แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาส ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ค้นคว้าอิสระ

ของ

อริสรา เภสัชชา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
กรกฎาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

GUIDELINES FOR THE DEVELOPING SOCIAL WELFARE OPERATION FOR UNDERPRIVILEGED CHILDREN IN PHATHAIRIN SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN LAMPLAIMAT DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

Arisara Pasatcha

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration

July 2015

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระของ
นางอริสรา เภสัชชา เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ดร. วิชชาญ ฤดหริก)
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน)
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ เสนารัตน์)

.....กรรมการ
(ดร. ธัญญรัตน์ คะเนวัน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นฤมล สมคุณา)
วันที่.....เดือน..22.มี.ค..2558....พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย อริสรา เภสัชชา

ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

	ดร.วิชชาญ จุลหริก	ที่ปรึกษาหลัก
	รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน	ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	**สาขาวิชา** รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	**ปีที่พิมพ์** 2558

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านสุขภาพและสวัสดิการด้านบริการทั่วไป กลุ่มตัวอย่างได้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ จำนวน 174 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8966 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ ดังนี้ คือ สวัสดิการด้านบริการทั่วไป สวัสดิการด้านสุขภาพและสวัสดิการด้านการศึกษา ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์กรท้องถิ่นจัดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติม เช่นสอนภาษาต่างประเทศ สอนอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 40.16 รองลงมา คือ ควรให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของตัวเอง พึ่งตัวเองได้ คิดเป็นร้อยละ 26.23 และควรให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.30 ตามลำดับ

TITEL	Guidelines for Developing Social Welfare Operation for Underprivileged Children in Phathairin Subdistrict Administrative Organization in Lamplaimat District, Buriram Province		
AUTHOR	Arisara Pasatcha		
INDEPENDENT STUDY ADVISORS			
	Dr. Witchan Junhlarick	Major Advisor	
	Associate Professor Prajan Kanawan	Co- advisor	
DEGREE	Master of Public Administration	**MAJOR**	Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	**YEAR**	2015

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the guidelines for developing social welfare operation for underprivileged children in Phathairin Subdistrict Administrative Organization in Lamplaimat District, Buriram Province. Three aspects were emphasized: educational welfares, health welfars and general services. The samples were all 174 personnel involved in developing the guidelines of social welfare operation for the underprivileged children in the target area. The research tool was a 3-part questionnaire, namely checklist, 5-rating scale and open-ended questions with the reliability of 0.8966. The basic statistics employed in this study were percentage, mean and standard deviation. The study results revealed that:

1. The guidelines for developing the social welfare operation for the underprivileged children in Phathairin Subdistrict Administrative Organization in Lamplaimat District, Buriram Province was overall found at the highest level. Having considered each aspect, all aspects were also found at the highest level. The aspect of general services was ranked first, followed by health welfares and educational welfares, respectively.

2. The additional opinions and recommendations, which were highly recommended were the extra courses such as English and supplementary careers should be provided by the local organization (40.16 %), followed by instructional activities to have awareness of self-value and self-reliance should be organized (26.23 %), and assistance to underprivileged children should be continuously provided (12.30), respectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำการค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด ข้าราชการบำนาญ อดีตรองนายกเทศมนตรีเมืองบุรีรัมย์ อาจารย์สถาพร วิชัยรัมย์ หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และนายกิจพุฒิ ภูอาจคั้น ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวโดก ที่ให้ได้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือเพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น และประสิทธิภาพของเครื่องมือการวิจัย และขอขอบพระคุณบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ที่อนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถามรวมทั้งให้การส่งเสริมหรือสนับสนุนในทุกด้านจนกระทั่งประสบผลสำเร็จในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรม ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย และขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ลูก ญาติพี่น้อง และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้จากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แด่บิดา มารดา บูรพาจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนชี้นำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

อริสรา เกสัชชา

สารบัญ

หน้า

หน้าอนุมัติ ก

บทคัดย่อภาษาไทย ข

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ง

ประกาศคุณูปการ ฉ

สารบัญ ช

สารบัญตาราง ญ

สารบัญภาพประกอบ ฎ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

ความมุ่งหมายของการวิจัย 3

ความสำคัญของการวิจัย 3

ขอบเขตของการวิจัย 3

นิยามศัพท์เฉพาะ 4

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา 7

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส 16

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ 35

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม 43

แนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น 56

บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาสขององค์กรปกครองท้องถิ่น... 86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ 90
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 98

3 วิธีดำเนินการวิจัย
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 102
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 102
การเก็บรวบรวมข้อมูล 104
การวิเคราะห์ข้อมูล 104
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 105

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 106
การวิเคราะห์ข้อมูล 106
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 107

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
ความมุ่งหมายของการวิจัย 115
วิธีดำเนินการวิจัย 115
สรุปผลของการวิจัย 117
อภิปรายผล 117
ข้อเสนอแนะ 120
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ 120
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป 121

บรรณานุกรม 122

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 131

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย 135

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย 140

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 151

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 159

ประวัติย่อของผู้วิจัย 161

สารบัญตาราง

ตาราง หน้า

2.1 รายได้จริง 96

2.2 รายจ่ายจริง 97

2.3 ยอดเงินสะสมแต่ละปีงบประมาณ 97

2.4 การจ่ายขาดเงินสะสม 97

4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 107

4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไผทินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน 108

4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไผทินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สวัสดิการด้านการศึกษาโดยภาพรวมและรายข้อ ... 109

4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไผทินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมและรายข้อ 111

4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไผทินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป โดยภาพรวมและรายข้อ 112

4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ 114

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

2.1 แสดงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีของมาส์สโลว์ 39
2.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พรบ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่ม (เติมฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 81

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในปัจจุบันมีการเผชิญกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหารัฐสวัสดิการของประชาชนที่มีแนวทางการกำหนดนโยบายในการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคมขึ้น โดยความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาส ซึ่งขาดโอกาสไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพ ความคุ้มครองตามที่พึงจะได้รับ เด็กจำนวนไม่น้อยที่ถูกล่วงละเมิดสิทธิโดยคนในสังคม ขาดโอกาสทางการบริการสวัสดิการสังคมต่างๆ รัฐบาลได้เล็งเห็นว่าปัญหานี้เป็นปัญหาด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จัดให้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือและดูแล ให้บริการสวัสดิการสังคมกับเด็กด้อยโอกาส อาทิ การจัดเบี้ยยังชีพให้กับเด็กด้อยโอกาสทางด้านทุพลภาพ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตทางการศึกษา การบริการด้านการสาธารณะสุข การส่งเสริมประสบการณ์พิเศษให้กับเด็กที่อยู่ในภาวะกลุ่มเสี่ยง การให้บริการและช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย การแก้ไขปัญหาความยากจน การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับครอบครัวที่ด้อยโอกาส แต่เนื่องจากการจัดสวัสดิการของรัฐบาลมีขอบเขตในการให้บริการสวัสดิการ การช่วยเหลือทางสังคม และสังคมสงเคราะห์ รัฐบาลจึงไม่สามารถให้การบริการสวัสดิการสังคมได้อย่างทั่วถึง รัฐจึงจำเป็นต้องศึกษาทิศทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสในทุกๆ ด้าน และสำรวจความต้องการของเด็กเหล่านั้น เพื่อให้ทราบปัญหาที่แท้จริง และนำมาเป็นนโยบายเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาสังคมด้วยความเสมอภาค ทั่วถึงและเป็นธรรม เกิดประโยชน์สูงสุดให้กับประชาชนอย่างยั่งยืนและไม่ก่อให้เกิดปัญหากับสังคมไทยอีกต่อไป ภารกิจดังกล่าว รัฐบาลได้มอบหมายให้ท้องถิ่นได้ดำเนินการแก่ประชาชน ในเขตพื้นที่ของตนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ โดยองค์กรส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจจากรัฐ งานสวัสดิการสังคมเป็นภารกิจหนึ่งที่รัฐบาลถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดประเด็นเกี่ยวกับการจัดบริการสวัสดิการสังคมไว้ เช่น มาตรา 49 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงโดยมีเสียค่าใช่จ่าย มาตรา 51 วรรคแรกกำหนด ให้ผู้ยากไร้ผู้มีสิทธิได้รับการรักษา พยาบาลจากสถานบริการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มาตรา 52 กำหนดให้เด็กและเยาวชนที่ไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับ

การดูแลพัฒนาจากภาครัฐ มาตรา 54 กำหนด ให้ผู้พิการหรือทุพลภาพมีสิทธิ์ได้รับสิทธิการอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นๆ จากรัฐ มาตรา 80 กำหนดให้รัฐสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ พิการ ทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส และมาตราอื่นอีก ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ได้ถ่ายโอนงานสวัสดิการสังคมให้กับท้องถิ่นไปแล้วเพื่อให้ท้องถิ่นได้จัดการบริการสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนเพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั่วถึงและเป็นธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2548 ก : บทนำ) และประเทศไทยได้กำหนดให้มีการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ ผู้สูงอายุ เด็ก สตรี เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ที่ชัดเจนขึ้นและเป็นที่มาของการตรา กฎหมายระเบียบและข้อกำหนดต่างๆ ให้เป็นกฎหมาย ตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ฉบับพ.ศ. 2550 แต่ผลของฉบับพ.ศ. 2540

องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับนโยบายสาธารณะให้จัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้ด้อยโอกาส ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งมีผู้ด้อยโอกาสจำนวนทั้งสิ้น 689 ราย โดยจากข้อมูลพบว่าจากผู้ด้อยโอกาสทั้งหมด มีเด็กที่อายุแรกเกิดถึง 18 ปี จำนวน 415 ราย เด็กด้อยโอกาสเหล่านี้ขาดโอกาสทางด้านการศึกษา สาธารณะสุข การส่งเสริมด้านอาชีพ ที่อยู่อาศัย รายได้ และปัจจัยต่างๆ ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งที่ผ่านมา มีการจัดสวัสดิการให้แก่เด็กด้อยโอกาสในชุมชน 2 ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต และด้านการรับเงินเบี้ยยังชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางทุพลภาพ ซึ่งได้จัดเป็นโครงการเกี่ยวกับช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง ประสบปัญหาและความล้มเหลวในการบรรลุวัตถุประสงค์มาโดยตลอด คือไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กด้อยโอกาสได้อย่างแท้จริง เนื่องจากงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีไม่มากจึงทำให้การช่วยเหลือ ดูแล เด็กด้อยโอกาสไม่ทั่วถึง และไม่สามารถที่จะพัฒนาเด็กด้อยโอกาสเหล่านี้ให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ที่เป็นสุขอย่างถาวร

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคม ได้เห็นปัญหานี้มาเป็นเวลานาน มีการแก้ไขปัญหาหลายต่อหลายครั้งแต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กกลุ่มนี้ว่าจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี เพื่อวางรากฐานให้กับความเจริญทางด้านคุณภาพชีวิตของคนรุ่นหลังต่อไป จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อจะได้นำไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาแนวทางการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาส ให้เด็กด้อยโอกาสกลุ่มนี้ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมได้อย่างทั่วถึงและตรงตามปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ร่วมกันกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาเรื่องนี้ให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2. เป็นสารสนเทศสามารถนำไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์และองค์กรท้องถิ่นอื่นๆ ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งการจัดการบริการสังคมเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ในสังคมให้ดีขึ้นในด้านต่างๆ ใน 8 ด้าน ดังนี้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีรายได้และสวัสดิการแรงงาน ด้านความมั่นคงทางรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านการบริการสังคมทั่วไป (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2548 ก : 12-14) แต่ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการจัดสวัสดิการใน 3 ด้านซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบลปี 2557-2559 ขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ได้แก่ สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย และสวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป (องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์. 2556 ก : 13-14)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ประกอบด้วย

2.1.1 เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ จำนวน 4 คน

2.1.2 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลผไทรินทร์ จำนวน 5 คน

2.1.3 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านหนองมะค่า จำนวน 5 คน

2.1.4 กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 19 คน

2.1.5 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 38 คน

2.1.6 ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน จำนวน 19 คน

2.1.7 บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ใน 6 โรงเรียน จำนวน 77 คน

2.1.8 บุคลากรประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใน 2 ศูนย์ จำนวน 8 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 174 ราย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เข้าใจความหมายของศัพท์ต่างๆ เชิงปฏิบัติการที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. แนวทางการพัฒนา หมายถึง การกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ด้านสวัสดิการสังคมของเด็กด้อยโอกาสจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อนำเสนอกิจกรรมหรือโครงการตามกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์วิชาการ

2. การจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และพัฒนาสังคม รวมทั้งส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อให้เด็กด้อยโอกาสสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กด้อยโอกาส โดยมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยการบริการดังกล่าวต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของเด็กด้อยโอกาส ซึ่งการบริการสวัสดิการสังคมที่กล่าวถึงมี 3 ด้านดังนี้

2.1 สวัสดิการด้านการศึกษา หมายถึง การให้บริการด้านทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ต่ำกว่า 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เด็กด้อยโอกาสพึงได้รับการจัดการบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ รวมถึงการจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพในอนาคตต่อไปและแม้ว่าเด็กด้อยโอกาสนั้นจะมีข้อบกพร่อง

ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมหรือด้อยโอกาสทางการศึกษา ก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและการจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเด็กด้อยโอกาสที่มีข้อจำกัดเหล่านั้น ทั้งนี้เด็กด้อยโอกาสต้องได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไป

2.2 สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง การให้บริการด้านการตรวจสุขภาพ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งเสริม แนะนำ ให้คำปรึกษาด้านปัญหาและการรักษาสุขภาพโดยบุคลากรทางการแพทย์โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ตลอดจนการออกเยี่ยมบ้าน การเปิดช่องทางเพื่อให้เข้าถึงการดูแล การบริการของภาครัฐอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

2.3 สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป หมายถึง การให้บริการแก่เด็กด้อยโอกาส ให้ได้รับการส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี การช่วยเหลือเรื่องสื่อต่างๆ การจัดกิจกรรมต่างๆ การบริการปัจจัยพื้นฐาน ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ

3. เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่อายุไม่เกิน 18 ปี ที่มีภาวะยากลำบาก เนื่องจากประสบปัญหาต่างๆในชีวิต มีคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่ด้อยว่าเด็กปกติทั่วไป ไม่มีโอกาสหรือขาดโอกาสที่จะได้รับการบริการทางด้านต่างๆ ของรัฐ ประสบปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ทางสังคม

4. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

5. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง หมายถึง บุคลากรที่มีหน้าที่ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

5.1 เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ หมายถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, นักบริหารงานสวัสดิการสังคม, นักพัฒนาชุมชน, ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

5.2 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลผไทรินทร์ หมายถึง ผู้อำนวยการ, เจ้าหน้าที่สาธารณะสุข และเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลผไทรินทร์

5.3 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านหนองมะค่า หมายถึง ผู้อำนวยการ, เจ้าหน้าที่สาธารณะสุข และเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านหนองมะค่า

5.4 กำนันและผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง กำนันและผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด จำนวน 19 หมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์

5.5 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 19 หมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์

5.6 ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน หมายถึง ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน จำนวน 19 หมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์

5.7 บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน, ครูชำนาญการพิเศษ, ครูชำนาญการ, ครูผู้ช่วย ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์

5.8 บุคลากรประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ครูผู้ช่วยและผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโคกตาเงินและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยขอนำมากล่าวเพื่อกำหนดกรอบในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา
2. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม
5. แนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น
6. บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาสขององค์กรปกครองท้องถิ่น
7. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนาใช้ในภาษาอังกฤษว่า Development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ประกอบคำอื่นก็ได้ เช่นการพัฒนาประเทศการพัฒนาชนบท การพัฒนาเมืองและการพัฒนาข้าราชการ เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้กันโดยทั่วไปและมีความหมายแตกต่างกันออกไป ดังกล่าวแล้ว เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน ซึ่งอาจจำแนกออกได้ดังต่อไปนี้

สนธยา พลศรี (2547 : 5) กล่าวไว้ว่าการพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งด้านคุณภาพ ประมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้านการวางแผนโครงการและการดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เอง

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2549 : 174-177) กล่าวไว้ว่า การพัฒนา หมายถึงการพัฒนาในมิติต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนาหมายถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญๆ ของสังคมจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่มีคุณค่ามากกว่าหรือดีกว่ามองในแง่นี้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงด้านหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดของสังคมแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่วัดผลได้อย่างชัดเจน

2. การพัฒนาหมายถึงการยกระดับความเป็นอิสระของระบบและปัจเจกบุคคลที่จะใช้ดุลพินิจในการเลือกทางเพื่อเลือก (Alternatives) หลายๆ ทางโดยไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือผลกระทบของสภาพแวดล้อมแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการพัฒนารวมถึงความสามารถของระบบและปัจเจกบุคคลที่จะควบคุมสภาพแวดล้อมให้เป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการการปรับตัวให้เข้ากับและควบคุมสภาพแวดล้อมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนา

3. การพัฒนาเป็นแนวความคิดเชิงปทัสถานซึ่งเทียบได้กับการปรับปรุงให้ดีขึ้นการปรับปรุงดังกล่าวนี้รวมถึงการปรับปรุงสภาพการณ์ที่จำเป็นที่จะสนองตอบความต้องการของมนุษย์ทั้งนี้รวมถึงการมีรายได้ขั้นต่ำที่มนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้หรือการขจัดความยากจนการมีงานทำการมีโอกาสในชีวิตและทรัพย์สินและการลดความไม่เสมอภาคให้น้อยลงนอกจากนี้การพัฒนายังรวมถึงการให้การศึกษาเพื่อให้ประชาชนสามารถอ่านออกเขียนได้การมีส่วนร่วมในการปกครองการบริหารและความปราศจากการกดขี่ทางเพศและมลพิษต่างๆ

4. การพัฒนา หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงและการแปลงรูปของสังคมที่เป็นขั้นตอนและมีความต่อเนื่องในอันที่จะสนองตอบข้อเรียกร้องของปัจเจกบุคคลองค์การชาติ (และกลุ่มย่อยต่างๆ ในชาติ) ด้วยเหตุนี้การศึกษาถึงการพัฒนาจึงต้องเกี่ยวข้องถึงการศึกษาถึงความปรารถนาเป้าหมายความใฝ่ฝันทะเยอทะยานและการรับรู้ของบุคคลและหน่วยการปกครองการบริหารของชาติ (Polity) หรือชุมชน

5. องค์การสหประชาชาติกล่าวถึงการพัฒนาตามความหมายให้ไว้เป็น 2 ระยะคือระยะก่อนปี 1914 การพัฒนาหมายถึงการสร้างรัฐสมัยใหม่ที่มีพื้นฐานอยู่บนวัฒนธรรมเครื่องจักรการแบ่งงานกันทำซึ่งรวมถึงการแบ่งแยกโครงสร้างและภารกิจที่เฉพาะเจาะจงมีการตั้งบริษัท โรงงานระบบราชการการมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในการเพิ่มรายได้ประชาชาติต่อหัวการมีทุนนิยมภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรีมีการปกครองการบริหารแบบประชาธิปไตยภายใต้ รัฐธรรมนูญและการมีผู้แทนที่นำไปสู่ปัจเจกชนนิยมส่วนระยะหลังปี ค.ศ.1914 การพัฒนาหมายถึงการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านเทคนิคเทคโนโลยีการจัดการสมัยใหม่ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางปรากฏการณ์จากปัจเจกชนนิยมไปเป็นคตินิยมส่วนรวมหรือส่วนรวมนิยม (Collectivism) ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการเช่นการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบสังคมนิยมในสหภาพโซเวียตในปี ค.ศ.1917 และจีนในปี ค.ศ.1949 อิทธิพลของความรู้สึกเกี่ยวกับความเสมอภาคในการแจกจ่ายความมั่งคั่งและรายได้และอิทธิพลของแนวความคิดรัฐสวัสดิการ เป็นต้น

6. การพัฒนา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในประเทศโลกที่สาม) หมายถึง ความพยายามที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มหาตมคานธี เรียกว่า "การตระหนักถึงศักยภาพของมนุษย์" (Realization of the Human Potential) นั่นก็คือการเพิ่มความสามารถของคนที่จะเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของตนเอง

7. การพัฒนาหมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆ และหลายมิติของโครงสร้างทางสังคมทัศนคติของคนทั่วๆ ไป สถาบันแห่งชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อขจัดความยากจนและลดความไม่เสมอภาคทางสังคมให้น้อยลง

8. การพัฒนามีความสัมพันธ์กับความเป็นสมัยใหม่และการทำให้เป็นอุตสาหกรรม กล่าวคือการทำให้เป็นอุตสาหกรรมเป็นเพียงแง่มุมหนึ่งของการเป็นสมัยใหม่และการเป็นสมัยใหม่เป็นเพียงแง่มุมหนึ่งของการพัฒนา

9. การพัฒนา (ในระดับปัจเจกบุคคล) หมายถึง การเพิ่มขึ้นของทักษะและความสามารถการมีความเป็นอิสระมากขึ้นการมีความคิดสร้างสรรค์การควบคุมตนเองการมีความรับผิดชอบและความอยู่ดีกินดี

10. การพัฒนา (ในระดับปัจเจกบุคคล) หมายถึง ความผูกพันทางด้านค่านิยมที่บุคคลมีต่อเป้าหมายทางสังคมความผูกพันด้านค่านิยมดังกล่าวนี้รวมไปถึงความผูกพันที่บุคคลมีต่อความเปลี่ยนแปลงความกล้าเสี่ยงตัดสินใจการพัฒนาเศรษฐกิจความเสมอภาคทางเศรษฐกิจการยอมให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการหลีกเลี่ยงการขัดแย้งความห่วงใยในชาติและความเสียสละ

11. การพัฒนา หมายถึง ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผนวกกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากหรือเกิดขึ้นพร้อมๆกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจากความหมายข้างต้นของการพัฒนาจะพบว่าอาจมองการพัฒนาได้ในหลายระดับความหมายเป็นนามธรรมของแนวคิด (Level of Abstraction of Concept) คือระดับระบบ (โลก - รัฐ - ชาติ - องค์การ-กลุ่ม) และระดับปัจเจกบุคคล นอกจากนี้การพัฒนายังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงและการแปลงรูป (Transformation) ทั้งทางด้านกายภาพและจิตวิทยาด้วย การพัฒนาไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้เพียงชั่วข้ามคืนแต่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นและคลี่คลายมาเป็นลำดับในช่วงเวลาของประวัติศาสตร์มาตรฐานที่เคยใช้เป็นเกณฑ์หรือดัชนีในการอธิบายหรือตัดสินการพัฒนาในอดีตที่ผ่านมาอาจนำมาใช้ไม่ได้ในสถานการณ์ปัจจุบันมาตรฐานการพัฒนาจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงและที่สำคัญการพัฒนาไม่ใช่สิ่งที่จะลอกเลียนหรือเป็นแบบอย่างสำเร็จรูปเสมอไปอีกนัยหนึ่งก็คือไม่มีแบบจำลองการพัฒนาแบบใดที่ถือเป็นสากล

สมพร เทพสิทธา (2550 : 4-6) กล่าวไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้น สามารถแยกความหมายของการพัฒนาออกได้หลายความหมาย ตามหน้าที่ลักษณะของงาน สถานะสังคมและบริบทแวดล้อมต่างๆ บริบทของไทยอาจจำแนกความหมายของการพัฒนาได้ดังนี้

1. ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 คำว่า "พัฒนา" หมายถึง "ทำให้เจริญ"

2. พระบาทสมเด็จพระอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ผู้นำเยาวชนและเจ้าหน้าที่ในโอกาสที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานในวันที่ 14 ตุลาคม 2512 มีข้อความตอนหนึ่งว่า "คำว่าพัฒนาคืออย่างไรก่อนอื่นเราต้องทราบว่า "พัฒนา" คือมุ่งให้เกิดความเจริญก้าวหน้าคือมุ่งให้คนมีความสุขสบายดังนั้นทุกคนจึงมุ่งที่จะพัฒนา" จากพระบรมราโชวาทที่ยัญเชิญมาแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคือการทำให้ทุกคนมีความเจริญก้าวหน้ามีความสุขสบายและการพัฒนานั้นเป็นหน้าที่ของทุกคน

3. ในเอกสารเรื่อง "การพัฒนาตน" ของพระธรรมปิฎกได้อธิบายคำว่า "พัฒนา" แปลว่า เจริญหรือทำให้เจริญซึ่งตรงกับศัพท์ในพระพุทธศาสนาว่า "ภาวนา" คำว่า "ภาวนา" นอก จากแปลว่า เจริญแล้วยังแปลว่าทำให้เกิดมีขึ้นเช่นเมตตาภาวนาทำให้เกิดมีความเมตตาสมถภาวนาทำให้เกิดความสงบทางใจวิปัสสนาภาวนาทำให้เกิดปัญญารอบรู้คำว่าภาวนาในพุทธศาสนายังหมายถึง "การฝึกอบรม" การฝึกอบรมจึงมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับ การพัฒนาพุทธศาสนาถือว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมดีแล้วเรียกว่า อตฺตทนฺ โตคือผู้ที่ฝึกตนแล้วพระบรมศาสดาได้ยกย่องผู้ที่ ฝึกอบรมตนว่า "ในบรรดามนุษย์ทั้งหลายผู้ที่ฝึกอบรมตนแล้วเป็นผู้ประเสริฐสุด"

4. สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราชได้ประทานพระคำรัสเรื่อง "ศาสนาธรรมเพื่อการพัฒนาชีวิตและสังคม" เนื่องในสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ ตึกสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาลในวันที่ 1 ธันวาคม 2532 มีข้อความตอนหนึ่งว่า "การสร้างสรรค์ที่เรียกได้ว่าเป็นการพัฒนานั้นควรเป็นการสร้างสรรค์ที่ทำให้ชีวิตและสังคมดีขึ้นเป็นต้นว่ามีความสงบสุขมากขึ้นมีความปลอดภัยมากขึ้นมีปัญหาและความทุกข์ยากต่างๆ ลดน้อยลงจนถึงหมดสิ้นไป เพราะฉะนั้นการกระทำใดๆ ก็ตามหากไม่ก่อให้เกิดผลดีดังกล่าวแก่ชีวิตและสังคมแล้วก็กล่าวไม่ได้ว่าเป็นการพัฒนาตามความหมาย อันแท้จริงของคำว่าพัฒนาแม้ว่ามนุษย์จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ในทางวัตถุได้อย่างวิจิตรพิสดารมากขึ้นมีเครื่องใช้ไม้สอยสะดวกสบายและรวดเร็วขึ้นแต่ถ้าชีวิตและสังคมกลับมีความสงบสุขและความปลอดภัยเป็นต้นน้อยลงก็กล่าวไม่ได้ว่าชีวิตและสังคมนั้นพัฒนาคือดีขึ้นหรือเจริญขึ้น"

พระราชวรมุนี (2554 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายและอธิบายไว้ว่า ในทางพุทธศาสนา การพัฒนา มาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ การพัฒนาคนเรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุสิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ เรียกว่า พัฒนา หรือวัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องของการเพิ่มพูนขยาย ทำให้มากหรือทำให้เติบโตขึ้นทางวัตถุและได้เสนอข้อคิดไว้ว่า คำว่า การพัฒนา หรือคำว่าเจริญนั้นไม่ได้แปลว่าทำให้มากขึ้น เพิ่มพูนขึ้นอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความหมายว่า ตัดหรือทิ้ง

เช่น เจริญพระเกศา คือตัดผม มีความหมายว่า รกเช่น นุสิยา โลกวฑฺฒโน แปลว่า อย่างเป็นคนรกโลกอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ทำแล้วมีความเจริญจริงๆ คือต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่เสื่อมลงกว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลง ไม่ใช่เป็นการพัฒนา แต่เป็นหายนะ ซึ่งตรงกันข้ามกับการพัฒนา

ความสำคัญของการพัฒนา

การพัฒนาเป็นกระบวนการกระทำให้เกิดขึ้น หรือมีทิศทางการวางแผนไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทำกำหนดไว้ เป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาคือการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ทุกคนบนโลกโดยการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้

สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (2543: ออนไลน์) ได้เสนอถึงความสำคัญของการพัฒนาไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. ความสำคัญของการพัฒนาสังคมเมื่อบุคคลมาอยู่รวมกันเป็นสังคม ปัญหาก็ย่อมจะเกิดตามมาเสมอ ยิ่งสังคมมีขนาดใหญ่ ปัญหาก็ยิ่งจะมีมากและสลับซับซ้อนเป็นเงาตามตัว ปัญหาหนึ่งอาจจะกลายเป็นสาเหตุของอีกหลายปัญหาเกี่ยวโยงกันไปเป็นลูกโซ่ถ้าปล่อยไว้ก็จะเพิ่มความรุนแรง เพิ่มความสลับซับซ้อน และขยายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ ยากต่อการแก้ไข ความสงบสุขของประชาชนในสังคมนั้นก็จะไม่มีความสำคัญของการพัฒนาสังคม เราอาจจะกล่าวเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1.1 ทำให้ปัญหาของสังคมลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด

1.2 ป้องกันไม่ให้ปัญหานั้นหรือปัญหาในลักษณะเดียวกันนั้นเกิดขึ้นแก่สังคมอีก

1.3 ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาแทน

1.4 ทำให้ประชาชนในสังคมสมานสามัคคีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามฐานะของแต่ละบุคคล

1.5 ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของสังคม

2. ความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อบุคคลและสังคมการศึกษาก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทำให้คนมีความรู้ ความเข้าใจ ในวิทยาการใหม่ ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ตลอดทั้งมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การพัฒนาด้านการศึกษาก็คือการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของบุคคล และเมื่อบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมมีคุณภาพแล้วก็จะทำให้สังคมมีการพัฒนาตามไปด้วย ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเริ่มพัฒนาแนวความคิดในการพัฒนาการศึกษาแผนใหม่ขึ้น

โทดาโร (Todaro. 1994 : 63; อ้างถึงใน วิบูลย์ ทัศนรักษ์. 2553 : 14) ได้กล่าวว่าเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาก็คือการมีชีวิตที่ดีกว่าและไม่ว่าองค์ประกอบของการมีชีวิตที่ดีกว่าในแต่ละ

สังคมและวัฒนธรรมจะเป็นอย่างไรการพัฒนาในทุกสังคมล้วนแล้วแต่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการกระจายปัจจัยอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการยังชีพให้กับสมาชิกทุกคนของสังคมปัจจัยดังกล่าวได้แก่อาหารที่อยู่อาศัยการสาธารณสุขและความมั่นคงปลอดภัย

2. เพื่อยกระดับการครองชีพโดยการเพิ่มรายได้ให้สูงสุดการสร้างงานเพิ่มขึ้นการกระจายโอกาสการศึกษาและการให้ความสำคัญกับคุณค่าทางวัฒนธรรมและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทั้งนี้ไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมการกินดีอยู่ดีของประชาชนเท่านั้นแต่ยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความภาคภูมิใจในตัวเองและประเทศชาติ

3. เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลและประเทศชาติมีทางเลือกอย่างกว้างขวางในทางสังคมและเศรษฐกิจโดยการเป็นอิสระจากการครอบงำและการพึ่งพาบุคคลและประเทศอื่นรวมทั้งเป็นอิสระจากความโง่เขลาและความทุกข์ยากทั้งมวล จากเป้าหมายของการพัฒนาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่เพียงอย่างเดียวไม่อาจสร้างความกินดีอยู่ดีให้กับประชาชนได้หากปัญหาความยากจนปัญหาความ เหลื่อมล้ำทางสังคมปัญหาการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมหรือแม้แต่ปัญหาการว่างงานยังไม่ได้รับ การแก้ไขเป้าหมายของการพัฒนาจึงไม่ใช่เรื่องของการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอีกต่อไปแต่เป้าหมายที่แท้จริงของการพัฒนาจะต้องสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีที่ยั่งยืนให้กับมนุษย์ทุกคน

นอกจากนี้การพัฒนาการพัฒนายังรวมการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาทรัยากรมนุษย์ ซึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เป็นหัวใจหลักที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในเรื่องต่างๆ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ถึงการพัฒนาบุคลากร ไว้ดังนี้

ดนัย เทียนพุฒ (2540 : 29) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรว่า เพื่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ 3 วิธี คือ การศึกษาต่อ การฝึกอบรม และการพัฒนาตนเอง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกิจกรรมที่พัฒนาบุคคล 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา (Education) ด้านการฝึกอบรม (Training) และด้านการพัฒนาตนเอง (Development) ซึ่งด้านการพัฒนาจะเน้นการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองที่ตนเองอยากจะเรียนรู้ ซึ่งวิธีการพัฒนาตนเองทั้ง 3 วิธี มีรายละเอียด ดังนี้

1.ด้านการศึกษาต่อ (Education) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการต่างๆ ที่อยู่ในวงกว้าง มุ่งประสบการณ์หลายอย่างให้กับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและทัศนคติในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น การศึกษาต่อเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสได้เพิ่มวุฒิสูงขึ้น โดยความมุ่งหวังประกาศนียบัตร ปริญญาบัตรหรือวุฒิการศึกษา รวมถึงการฝึกฝนภาษา การรับคำแนะนำก่อนเข้าศึกษาและอบรมการศึกษาดูงานที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา นั้นด้วย

2. ด้านการฝึกอบรม (Training) เป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับงาน การเพิ่มพูนฝีมือ ความชำนาญ และการเพิ่มพูนทัศนคติที่ดีในการทำงานเป็นกระบวนการที่จัดตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ใหม่ๆ มีความชำนาญในการปฏิบัติงานมีเจตคติที่ดีในการทำงาน และเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในชั่วระยะเวลาหนึ่งอย่างมีระบบแบบแผน เพื่อความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในการทำงาน

3. ด้านการพัฒนาตนเอง (Development) เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนโดยอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกน้อยที่สุด ตนเองจะเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการมุ่งเน้นระบบการเรียนรู้ ให้บุคคลสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามสภาพแวดล้อม โดยการเพิ่มพูนความรู้ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล ให้สามารถประสบความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน ไม่ว่าจากการศึกษาหรือการฝึกอบรมก็ตาม การพัฒนาต้องการให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานในองค์กรมีความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ บุคคลได้เรียนรู้ และมีทักษะในการปฏิบัติงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง โดยมุ่งให้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามต้องการ ทำให้คนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการทำงานดีขึ้นยังจะส่งผลให้ผลงานสูงขึ้น ซึ่งย่อมจะนำผลสำเร็จมาสู่หน่วยงานด้วยเป็นส่วนรวม

นงลักษณ์ สินสืบผล (2542 : 27-28) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลมีเทคนิควิธีการดำเนินการแตกต่างกัน มีจุดมุ่งหมายการพัฒนาเพื่อให้เกิดผลการพัฒนาต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาจะต้องเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ ค้นหาปัญหา และความต้องการในการพัฒนา กำหนดจุดหมายที่ต้องการจะก้าวไปให้ถึง คัดเลือกวิธีการพัฒนาที่เหมาะสม คัดเลือกสื่อที่จะใช้ในการพัฒนา รวมทั้งสร้างหลักสูตรหรือเนื้อหาสาระของการพัฒนาและเตรียมงามเพื่อการดำเนินงาน ตลอดจนการประเมินผลของการพัฒนา เพื่อการปรับปรุงการจัดการพัฒนาบุคคลต่อไป

จงกลนี ชุติมาเทวินทร์ (2544 : 21) ได้เสนอรูปแบบของวงจรการอบรม เพื่อนวัตกรรมในการฝึกอบรม ซึ่งมุ่งกระต้อนให้นักฝึกอบรมเกิดความคิดในการแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนของการประเมินความจำเป็นในการอบรม
2. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหลักสูตร และการวางแผนเตรียมพร้อม
3. ขั้นตอนการปฏิบัติการอบรม
4. ขั้นตอนการประเมินผลและการติดตามผลการอบรม
5. ขั้นตอนการทบทวน และวิจัยเพื่อนวัตกรรมการอบรม

ชูชัย สมิทธิไกร (2544 : 5-9, 44-45) ได้เสนอกระบวนการการฝึกอบรม คือ กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และเจตคติ (Attitude) ของบุคลากร อันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นโกลด์สทีน (Goldstein. 1993) ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อช่วยให้พนักงานมีคุณสมบัติในการทำงานสูงขึ้น เช่น เป็นหัวหน้างานที่สามารถบริหารงานและบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาได้ดีขึ้น หรือเป็นช่างเทคนิคที่มีความสามารถในการซ่อมแซมเครื่องจักรได้ดีขึ้น เป็นต้น

1. เพื่อปรับปรุงระดับความตระหนักรู้ในตนเอง (Self Awareness) ของแต่ละบุคคล ความตระหนักรู้ในตนเอง คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง อันได้แก่ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในองค์กร

2. เพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงาน (Job Skills) ของแต่ละบุคคล โดยอาจเป็นทักษะด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านก็ได้ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาความปลอดภัยในการทำงานหรือการปกครองบัญชาลูกน้อง เป็นต้น

3. เพื่อเพิ่มพูนแรงจูงใจ (Motivation) ของแต่ละบุคคล อันจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลดี แม้ว่าบุคคลหนึ่งๆ จะมีความความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน แต่หากขาดแรงจูงใจในการทำงานแล้ว บุคคลนั้นก็อาจจะมิได้ใช้ความรู้ และความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2548 : 182) ได้กล่าวถึงแนวทางหลักในการพัฒนาบุคลากรไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. การให้การศึกษา (Education) เป็นเครื่องมือและกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่จะช่วยให้บุคลากรมีความเจริญงอกงามปรับตัวได้ ดำเนินชีวิตดี และมีความเปลี่ยนแปลงในทางที่พึงประสงค์บุคลากรจะเรียนรู้ได้ คิดได้ ทำได้ และแก้ปัญหาได้เพราะได้รับการศึกษา ซึ่งอาจเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในวิถีชีวิต การทำงาน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาในระบบโรงเรียน ตลอดจนการศึกษาในระบบมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ ในการพัฒนาบุคลากรขององค์กร การให้การศึกษาอาจทำได้โดยการให้ทุน หรืออนุญาตให้บุคลากรไปศึกษาต่อในหลักสูตรระยะสั้น ระยะกลาง และการให้ไปศึกษาระดับปริญญาและหลังปริญญา การให้การศึกษาจึงเป็นการลงทุนที่สำคัญทั้งขององค์กรและตัวบุคลากรเอง

2. การฝึกอบรม (Training) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้และเสริมทักษะ ความชำนาญ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งในการยกมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น อันจะทำให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ขณะเดียวกันก็มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติในการปฏิบัติงานของบุคคลด้วย

3. การพัฒนาบุคลากร (Employee Development) เป็นการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเพิ่มและขยายโลกทัศน์สำหรับการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนทั้งในงานและในสังคม ส่วนรวมให้แก่บุคลากรซึ่งรวมถึงการมอบหมายงานพิเศษ การสอนงาน การให้คำปรึกษาแนะนำ การเป็นพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่การงาน การจัดทัศนศึกษา ดูงาน การมอบหมายให้ประชุมแทนและการมอบหมายให้เข้าร่วมกิจกรรมสังคมอื่นๆ ซึ่งวิธีการต่างๆ ดังกล่าวหากเลือกใช้ผสมผสานกับ 2 แนวทางข้างต้น ก็จะช่วยทำให้ระบบการพัฒนาบุคลากรขององค์การมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากการศึกษาแนวความคิด ทำให้ทราบถึงความหมายของการพัฒนาว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่กระทำต่างๆ ในสังคม เศรษฐกิจ ของประเทศ เพื่อทำให้เกิดความมั่นคงทำให้เกิดก้าวหน้าความเจริญ ความปลอดภัยของประชาชน โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนเกิดประโยชน์อันสูงสุดในการพัฒนา และในทางเดียวกันการพัฒนา ที่มีความหมายหลากหลายตามบริบท มีความสำคัญทำให้เกิดผลสำเร็จของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนา

ประเทศไทยมีการพัฒนาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 มีวิวัฒนาการการพัฒนามาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งงชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายแตกต่างกันตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย ซึ่งปัจจุบันใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 11 โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์. 2556 ก : 8 -9)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเป็นสังคมสันติสุข

2. เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

3. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ คุณภาพ และยั่งยืน มีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญา นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียน มีความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ

4. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายหลัก

1. ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลงสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลง และดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชั่นไม่ต่ำกว่า 5.0 คะแนน

2. คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้นมีคุณธรรม จริยธรรมและสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น

3. เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ3.0 ต่อปี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศให้มีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40.0

4. คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

ตัวชี้วัด

1. ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขดัชนีความสงบสุข สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ10.0กับกลุ่มที่มีรายได้น้อยร้อยละ10.0 สัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนสัดส่วนแรงงานนอกระบบที่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม และดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชั่น

2. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม สัดส่วนประชากรที่เข้าถึงโครงข่ายคมนาคมและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาอัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อและดัชนีความอบอุ่นของครอบครัว

3. อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ ผลิตภาพการผลิตรวม อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

4. คุณภาพน้ำและอากาศร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ และสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหัวเปรียบเทียบกับลำดับขั้นการพัฒนาที่แสดงโดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลยุคไหนๆก็มีจุดมุ่งหมายคือการพัฒนาสังคมให้สงบสุข เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตและมีศักยภาพพร้อมกับการแข่งขัน มีเสถียรภาพ คุณภาพที่ยั่งยืนในทุกๆด้านไม่ว่าจะทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมอันดีงาม

แนวความคิดเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาส

สังคมไทยในอดีต เป็นสังคมที่หล่อหลอมเด็กไทยในเชิงการกำหนดคุณค่าการเป็นผู้สืบทอดศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การเติบใหญ่ขึ้นเป็นพลไทยที่ดีของประเทศ ตามคำพูดที่ว่าเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้าซึ่งเด็กถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญสิ่งหนึ่ง ที่เป็นแรงพัฒนาและผลักดันให้ประเทศมีความเจริญในอนาคต

ความหมายของเด็กด้อยโอกาส

เด็กด้อยโอกาส (Disadvantaged Children or the Underprivileged) หรือที่เรียกกันว่าเด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก (Children in Especially Difficult Circumstances) ปัจจุบันมีหน่วย งานภาครัฐและเอกชนได้กำหนดความหมายของคำว่าเด็กด้อยโอกาสไว้อย่างหลากหลายดังนี้

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุล (2547 : 1) กล่าวไว้ว่า เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กประสบปัญหาความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมการศึกษาสาธารณสุขการเมืองกฎหมายวัฒนธรรมภัยธรรมชาติและภัยสงครามรวมไปถึงผู้ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐและผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบอันจะส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ได้อย่างทัดเทียมผู้อื่น

วัลลภ ตังคณานุรักษ์ (2547 :ออนไลน์) กล่าวไว้ว่า เด็กด้อยโอกาส หรือ เด็กในสภาวะยากลำบาก หมายถึง เด็กที่มีลักษณะครอบคลุมถึงเด็กใน 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. เด็กที่อยู่ในพื้นที่ที่ทำให้ด้อยโอกาส ได้แก่เด็กในสลัม เด็กในแหล่งก่อสร้าง เด็กชนบทห่างไกล เด็กในเขตชายแดน เด็กตามเกาะแก่งห่างไกล

2. เด็กที่อยู่ในสถานการณ์น่าห่วงใย ได้แก่เด็กในสถานค้าประเวณี เด็กในโรงงาน เด็กข้างถนนที่ขายพวงมาลัย ขายหนังสือพิมพ์ เร่ร่อน เด็กพิการในลักษณะต่างๆ และเด็กถูกทารุณ ถูกข่มขืน

3. เด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ สถานสงเคราะห์หมายถึงที่ที่ให้เด็กเข้ารับการสงเคราะห์อยู่อาศัยและให้การดูแลในด้านต่างๆ ปัจจุบันมีทั้งภาครัฐและเอกชนที่เปิดสถานสงเคราะห์รองรับเด็กๆ ไว้ ส่วนสถานพินิจหมายถึงที่ที่รองรับเด็กซึ่งถูกพิพากษาจากศาลคดีเด็กและเยาวชน ให้กักตัวไว้เพื่อแก้ไขให้มีพฤติกรรมดีขึ้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551 ก : 5) กล่าวไว้ว่า เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนทั้งในด้านเศรษฐกิจการศึกษาการสาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติและภัยสงคราม รวมถึงผู้ที่ขาดโอกาสในการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐตลอดจนผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันส่งผลให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้เท่าเทียมกับผู้อื่น

จุฑารัตน์ เปลวทอง (2551 :6) กล่าวไว้ว่า เด็กด้อยโอกาส หมายถึง กลุ่มเด็กที่ประสบปัญหาต่างๆหรืออยู่ในสภาพที่ ด้อยกวาเด็กโดยทั่วไปและต้องการความช่วยเหลือจากสังคมเป็นกรณีพิเศษได้แก่ ยากจนเด็กถูกทอดทิ้ง

ชนาถ วิไลรัตน์ (2551:9) กล่าวไว้ว่า เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่ อยู่ในภาวะยากลำบากไม่ได้รับการศึกษาตามสมควรแก่วัยขาดโอกาสที่ จะได้รับบริการขั้นพื้นฐานจากรัฐอยู่ใน

สภาพแวดล้อมที่ ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือถูกใช้เป็นเครื่องมือในทางมิชอบ ถูกละเลย และขาดความเอาใจใส่จากสังคมและครอบครัว

จากการค้นคว้าความหมายของเด็กด้อยโอกาส ในหลายๆ ความหมาย สรุปได้ว่า เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่อายุไม่เกิน 18 ปี ที่มีภาวะยากลำบาก เนื่องจากประสบปัญหาต่างๆในชีวิต มีคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่ด้อยว่าเด็กปกติทั่วไป ไม่มีโอกาสหรือขาดโอกาสที่จะได้รับการบริการทางด้านต่างๆของรัฐ ประสบปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ทางสังคม

ประเภทของเด็กด้อยโอกาส

หน่วยงานต่างๆของรัฐบาลและองค์กรเอกชนได้มีการจำแนกประเภทเด็กด้อยโอกาสไว้ มีลักษณะต่างๆคล้ายคลึงกัน ดังนี้

มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ (ม.ป.ป: 2) เป็นองค์กรเอกชน โดยการสนับสนุนจากกองทุนโลก ได้มีการเพิ่มประเภทของเด็กด้อยโอกาสเพื่อให้ครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้นอีก 3 ประเภท ได้แก่

1. เด็กที่ถูกทารุณกรรม หมายถึง เด็กที่ถูกกระทำ หรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดๆ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมเสียเสรีภาพ หรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก หรือใช้เด็กกระทำ หรือประพฤติในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย หรือจิตใจที่ขัดกฎหมายอันดี ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

2. เด็กไร้สถานะทางกฎหมาย หมายถึง เด็กที่ไม่ถูกบันทึกในทะเบียนราษฎร (ไม่มีเลขประจำตัว 13 หลัก)

3. เด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หมายถึง เด็กที่เป็น ผู้เสียหาย พยาน เด็กที่ต้องหาว่ากระทำความผิด (รวมถึงอายุยังไม่ถึงเกณฑ์รับผิดทางอาญา) เด็กที่กระทำความผิด

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 ก : 13) ได้แยกประเภทของเด็กด้อยโอกาสไว้ดังนี้

1. เด็กเร่ร่อน หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่เลี้ยงดู หรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่างๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรม ใช้ชีวิตเร่ร่อนจนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน

2. เด็กกำพร้า หมายความว่า เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดา หรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

3. เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือบิดามารดาหย่าร้าง ทิ้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

4. เด็กพิการ หมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายสมองสติปัญญาหรือจิตใจไม่ว่าความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

5. เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควรเด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ตามที่

กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : ออนไลน์)ได้กำหนด เด็กด้อยโอกาส 10 ประเภท ตามที่ประกอบด้วย

1. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) หมายถึง เด็กซึ่งเป็นบุตรหลานของคนยากจนที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ (ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 20,000 บาทต่อปี) ครอบครัวอยู่รวมกันหลายคนขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานมีชีวิตอยู่อย่างลำบาก รวมถึงเด็กในแหล่งชุมชนแออัดหรือบุตรของกรรมการก่อสร้าง หรือเด็กจากครอบครัวที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ห่างไกล ขาดโอกาสที่ได้รับการศึกษาและบริการอื่น ๆ

2. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง เด็กที่ติดสารระเหยหรือยาเสพติดให้โทษ หรือเด็กกลุ่มเสี่ยงการถูกชักนำให้ประพฤติตนไม่เหมาะสม เกี่ยวข้องผูกพันกับกลุ่มมิจฉาชีพ ผู้มีอิทธิพล หรือบุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์จากการประกอบอาชีพผิดกฎหมาย เป็นเด็กด้อยโอกาสที่มีแนวโน้มสูงต่อการก่อปัญหาในสังคม

3. เด็กที่ถูกทอดทิ้งหมายถึงเด็กที่มารดาคลอดทิ้งไว้ในโรงพยาบาลหรือสถานที่ต่างๆ รวมไปถึงเด็กที่พ่อแม่ปล่อยทิ้งให้มีชีวิตอยู่ตามลำพังหรืออยู่กับบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัญหาการหย่าร้าง หรือครอบครัวแตกแยก มีสภาพชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสน ขาดความรักความอบอุ่น ตลอดถึงเด็กที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู อันเนื่องมาจากสาเหตุอื่นๆ

4. เด็กที่ถูกทำร้ายอย่างทารุณ หมายถึงเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางร่างกายทางเพศหรือทางจิตใจ มีชีวิตอยู่อย่างไม่เป็นสุขระแวง หวาดกลัว เนื่องจากถูกทำร้ายทารุณ ถูกบีบคั้นกดดันจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ซึ่งมีสภาพจิตใจหรืออารมณ์ไม่เป็นปกติ หรือถูกล่วงละเมิดทางเพศในลักษณะต่าง ๆ จากบุคคลที่อยู่ใกล้ตัว

5. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ หมายถึงเด็กที่ติดเชื้อเอดส์หรือมีพ่อแม่เจ็บป่วยด้วยโรคเอดส์ เป็นเด็กที่มักจะถูกมองอย่างรับเคียจไม่สามารถเข้ารับการศึกษาหรือบริการอื่นๆ ร่วมกับเด็กปกติทั่วไปได้

6. เด็กในชนกลุ่มน้อย หมายถึง เด็กที่เป็นบุตรหลานของบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีปัญหาเกี่ยวกับการถือสัญชาติไทย จนเป็นสาเหตุให้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาหรือบริการอื่น ๆ ส่วนใหญ่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ตามบริเวณแนวชายแดนของประเทศไทย

7. เด็กเร่รอนหมายถึงเด็กที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน ดำรงชีวิตอยู่อย่างไรทิศทาง ขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสี่ยงต่อการประสบอันตรายและเป็นปัญหาสังคม

8. เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก หมายถึง เด็กที่ต้องทำงานหรือถูกบังคับให้ใช้แรงงานหรือหารายได้ด้วยการขายแรงงานก่อนถึงวัยอันสมควร ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามหลักพัฒนาการอันเหมาะสมกับวัย

9. เด็กที่อยู่ในธุรกิจบริการทางเพศหรือโสเภณีเด็ก หมายถึง เด็กที่มีความสมัครใจหรือถูกบังคับล่อลวงให้ขายบริการทางเพศ หรือถูกชักจูงให้ขายบริการทางเพศหรือถูกชักจูงให้ตกอยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ

10. เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหมายถึง เด็กที่กระทำผิดและถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย ตลอดถึงเด็กที่ตั้งครรภ์นอกสมรส ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การทอดทิ้งทารก

คณะกรรมการกรมส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2554 : 4) ได้อธิบายถึง เด็กด้อยโอกาส ว่าเป็นกลุ่มเด็กที่ได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ และต้องได้รับการแทรกแซง เพื่อคุ้มครองเป็นพิเศษ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

1. กลุ่มเด็กที่ถูกกระทบจากปัจจัยครอบครัวเป็นหลัก คือเด็กกำพร้าที่เป็นบุตรบุญธรรม เด็กที่ถูกทอดทิ้ง ถูกปล่อยปะละเลย เด็กเร่ร่อน เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

2. กลุ่มเด็กที่ถูกกระทบจากปัจจัยทางรัฐเป็นหลัก คือเด็กพลัดถิ่น เด็กลูกแรงงานต่างชาติ เด็กชาวเขา เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ เด็กไม่มีสัญชาติ และเด็กไม่มีหลักฐานการเกิด

3. กลุ่มเด็กที่ถูกกระทบจากปัจจัยด้านครอบครัว สังคม และรัฐร่วมกัน คือ เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ แรงงานเด็ก เด็กในกระบวนการยุติธรรม เด็กในชุมชนแออัด เด็กยากจน เด็กลูกกรรมกรก่อสร้าง เด็กกับสารเสพติด สุราหรือบุหรี่ เด็กที่ใช้ความรุนแรง

สรุปได้ว่า ประเภทของเด็กด้อยโอกาสนั้น มีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือจะแบ่งเด็กด้อยโอกาสออกเป็นประเภทต่างๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและผลกระทบของปัญหาเด็กด้อยโอกาส หากแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ที่เด่นชัดคือ เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กยากจน และเด็กพิการ

สาเหตุ ของการเป็นเด็กด้อยโอกาส

ในอดีตถึงปัจจุบัน ไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาต่างๆ กับทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันหลักและสถาบันแรกที่มนุษย์ได้สัมผัส ผลกระทบของปัญหานี้มีมากมาย โดยเฉพาะกับเด็ก เมื่อเกิดปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมที่ตามมา คือ การทำให้เด็กขาดโอกาสในด้านต่างๆ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2549: 78) กล่าวถึงสาเหตุ ของการเป็นเด็กด้อยโอกาส ดังนี้

1. สาเหตุ มาจากครอบครัวและผู้ปกครองได้แก่

1.1 ขาดความสัมพันธ์ที่ดี ในครอบครัว

1.2 สภาพเศรษฐกิจในครอบครัวไม่ดี

1.3 ค่านิยมในการเลี้ยงลูกไม่ถูกต้อง

1.4 พ่อแม่อายุยังน้อยขาดวุฒิภาวะความรู้ในการเป็นครอบครัว

1.5 ทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็กของพ่อแม่

2. สาเหตุ มาจากสภาพแวดล้อมและสังคมได้แก่

2.1 การอพยพย้ายถิ่นจากชนบทมาทำงานในเมืองใหญ่

2.2 สภาพสังคมเมืองที่มีสถานเริงรมย์แหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ

2.3 สื่อซึ่งก่อให้เห็นความรุนแรงลามกอนาจารและกระตุ้นให้เด็กเกิดความฟุ้งเฟ้อ

2.4 สภาพที่ อยู่อาศัยทั้งในเมืองและชนบทที่ขาดแคลนในทุกๆ เรื่อง

3. สาเหตุ มาจากตัวเด็กเองได้แก่

3.1 เด็กอยู่ในวัยที่ พร้อมจะได้รับการอบรมสั่งสอนไปในทิศทางต่างๆ ตามที่ผู้ใหญ่ ในสังคมประพฤติ ปฏิบัติ

3.2 เด็กอยู่ในวัยที่อยากเรียนรู้ทดลอง

3.3 เด็กบางส่วนมีจิตใจอ่อนแอขาดความรักความอบอุ่น

4. นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อเด็กที่ ไม่ได้มีสัญชาติไทย

5. กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายขาดความเคร่งครัดจริงจังเนื่องด้วยสาเหตุที่กล่าวมาเบื้องตนทำให้เด็กด้อยโอกาสนั้นประสบปัญหาต่างๆ มากมาย ซึ่งสามารถจำแนกปัญหาในด้านต่างๆได้ดังนี้

สรุปได้ว่าสาเหตุของการเป็นเด็กด้อยโอกาส มาจากหลายๆ สาเหตุตามปัจจัยต่างๆ ตามสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจมีผลการะทบจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว เป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดปัญหาสังคม และปัญหาอื่นๆ ตามมา ซึ่งมีผลกระทบมากมาย โดยเฉพาะกับเด็ก ทำให้เด็กที่อยู่ในสถานการณ์สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ทำให้เด็กเป็นเด็กด้อยโอกาส

ปัญหาของเด็กด้อยโอกาส

เมื่อเกิด ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ สิ่งที่ตามมา คือ ปัญหาเด็กด้อยโอกาส เด็กเหล่านี้มีปัญหาต่างๆ มากมายในหลายด้านอาทิ ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านอาชีพ และอื่นๆ อีก

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2549: 79) กล่าวถึงปัญหาของเด็กด้อยโอกาสดังนี้

1. ด้านปัญหาร่างกายและจิตใจ

1.1 เด็กด้อยโอกาสมักจะไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ ควรมักจะถูกปล่อยปละละเลย จึงทำให้เจ็บป่วยลมตายหรือพิการจากอุบัติเหตุต่างๆ เช่นอุบัติเหตุบนถนน

1.2 เนื่องจากเด็กด้อยโอกาสมักถูกเอารัดเอาเปรียบเป็นเหตุ ให้มีสภาพจิตใจที่ไม่ปกติ นักส่งผลทำให้เกิดความเครียดขาดความอบอุ่นเก็บกดเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Low Self-Esteem) ไม่ค่อยเชื่อมั่นในตนเองเก็บตัวและมักจะมองว่าตนไร้ความสามารถ เป็นต้น

2. ปัญหาด้านสติปัญญาความสามารถและการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 เนื่องจากครอบครัวแตกแยกไม่สมบูรณทำให้เด็กด้อยโอกาสจำนวนไม่น้อยมีพัฒนาการทางสติปัญญาอารมณ์และสังคมไม่เหมาะสมอันเนื่องมาจากการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกตอง

2.2 เด็กด้อยโอกาสส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษามักออกจากโรงเรียนกลางคันรวมทั้งขาดโอกาสทางการศึกษาเพราะสภาพครอบครัวยากจนอยู่ในพื้นที่ หางไกลความเจริญ

3. ปัญหาด้านอาชีพและสังคม

3.1 เด็กด้อยโอกาสมักไม่ได้รับการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมกับตนอันเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากหลักสูตรและวิธีการของโรงเรียนที่ ยังไม่ทันได้เตรียมการหรือชี้แนะในเรื่องการอาชีพและการมีงานทำ

3.2 เด็กด้อยโอกาสจำนวนไม่น้อยอยู่ทามกลางสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมและเป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเช่นติดยาเสพติดหรือสาระเหย

3.3 เด็กด้อยโอกาสจำนวนมากตกเป็นเหยื่อผู้ถูกกระทำจากสังคม เช่น ถูกสังคมรังเกียจถูกคุกคามและถูกเอารัดเอาเปรียบ เป็นตน

จากที่กล่าวมาข้างตนแสดงให้เห็นว่าเด็กด้อยโอกาสนั้นประสบปัญหาในด้านต่างๆ จึงจำเป็นต้องช่วยเหลือและดูแลเป็นพิเศษไม่ว่าจะเป็นปัญหาดานอุขภาพเนื่องจากถูกละเลยทำให้ไม่ได้รับการดูแลที่ เหมาะสมปัญหาด้านการศึกษาและที่สำคัญ คือปัญหาด้านจิตใจซึ่งเด็กด้อยโอกาสมักขาดความรักขาดความอบอุ่นมีความเครียดวิตกกังวล

หลักประกันสิทธิเด็กตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน และนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยมีสาระสำคัญเรื่องหลักประกันสิทธิเด็กไว้ ในมาตราต่างๆ ดังนี้

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะ ทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ และเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

มาตรา 42 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การบริการทางสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพโดยจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมด้วยเท่าที่จะกระทำได้ การป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตราย รัฐต้องจัดให้แก่ประชาชนโดยไม่คิด มูลค่าและทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกัน การผูกขาดหรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมเด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา 82 รัฐจะต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

มาตรา 86 รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม

ทั้งนี้บทบัญญัติตามมาตราดังกล่าวในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักของประเทศไทยที่กำหนดให้มีการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชนที่ชัดเจนขึ้นและเป็นการเปลี่ยนแปลงของการตรา กฎหมายระเบียบและข้อกำหนดต่างๆเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม ในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)

ข้อตกลงระหว่างประเทศ กำหนดขึ้นตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติที่ว่าด้วยศักดิ์ศรี และคุณค่าของมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน โดยระลึกว่าเด็กมีสิทธิพิเศษที่จะได้รับการดูแลช่วยเหลือ

และคุ้มครอง ทั้งในสภาพแวดล้อมของครอบครัวและการเลี้ยงดูอื่น ๆ บนพื้นฐานทางประเพณี และค่านิยมทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์และสังคมตามที่ได้มีการประกาศรับรองโดยองค์การสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2532

กระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป: 6) ได้อธิบายว่า ประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และอนุสัญญามีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 มีทั้งหมด 54 มาตรา แต่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรงมี 37 มาตรา ที่เหลือเป็นเพียงระเบียบและพิธีการต่างๆ ที่ประเทศสมาชิกหรือรัฐภาคีจะต้องปฏิบัติ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน

1. สิทธิด้านการอยู่รอด คือ สิทธิของการมีชีวิตและความต้องการขั้นพื้นฐานที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ สิทธิที่จะได้รับการดูแลทางสุขภาพและการเลี้ยงดูอย่างดีที่สุดที่จะหาได้ คือ ให้โภชนาการที่ดีให้ความรักและความเอาใจใส่จากครอบครัวและสังคม บริการด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยให้ทักษะชีวิตที่ถูกต้องให้การศึกษาให้ที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดูสังคมต้องรับรองการมีชีวิตรอด หรือส่งเสริมชีวิต การมีชื่อ และมีสัญชาติ

2. สิทธิด้านการพัฒนา คือ สิ่งที่เด็กต้องการเพื่อจะไปถึงศักยภาพอย่างสมบูรณ์ การช่วยเหลือให้เด็ก มีร่างกาย อารมณ์ที่ปรกติ และการพัฒนาทางด้านจิตใจ สิทธิที่จะได้เล่นและพักผ่อน เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม การศึกษาตามมาตรฐานทั้งในและนอกโรงเรียน และสิทธิที่จะได้มาตรฐานความเป็นอยู่อย่างเพียงพอกับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจความรู้สึงนึกคิด ศีลธรรม และสังคม ซึ่งครอบคลุมเรื่องต่อไปนี้คือเข้าถึงข่าวสารที่เหมาะสมเสรีภาพในความคิด มโนธรรมและศาสนา การศึกษา พัฒนาบุคลิก ทั้งทางสังคมและจิตใจ มีเอกลักษณ์ ทั้งในด้านสัญชาติและเรื่องการพัฒนาสุขภาพร่างกายสิทธิที่จะมีผู้รับฟัง

3. สิทธิด้านการปกป้องคุ้มครอง คือ การคุ้มครองเด็กจากการทารุณกรรมทางเพศ การเลือกปฏิบัติ การกลั่นแกล้ง รังแกหรือถูกทอดทิ้ง คุ้มครองเด็กที่ไม่มีครอบครัว เด็กลี้ภัย เด็กพิการ การกลับเข้ามาอยู่กับครอบครัว การรับเป็นบุตรบุญธรรม ความเป็นส่วนตัว การยักย้ายเด็กที่ผิดกฎหมาย และการนำเด็กไปต่างประเทศแล้วไม่นำกลับ การเอารัดเอาเปรียบเด็ก เช่น แรงงานเด็ก การละเมิดทางเพศ การค้ามนุษย์ สงคราม การลักพาตัว การทรมาน การขาดเสรีภาพ และยาเสพติด เป็นต้น

4. สิทธิด้านการมีส่วนร่วม คือ เปิดโอกาสให้เด็กมีบทบาทสำคัญในชุมชนและประเทศของเขา มีสิทธิแสดงความคิดเห็นในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก ทัศนะของเด็กจะต้องมีการให้ความสำคัญอย่างเหมาะสมมีเหตุผล เด็ก ๆ ได้สนุกสนาน ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และได้รับการดูแล มีโอกาสในการมีส่วนร่วมและการเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในทุก ๆ ระดับ การได้รับข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ในการที่จะทำให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ได้จัดให้ทำ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านคุ้มครอง สนับสนุน ส่งเสริม ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ดังนี้

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 ก : 5-24) ได้อธิบายว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ 2546 มีสาระสำคัญกับเด็ก ในมาตราต่างๆ ดังนี้

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมสุขภาพจิต อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์ในการงานที่ทำในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ครู จิตวิทยา กฎหมาย แพทย์ ไม่น้อยกว่าเจ็ดปีวิชาชีพละสองคน โดยจะต้องมีผู้แทนจากภาคเอกชนอย่างน้อยวิชาชีพละหนึ่งคน และแต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์ซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในด้านสวัสดิการเด็กมาไม่น้อยกว่าเจ็ดปีอีกสองคน โดยมีรองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 8 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการ

2. ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก

3. พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการ ตลอดจนให้บริการด้านสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก

4. รวบรวมผลการวิเคราะห์ วิจัย ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแผนงานในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

5. ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 16 ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้แทนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักอนามัย และผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์ในการงานที่ทำในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ครู จิตวิทยา กฎหมาย แพทย์ วิชาชีพละสองคน โดยจะต้องมีผู้แทนจากภาคเอกชนอย่างน้อยวิชาชีพละหนึ่งคน และแต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์ด้านสวัสดิการเด็กอีกสองคน โดยมีผู้อำนวยการสำนักสวัสดิการสังคม เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 17 ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ อัยการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด แรงงานจังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้แทนศาลจังหวัด ในกรณีที่จังหวัดนั้นไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้แทนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด หรือผู้แทนกระทรวงยุติธรรมซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการในจังหวัดในกรณีที่จังหวัดนั้นไม่มีสถานพินิจ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์ในการงานที่ทำในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ครู จิตวิทยา กฎหมาย แพทย์ วิชาชีพละสองคน โดยจะต้องมีผู้แทนจากภาคเอกชนอย่างน้อยวิชาชีพละหนึ่งคนและแต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์ด้านสวัสดิการเด็กอีกสองคน โดยมีพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 20 คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน งบประมาณ และมาตรการในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กตามพระราชบัญญัตินี้

2. ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการศึกษา การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก รวมทั้งมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ

สถานพัฒนาและฟื้นฟู สถานพินิจ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กของรัฐและเอกชนภายในเขตกรุงเทพมหานครหรือเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี

3. กำหนดแนวทางการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กในเขตกรุงเทพมหานครหรือเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี

4. จัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กในเขตกรุงเทพมหานครหรือเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี และรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาทุน และการจัดการทุนต่อคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารกองทุน

5. ตรวจสอบหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงกรณีมีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบ

6. เรียกเอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ หรือขอคำชี้แจงจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวินิจฉัยในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

7. ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ และส่งเสริมความประพฤติเด็กในกรุงเทพมหานครและระดับจังหวัด แล้วแต่กรณี แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการ

8. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 32 เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ได้แก่

1. เด็กเร่ร่อน หรือเด็กกำพร้า

2. เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง ณ ที่ใดที่หนึ่ง

3. เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วยเหตุใด ๆ เช่น ถูกจำคุก กักขัง พิการ ทุพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง ยากจน เป็นผู้เยาว์ หย่า ถูกทิ้งร้าง เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท

4. เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสมอันอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกายหรือจิตใจของเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล

5. เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ถูกทารุณกรรม หรือตกอยู่ในภาวะอื่นใดอันอาจเป็นเหตุให้เด็กมีความประพฤติเสื่อมเสียในทางศีลธรรมอันดีหรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

6. เด็กพิการ

7. เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก

8. เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 33 ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ได้รับแจ้งจากบุคคลตามมาตรา 29 หรือพบเห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตามมาตรา 32 ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามวิธีการที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้

1. ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรา 23

2. มอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูตามระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินหนึ่งเดือน ในกรณีที่ไม่อาจดำเนินการตามข้อ 1 ได้

3. ดำเนินการเพื่อให้เด็กได้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

4. ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในครอบครัวอุปถัมภ์หรือสถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะ

5. ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ

6. ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานสงเคราะห์

7. ส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ หรือส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพในสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือส่งเด็กเข้าศึกษากล่อมเกลาจิตใจโดยใช้หลักศาสนาในวัดหรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ที่ยินยอมรับเด็กไว้

วิธีการให้การสงเคราะห์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ปลัดกระทรวงกำหนด และไม่ว่ากรณีใด ๆ การดำเนินการให้การสงเคราะห์ตาม ข้อ 4, 5, 6 หรือข้อ 7 ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง ความยินยอมดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือตามแบบที่ปลัดกระทรวงกำหนด หรือยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคน ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันควรหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีมีอำนาจส่งเด็กเข้ารับการสงเคราะห์ตามวิธีการดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดต้องฟังรายงานและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อน

ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี มีอำนาจกำหนดระยะเวลาในการสงเคราะห์เด็กตาม ข้อ 4, 5, 6 หรือข้อ 7 แต่ถ้ามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปอาจจะขยายหรือย่นระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้วก็ได้ตามแต่เห็นสมควร ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่รีบดำเนินการจัดให้เด็กสามารถกลับไปอยู่ในความปกครองของผู้ปกครองโดยมิชักช้า

ในกรณีเด็กอยู่ระหว่างการรับการสงเคราะห์ถ้าผู้ปกครองร้องขอและแสดงให้เห็นว่าสามารถปกครองและอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีสั่งให้เด็กพ้นจากการสงเคราะห์และมอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองรับไปปกครองดูแลได้ แม้ว่ายังไม่ครบกำหนดระยะเวลาในการสงเคราะห์ก็ตาม

ในกรณีที่บุคคลที่ได้รับการสงเคราะห์มีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แต่ยังอยู่ในสภาพที่จำเป็นจะต้องได้รับการสงเคราะห์ต่อไป ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี อาจสั่ง

ให้บุคคลนั้นได้รับการสงเคราะห์ต่อไปจนอายุยี่สิบปีบริบูรณ์ก็ได้ แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ต่อไปอีกและบุคคลนั้นมิได้คัดค้าน ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี อาจสั่งให้สงเคราะห์บุคคลนั้นต่อไปตามความจำเป็นและสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเวลาที่บุคคลนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

มาตรา 34 ผู้ปกครองหรือญาติของเด็ก อาจนำเด็กไปขอรับการสงเคราะห์ที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด หรือที่สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูของเอกชน เพื่อขอรับการสงเคราะห์ได้

กรณีมีการนำเด็กมาขอรับการสงเคราะห์ที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ถ้าเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาให้การสงเคราะห์ที่เหมาะสมตามมาตรา 33 แต่ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถหาวิธีการสงเคราะห์ที่เหมาะสมกับเด็กตามมาตรา 33 ได้ จะส่งเด็กไปยังสถานแรกรับก่อนก็ได้

กรณีมีการนำเด็กมาขอรับการสงเคราะห์ที่สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กของเอกชน ให้ผู้ปกครองสวัสดิภาพรายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาดำเนินการตามวรรคสองต่อไป

มาตรา 35 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 พบเห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตามมาตรา 32 ข้อ 1 และข้อ 2 หรือได้รับแจ้งจากบุคคลตามมาตรา 29 ให้สอบถามเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ถ้าเด็กเจ็บป่วยหรือจำต้องตรวจสุขภาพหรือเป็นเด็กพิการต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที หากเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 และไม่ว่ากรณีใดให้พยายามดำเนินการเพื่อให้เด็กสามารถกลับไปอยู่กับครอบครัวโดยเร็ว แต่หากปรากฏว่าสภาพครอบครัวหรือสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะที่จะให้เด็กกลับไปอยู่กับครอบครัว และมีเหตุจำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กตามหมวด 4 ก็ได้

มาตรา 36 ในระหว่างที่เด็กได้รับการสงเคราะห์ตามมาตรา 33 ข้อ 2, 4 หรือข้อ 6 หากปรากฏว่าเป็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดและพึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้ใช้มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กตามหมวด 4 ได้

มาตรา 37 เมื่อสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูได้รับตัวเด็กไว้ตามมาตรา 33 ข้อ 5, 6 หรือข้อ 7 ให้ผู้ปกครองสวัสดิภาพรีบสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว และเสนอความเห็นเกี่ยวกับวิธีการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กแต่ละคน พร้อมด้วยประวัติไปยังปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี โดยมิชักช้า และให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป

มาตรา 38 ในกรณีที่ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้เด็กเข้ารับการสงเคราะห์โดยผู้ปกครองไม่ยินยอมตามมาตรา 33 วรรคสอง กรณีที่ผู้ปกครองของเด็กไม่เห็นด้วยกับกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 33 วรรคสาม หรือกรณีที่ผู้ปกครองยื่นคำร้องขอรับเด็กไปปกครองดูแลเองแต่ได้รับการปฏิเสธจากปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา 33 วรรคสี่ ผู้ปกครองย่อมมีสิทธินำคดีไปสู่ศาลตามมาตรา 5 ในเขตท้องที่นั้นภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง

มาตรา 39 ในกรณีที่ผู้ปกครองซึ่งได้รับเด็กกลับมาอยู่ในความดูแล มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบแก่เด็กอีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง หากผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำก็ให้ยื่นคำขอต่อปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี เพื่อเรียกผู้ปกครองมาทำทัณฑ์บนว่าจะไม่กระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบแก่เด็กอีก และให้วางประกันไว้เป็นจำนวนเงินตามสมควรแก่ฐานานุรูป แต่จะเรียกประกันไว้ได้ไม่เกินระยะเวลาสองปี ถ้ากระทำผิดทัณฑ์บนให้ริบเงินประกันเป็นของกองทุนคุ้มครองเด็กตามมาตรา 69

การให้คำแนะนำหรือการเรียกประกันให้คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองและประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

มาตรา 40 เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพได้แก่

1. เด็กที่ถูกทารุณกรรม
2. เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด
3. เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 41 ผู้ใดพบเห็นหรือประสบพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่ามีการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กให้รีบแจ้งหรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ได้รับแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง หรือเป็นผู้พบเห็นหรือประสบพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่ามีการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กในสถานที่ใด ให้มีอำนาจเข้าตรวจค้นและมีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวของเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยเร็วที่สุด

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรานี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง

มาตรา 42 การดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 41 วรรคสอง ต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก ก็อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับก่อนได้หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 และถ้าจำเป็นต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจก็ให้รีบส่งเด็กไปยังสถานพัฒนาและฟื้นฟู

การส่งเด็กไปสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตามวรรคหนึ่ง ระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม ให้กระทำได้ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา 5 เพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกินสามสิบวันก็ได้

มาตรา 43 กรณีที่ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กเป็นผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็ก ถ้ามีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้กระทำผิดและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องนั้นจะกระทำทารุณกรรมแก่เด็กอีก ก็ให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นมีอำนาจกำหนดมาตรการคุมความประพฤติผู้นั้น ห้ามเข้าเขตกำหนด หรือห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะที่ศาลกำหนด เพื่อป้องกันมิให้กระทำการดังกล่าวและจะสั่งให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บนตามวิธีการที่กำหนดไว้ตามมาตรา 46 และมาตรา 47 แห่งประมวลกฎหมายอาญาด้วยก็ได้

หากยังไม่มีการฟ้องคดีอาญาหรือไม่ฟ้องคดีอาญาแต่มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำทารุณกรรมแก่เด็กอีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานอัยการ ยื่นคำขอต่อศาลตามมาตรา 5 เพื่อออกคำสั่งมิให้กระทำการดังกล่าวโดยกำหนดมาตรการคุมความประพฤติและเรียกประกันด้วยก็ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง หากศาลเห็นว่ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อคุ้มครองเด็กมิให้ถูกกระทำทารุณกรรมอีก ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้ตำรวจจับกุมผู้ที่เชื่อว่าจะกระทำทารุณกรรมแก่เด็กมากักขังไว้มีกำหนดครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

การพิจารณาออกคำสั่งหรือการเรียกประกันตามมาตรานี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

มาตรา 44 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 พบเห็นหรือได้รับแจ้งจากผู้พบเห็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด ให้สอบถามเด็กและดำเนินการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก รวมทั้งสภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความเป็นอยู่ การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก และถ้าเห็นว่าจำเป็นต้องคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก โดยวิธีส่งเข้าสถานคุ้มครองสวัสดิภาพหรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูก็ให้เสนอประวัติพร้อมความเห็นไปยังปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่งให้ใช้วิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก

ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 เห็นว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 แต่ถ้าเห็นว่ายังไม่สมควรส่งตัวเด็กไปยังสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู ก็ให้มอบตัวเด็กแก่ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ยินยอมรับเด็กไปปกครองดูแล โดยอาจแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กตามมาตรา 48 หรือไม่ก็ได้ และเมื่อได้ปรึกษาหารือร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลที่จะรับเด็กไปปกครองดูแลแล้วอาจจะวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันมิให้เด็กมีความประพฤติเสียหาย หรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด โดยให้ผู้ปกครองหรือบุคคลที่รับเด็กไปปกครองดูแลต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

1. ระมัดระวังมิให้เด็กเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใดอันจะจูงใจให้เด็กประพฤติตนไม่สมควร

2. ระมัดระวังมิให้เด็กออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือไปกับผู้ปกครอง

3. ระมัดระวังมิให้เด็กคบหาสมาคมกับบุคคลหรือคณะบุคคลที่จะชักนำไปในทางเสื่อมเสีย

4. ระมัดระวังมิให้เด็กกระทำการใดอันเป็นเหตุให้เด็กประพฤติเสียหาย

5. จัดให้เด็กได้รับการศึกษาอบรมตามสมควรแก่อายุ สติปัญญา และความสนใจของเด็ก

6. จัดให้เด็กได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของเด็ก

7. จัดให้เด็กกระทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

หากปรากฏชัดว่าผู้ปกครองหรือผู้ที่รับเด็กไว้ปกครองดูแลละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กรับเด็กกลับไปดูแล

มาตรา 45 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หากฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ และอาจวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามมาตรา 44 วรรคสอง หรือวางข้อกำหนดอื่นใดเพื่อแก้ไข หรือป้องกันมิให้เด็กกระทำความผิดขึ้นอีกก็ได้

หากปรากฏว่าผู้ปกครองของเด็กฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา 39 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน และจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 46 ในกรณีที่ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ส่งเด็กเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ออกข้อกำหนดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ตามมาตรา 45 หากผู้ปกครองไม่เห็นด้วยให้มีสิทธินำคดีไปสู่ศาลตามมาตรา 5 ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง

มาตรา 47 วิธีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก นอกจากที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 48 ในการดำเนินการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติแก่เด็กตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีเหตุสมควรแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเพื่อกำกับดูแลเด็กคนใด ก็ให้ขึ้นคำขอต่อปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่สมัครใจและมีความเหมาะสมเป็นผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยจะกำหนดสถานที่อยู่อาศัยของเด็กที่อยู่ในการกำกับดูแลของผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กด้วยก็ได้

กรณีที่เด็กพ้นจากความปกครองดูแลของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานที่พัฒนาและฟื้นฟูแล้ว ถ้ามีเหตุผลสมควรก็ให้ผู้ปกครองสวัสดิภาพยื่นคำขอต่อปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้ตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่สมัครใจและมีความเหมาะสมเป็นผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กได้

การแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กให้มีระยะเวลาคราวละไม่เกินสองปี

มาตรา 49 ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา แนะนำ และตักเตือนเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติ การศึกษา และการประกอบอาชีพแก่เด็กที่อยู่ในการกำกับดูแล

2. เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการอบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูเด็กที่อยู่ในการกำกับดูแล

3. จัดทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของเด็กและของผู้ปกครองเสนอต่อปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองสวัสดิภาพ คณะกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

ความหมายความต้องการของมนุษย์

มนุษย์คือสัตว์สังคมที่มีการแข่งขัน การแสวงหา การต่อสู้ให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ และความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีที่สิ้นสุด คือเมื่อความต้องการเกิดขึ้นได้รับการตอบสนองแล้ว ความสำคัญขั้นนั้นจะลดความต้องการลงจนหมดความสำคัญไป แต่จะเกิดความต้องการสิ่งใหม่ๆ เข้ามาแทน โดยไม่มีที่สิ้นสุด

ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 436) ให้ความหมาย ความต้องการ ว่ามาจากคำว่า "ความ" คำนามหมายถึงเรื่องเช่นเนื้อความเกิดความ, อาการ, ใช้นำหน้ากริยาหรือวิเศษณ์เพื่อแสดงสภาพเช่น ความต้องการอยากได้, ใคร่ได้, ประสงค์

ไสว เครือรัตนไพบูลย์ (2550 : 13) ให้ความหมาย ความต้องการไว้ว่า ความต้องการ หมายถึงช่องว่างระหว่างผลผลิตที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันกับผลผลิตที่เราต้องการ โดยนำช่องว่างที่ได้รับมาลำดับความสำคัญแล้วเลือกสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นความต้องการที่ต้องกระทำก่อน

พัชนี ขนิษฐวงศ์ (2554 : ออนไลน์) ให้ความหมาย ความต้องการไว้ว่า ความต้องการ หมายถึง สภาวะที่บุคคลยังขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งและมุ่งให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้น สภาวะที่บุคคลขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คือช่องว่างอันเกิดจากสิ่งที่บุคคลมีอยู่กับสิ่งที่บุคคลปรารถนา

จึงสรุปได้ว่า ความต้องการ หมายถึง การที่บุคคลมีอาการอยากได้ ใคร่ได้ ประสงค์ได้ ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนเองขาด ซึ่งสภาวะความอยากได้ ใคร่ได้ ประสงค์ได้ จะเป็นช่องว่างในสิ่งที่บุคคลมีอยู่ กับสิ่งที่บุคคลปรารถนาอยากจะมีสิ่งนั้น

ประเภทความต้องการของมนุษย์

ความต้องการของมนุษย์ มีความต้องการอยู่หลายด้านอาทิ ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านต่างๆ อีกมากมาย มีนักวิชาการได้รวบรวมและแบ่งแยกความต้องการไว้ ดังนี้

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 48-51) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิต การต้องการวุฒิภาวะที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์เรียนรู้แต่อย่างไร เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการร่างกายเป็นสำคัญ เป็นแรงขับเคลื่อนเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้นทำให้เกิดความรู้สึกว่องไว กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวา ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าเกิดขึ้นจากสภาวะทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งภายนอกและภายใน ได้แก่

1.1 ความต้องการอาหาร เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต อาหารเป็นสิ่งมีชีวิต

1.2 ความต้องการน้ำ เพื่อรักษาสมดุลของร่างกาย ร่างกายของคนเสียน้ำเนื่องจากอากาศร้อน การออกกำลังกาย การทำงานหนักทำให้เหงื่อออกจากร่างกาย

1.3 ความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านนี้เริ่มเมื่อคนเราย่างเข้าสู่วัยรุ่นและเป็นวัยผู้ใหญ่ การแสดงออกถึงความต้องการทางเพศขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจ รสนิยม ขนมธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น

1.4 ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสม คนเราดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยความสมดุลทางร่างกาย อุณหภูมิไม่สูงเกินไป และต่ำเกินไปพอที่ร่างกายจะทนได้

1.5 ความต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด เพื่อให้ร่างกายเกิดความปลอดภัย ความเจ็บปวดเป็นไข้ของร่างกาย ทำให้ร่างกายพยายามสร้างภูมิคุ้มกันขึ้น เมื่อมีคนอื่นมาทำร้าย คนเราก็จะหลีกหนี หรือต่อสู้ป้องกันตัว

1.6 ความต้องการพักผ่อนหลับนอน เพื่อผ่อนคลายให้ร่างกาย ได้มีโอกาสสะสมพลังงานใหม่และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย

1.7 ความต้องการอากาศบริสุทธิ์ที่มีก๊าซออกซิเจนสำหรับหายใจเราอาจอดข้าวอดน้ำได้หลายชั่วโมง แต่กลั้นหายใจได้ไม่นาน

1.8 ความต้องการขับถ่าย เป็นการขับถ่ายของเสียของจากร่างกายซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกับอาหารและน้ำ เพราะของเหลือเหล่านี้จะเป็นพิษให้กับร่างกาย ทำให้เราอึดอัดไม่สบาย บางครั้งอาจทำลายชีวิตได้

2. ความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม (Psychological and Social Needs)

ความต้องการประเภทนี้ค่อนข้างซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ ความต้องการทางสังคมและจิตใจนี้ยังแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล แต่ในสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคล รวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างกัน ออกไปด้วยลักษณะสำคัญของความต้องการทางจิตใจและสังคม ดังนี้

2.1 ความต้องการที่เกิดจากสังคม ที่เป็นบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและกลายเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของแต่ละคนสิ่งเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

2.2 ความต้องการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์เราต้องมีประสบการณ์และการเรียนรู้มาก่อน จึงจะเข้าและเลือกกระทำได้บางทีเราก็ต้องศึกษาว่าจะเริ่มอย่างไรและควรทำอย่างไรต่อไป

2.3 ความต้องการนี้เปลี่ยนได้แม้ในบุคคลเดียวกัน

2.4 ความต้องการนี้มีมากขึ้นเมื่ออยู่รวมกลุ่มมากกว่าอยู่คนเดียว

2.5 ความต้องการนี้เป็นพฤติกรรมปกปิดมากกว่าพฤติกรรมเปิดเผย

2.6 ความต้องการที่มองไม่เห็นเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม

2.7 ความต้องการทางจิตใจและสังคมมีอิทธิผลที่จะผลักดันให้คนเราทำอะไรก็ได้

แอลเดอเฟอร์ (Alderfer. 1972 :ไม่มีเลขหน้า ; อ้างถึงใน ปวรรัตน เลิศสุวรรณเสรี. 2552 : 17 -18)ได้แบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 3 ประการ

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ เป็นความต้องการที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นความต้องการของบุคคลที่มีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย

3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า เป็นความต้องการสูงสุด รวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จ

ประภาสิทธ์ โกศินานนท์ และสายชล วิสุทธิ์สมุทร (2547:65 – 68) ได้รวบรวมและนำแนวคิดความต้องการของมนุษย์ของอับราฮัมมาส์สโลว์ โดยมีความเชื่อเป็นหลักการเบื้องต้น 3 ประการ

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนี้จะอยู่ในตัวบุคคลตลอดไป ไม่มีทางสิ้นสุด เมื่อมนุษย์สนใจในความต้องการอย่างหนึ่ง แล้ว ก็ยังมีความต้องการต่อไปในสำคัญ

2. อิทธิพลใดๆ ที่มีต่อมนุษย์ต่อเมื่อมนุษย์อยู่ในความต้องการของลำดับนั้น ๆ เท่านั้น หากความต้องการในลำดับนั้นได้รับการตอบสนองจนเป็นที่น่าพอใจ

3. ความต้องการของมนุษย์ จะมีลำดับขั้นจากต่ำไปสูง เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว ความต้องการลำดับสูงขั้นไปก็ตามมา

สรุป ความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านกายภาพและความต้องการด้านจิตใจและสังคม ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด มีความต้องการจากขั้นต่ำไปหาขั้นสูง และเมื่อได้มายังการตอบสนองความต้องการแล้ว ก็มีความต้องการในขั้นที่สูงขึ้นไปอีก โดยไม่มีที่สิ้นสุด

ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

การศึกษาถึงความต้องการของมนุษย์ มีแนวคิดที่คล้ายกันของนักจิตวิทยาหลายคน เช่น มาสโลว์ (Maslow) แอลเดอเฟอร์ (Alderfer) ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะความต้องการของมนุษย์เป็นลักษณะความต้องการตามธรรมชาติของคนโดยทั่วไป การพิจารณาระดับความต้องการนี้จะมีส่วนช่วยอย่างมาก ในอันที่จะสร้างแรงจูงใจอย่างมีประสิทธิภาพ จากการเรียนรู้ความต้องการของมนุษย์และส่งเสริมให้เขามีโอกาสทำงานตามที่เขาปรารถนาจนประสบความสำเร็จดังนี้

เอกฉันท์ จันเจริญ (2549 : 8-11)ได้กล่าวว่าความต้องการเป็นสภาวะที่เกิดจากความไม่สมดุลของร่างกายและจิตใจ ความต้องการของคนเรานั้นมักไม่มีการตอบสนองอย่างสมบูรณ์ และ

เมื่อได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนเองต้องการแล้วก็จะเกิดความต้องการมากขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ ดังทฤษฎีความต้องการต่างๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีลำดับความต้องการ (Hierachy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัมมาส์สโลว์ (Abrahum Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์ ซึ่งระบุว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญ ของทฤษฎีนี้ มีสามประการ คือ

1.1 บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับ การสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป

1.2 ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับชั้นเรียงตามความสำคัญจากความต้องการพื้นฐาน ไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน

1.3 เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนอบตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546 :592-593) ได้อธิบายว่า มาส์สโลว์ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ ออกเป็น 5 ระดับจากระดับต่ำไปสูง ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์มักถูกนำเสนอโดยรูปพีระมิด ที่ความต้องการที่มากที่สุด พื้นฐานที่สุดจะอยู่ข้างล่างและความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต (Self-actualization) จะอยู่บนสุด พีระมิดแบ่งออกเป็น 5 ชั้นคร่าวๆ ของความต้องการต่างๆ คือ ความสมบูรณ์ของชีวิต (Self-actualization), ความเคารพนับถือ (Esteem), มิตรภาพและความรัก (Friendship and Love), ความมั่นคงปลอดภัย (Security), และความต้องการทางกายภาพ ถ้าความเคารพนับถือ, มิตรภาพและรัก หรือ ความมั่นคงปลอดภัย ขาดพร่องไป แม้ร่างกายจะไม่ได้แสดงอาการใดๆ ออกมาแต่บุคคลนั้นๆ รู้สึกกระวนกระวายและเกร็งเครียด ทฤษฎีของมาสโลว์ยังบอกด้วยว่า ชั้นความต้องการที่พื้นฐานมากกว่าหรืออยู่ข้างล่างของพีระมิด จะต้องได้รับการตอบสนองก่อนที่บุคคลจะเกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าต่อความต้องการในระดับที่สูงขึ้นได้ จึงได้อธิบายความต้องการของมนุษย์ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยมีอาหารและที่พักอาศัย เขาจะมีกำลังที่จะทำงาน ต่อไป และการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศที่ดี การบริการสุขภาพ เป็นการสนองความต้องการในลำดับนี้ได้

ขั้นที่ 2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการ สภาพแวดล้อมที่ปลอดจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ ต่อพนักงาน ทำได้หลายอย่าง เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ กฎระเบียบข้อบังคับที่ยุติธรรม การให้มีสหภาพแรงงาน ความปลอดภัยใน การปฏิบัติงาน เป็นต้น

ขั้นที่ 3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการงานแล้ว คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

ขั้นที่ 4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้าง การนับถือตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองและเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น

ขั้นที่ 5. ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการงาน เป็นต้น

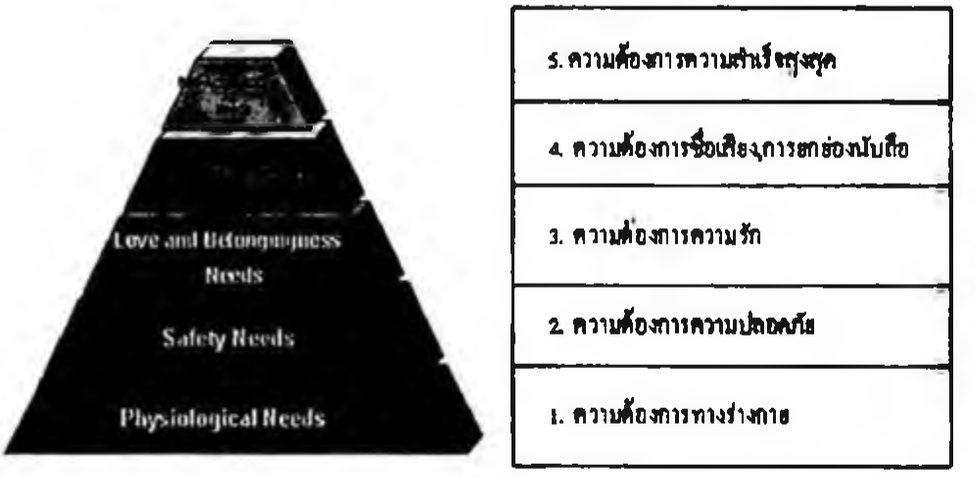

ภาพประกอบ 2.1 แสดงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีของมาสโลว์

ที่มา : เอกฉันท์ จันเจริญ (2549 : 10)

มาส์สโลว์ แบ่งความต้องการเหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่ม คือ ความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลน (Deficiency Needs) เป็น ความต้องการ ระดับต่ำ ได้แก่ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย อีกกลุ่มหนึ่งเป็น ความต้องการก้าวหน้า และพัฒนาตนเอง (Growth Needs) ได้แก่ความต้องการทางสังคม เกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต จัดเป็นความต้องการระดับสูง และอธิบายว่า ความต้องการระดับต่ำจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ส่วนความต้องการระดับสูง จะได้รับการสนองตอบ จากปัจจัยภายในตัวบุคคลเอง ตามทฤษฎีของมาส์สโลว์ ความต้องการที่รับการตอบสนองอย่างดีแล้ว จะไม่สามารถเป็นเงื่อนไขจูงใจบุคคลได้อีกต่อไป แม้ผลวิจัย ในเวลาต่อมา ไม่สนับสนุนแนวคิดทั้งหมดของมาส์สโลว์ แต่ทฤษฎีลำดับความต้องการของเขา ก็เป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน ในการอธิบายองค์ประกอบของ แรงจูงใจ ซึ่งมีการพัฒนาในระยะหลังๆ

2. ทฤษฎี ERG ของแอลเดอร์เฟอร์ (ERG Theory)

อัจฉิมา สุขวรรณโน (2550 : 14-17) ได้กล่าวว่า แอลเดอร์เฟอร์ (Elderfer) แห่งมหาวิทยาลัยเยล ได้รับปรับปรุงลำดับความต้องการตามแนวคิดของมาส์สโลว์เสียใหม่ เหลือความต้องการเพียง 3 ระดับ คือ

2.1 ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) คือความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัยในชีวิต เปรียบได้กับความต้องการระดับต่อของมาส์สโลว์ ย่อโดย E

2.2 ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) คือความต้องการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งในที่ทำงานและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ตรงกับความต้องการทางสังคมตามแนวคิดของมาส์สโลว์ ย่อโดย R

2.3 ความต้องการเจริญเติบโต (Growth Needs) คือความต้องการภายใน เพื่อการพัฒนาตัวเอง เพื่อความเจริญเติบโต พัฒนาและใช้ความสามารถของตัวเองได้เต็มที่ แสวงหาโอกาสในการเอาชนะความท้าทายใหม่ๆ เปรียบได้กับความต้องการชื่อเสียงและการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิตตามแนวคิดของมาส์สโลว์ ย่อโดย G

ทฤษฎี ERG และทฤษฎีลำดับความต้องการ มีความแตกต่างกัน 2 ประการ คือ ประการแรก มาส์สโลว์ยืนยันว่า บุคคลจะหยุดอยู่ที่ความต้องการระดับหนึ่งจนกว่าจะได้รับการตอบสนองแล้ว แต่ทฤษฎี ERG อธิบายว่า ถ้าความต้องการระดับนั้นยังคงไม่ได้รับการตอบสนองต่อไป บุคคลจะเกิดความคับข้องใจ แล้วจะถดถอยลงมาให้ความสนใจในความต้องการระดับต่ำกว่าอีกครั้งหนึ่ง ประการที่สอง ทฤษฎี ERG อธิบายว่า ความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับอาจเกิดขึ้นได้ในเวลาเดียวกัน หรือบุคคลสามารถถูกจูงใจด้วย ความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับในเวลาเดียวกัน เช่น ความต้องการเงินเดือนที่สูง (E) พร้อมกับความต้องการทางสังคม (R) และความต้องการโอกาสและอิสระในการคิดตัดสินใจ (G)

3. ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Two-Factor Theory)

สมยศ นาวีการ (2546: 310 -317) ได้กล่าวว่า เฟรดเดอริคเฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลาย คือ ทฤษฎี 2 ปัจจัย โดยแบ่งเป็นปัจจัยอนามัย และปัจจัยจูงใจ

ปัจจัยอนามัย (Hygiene Factors) ได้แก่สภาพแวดล้อมของการทำงาน และวิธีการบังคับบัญชาของหัวหน้างาน ถ้าหากไม่เหมาะสม หรือบกพร่องไป จะทำให้บุคคลรู้สึกไม่พอใจในงาน ซึ่งถ้ามีพร้อมสมบูรณ์ก็ไม่สามารถสร้างความพอใจในงานได้ แต่ยังคงปฏิบัติงานอยู่ เพราะเป็นปัจจัยที่ป้องกันความไม่พอใจในงานเท่านั้น ไม่ใช่ปัจจัยที่จะส่งเสริมให้คนทำงาน โดยมีประสิทธิภาพหรือผลผลิตมากขึ้นได้ ตัวอย่างปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ นโยบายของหน่วยงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน แบบการบริหารงาน เงินเดือน สวัสดิการต่างๆ ความมั่นคง ความปลอดภัย เป็นต้น

ปัจจัยจูงใจ (Motivating Factors) ได้แก่ปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับเนื้อหาของงาน และทำให้ผู้ปฏิบัติมีความพอใจในงาน ใช้ความพยายาม และความสามารถทุ่มเทในการทำงานมากขึ้น เช่น ความสำเร็จ การได้รับการยกย่อง ได้รับผิดชอบในงาน ลักษณะงานที่ท้าทาย เหมาะกับระดับความสามารถ มีโอกาสก้าวหน้าและพัฒนาตนเองให้สูงขึ้น เป็นต้น

การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงานจึงมีสองขั้นตอน คือ ตอนแรกหัวหน้างานหรือผู้บริหารต้องตรวจสอบให้มั่นใจว่าปัจจัยอนามัยไม่ขาดแคลนหรือบกพร่อง เช่น ระดับเงินเดือนค่าจ้างเหมาะสม งานมีความมั่นคง สภาพแวดล้อมปลอดภัย และอื่นๆ จนแน่ใจว่าความรู้สึกไม่พอใจจะไม่เกิดขึ้นในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน ในตอนที่สองคือ การให้โอกาสที่จะได้รับปัจจัยจูงใจ เช่น การได้รับการยกย่องในความสำเร็จและผลการปฏิบัติงาน มอบความรับ ผิดชอบ ตามสัดส่วน ให้โอกาสใช้ความสามารถในงานสำคัญ ซึ่งอาจต้องมีการออกแบบการทำงานให้เหมาะสมด้วย การตอบสนองด้วย ปัจจัยอนามัยก่อน จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกลาง ไม่มีความไม่พอใจ แล้วจึงใช้ปัจจัยจูงใจเพื่อสร้างความพอใจ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานทุ่มเทในการทำงานอย่างมีประสิทธิผลมากขึ้น

เฮิร์ซเบิร์กได้ลดความต้องการห้าขั้นของมาส์สโลว์เหลือเพียงสองระดับ คือ ปัจจัยอนามัยเทียบได้กับ การสนองตอบต่อ ความต้องการ ระดับต่ำ (ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย และความต้องการทางสังคม) ส่วนปัจจัยจูงใจเทียบได้กับ การสนองตอบ ต่อความต้องการระดับสูง (เกียรติยศชื่อเสียง และความสมบูรณ์ในชีวิต)

4. ทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ (Learned Needs Theory)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2554: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า เดวิด ซี แมคเคิลแลนด์ เป็นผู้เสนอทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ขึ้น โดยสรุปว่าเคนเราเรียนรู้ความต้องการ

จากสังคมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการจึงถูกก่อตัวและพัฒนามาตลอดช่วงชีวิตของแต่ละคน และเรียนรู้ว่าในทางสังคมแล้ว เรามีความต้องการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

4.1 ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการที่จะทำงานได้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีมาตรฐานสูงขึ้นในชีวิต มีผู้ความต้องการความสำเร็จสูงจะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้มีเป้าหมายในการทำงานสูง ชัดเจนและท้าทายความสามารถ

4.1.1 มุ่งที่ความสำเร็จของงานมากกว่ารางวัล หรือผลตอบแทนเป็นเงินทอง

4.1.2 ต้องการข้อมูลย้อนกลับในความก้าวหน้าสู่ความสำเร็จทุกระดับ

4.1.3 รับผิดชอบงานส่วนตัวมากกว่าการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

4.2 ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการที่จะมีส่วนควบคุม สร้างอิทธิพล หรือรับผิดชอบในกิจกรรรของผู้อื่น ผู้มีความต้องการอำนาจจะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

4.2.1 แสวงหาโอกาสในการควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

4.2.2 ชอบการแข่งขันในสถานการณ์ที่มีโอกาสให้ตนเองครอบงำคนอื่นได้

4.2.3 สนุกสนานในการเชิญหน้าหรือโต้แย้ง ต่อสู้กับผู้อื่น

ความต้องการอำนาจมีสองลักษณะ คือ อำนาจบุคคล และอำนาจสถาบัน อำนาจบุคคลมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าองค์กร แต่อำนาจสถาบันมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยทำงานร่วมกับคนอื่น

4.3 ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะรักษามิตรภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไว้อย่างใกล้ชิด ผู้มีความต้องการความผูกพันมีลักษณะ ดังนี้

4.3.1 พยายามสร้างและรักษาสัมพันธภาพและมิตรภาพให้ยั่งยืน

4.3.2 อยากให้บุคคลอื่นชื่นชอบตัวเอง

4.3.3 สนุกสนานกับงานเลี้ยง กิจกรรมทางสังคม และการพบปะสังสรรค์

4.3.4 แสงหาการมีส่วนร่วม ด้วยการร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ

สัดส่วนของความต้องการทั้งสามนี้ ในแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน บางคนอาจมีความต้องการอำนาจสูงกว่าความต้องการด้านอื่น ในขณะที่อีกคนหนึ่งอาจมีความต้องการความสำเร็จสูง เป็นต้น ซึ่งจะเป็นส่วนที่แสดงอุปนิสัยของคนคนนั้นได้

จากแนวคิดเรื่องความต้องการ จะเห็นได้ว่ามนุษย์เรานั้นมีความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและจิตใจ เป็นพื้นฐานเช่นเดียวกันหมดทั้งสิ้น อาจมีปัจจัยอื่นๆ ทำให้ความต้องการนั้นแตกต่างกันออกไป เช่น สภาพแวดล้อม บทบาทของแต่ละบุคคลในสังคม การได้รับความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในแต่ละลำดับขั้นตอนความต้องการ

แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

ความหมายของสวัสดิการสังคม

การจัดสวัสดิการสังคม ถือเป็นการบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน การบริการนั้น จะต้องเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่งถึงและเป็นธรรม โดยการบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิที่ประชาชนพึงจะได้รับและได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริการสังคมในทุกระดับ แนวความคิดทั่วไปในการจัดสวัสดิการสังคม มีดังนี้

มาริสสา ภูเพ็ชร (2546 : 92) ได้กล่าวว่า การจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ ประชาชนโดยทั่วไปและเฉพาะกลุ่ม รัฐเป็นผู้กำหนดแนวทาง หรือนโยบายในการทำงานให้สดคล้องกับสถานการณ์ และสภาพสังคม ในขณะนั้นๆ เป็นสำคัญ แล้วรัฐเป็นผู้ลงมือดำเนินการเองบ้าง หรือส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเอกชนต่างๆ หรือกลุ่มชนในสังคมร่วมกันจัดบริการให้สอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของประชาชน โดยหลักการสวัสดิการสังคมจึงมีความหมายในวงกว้าง 2 ประการ คือ

1. กลไกที่รัฐพึงนำมาใช้ในการกระจายความเป็นอยู่ที่ดีให้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกันในสังคม โดยระหว่างผู้ที่มั่งมีกับผู้ที่ยากจน

2. การที่รัฐจะให้ความคุมครองในเรื่องมาตรฐานขั้นต่ำของรายได้ในโภชนาการ สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย และการศึกษาแก่ประชาชนของตนอย่างเท่าเทียมกัน

นฤมล อุบลทิพย์ และคณะ (2548 : 2) ได้กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา พัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยการบริการดังกล่าวต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของเด็กด้อยโอกาส ซึ่งการบริการสวัสดิการสังคมทั่วไป

ระพีพรรณ คำหอม (2549 : 1) ได้กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดสรรและจัดการบริการสังคมในลักษณะของโครงการ หรือบริการต่าง ๆ ให้กับคนในสังคม โดยเน้นสิทธิความเท่าเทียมกันที่จะได้รับบริการอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคมการพัฒนาสังคม โดยรวมรวมทั้งระบบความมั่นคงทางสังคมของคนทุกคนในสังคม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551 : 1) ได้อธิบายว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนอง ความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพ

ชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมเป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับและการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

ศรีทับทิม พานิชพันธ์ (2534 : 34-36; อ้างถึงใน บุญรอด ศรีผดุง. 2553 : 10-11) ได้กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่บุคคลกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มทั่วไปนั้นจะต้องอาศัยการทำงานที่เป็นระบบที่มีการจัดการที่พอดีเพื่อการดำเนินงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหายที่ได้กำหนดไว้ว่า เป็นการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความผาสุกของคนในสังคม หากพิจารณาถึงความหมายของงานสวัสดิการสังคมให้ไกลออกไปในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายแล้วพอจะจับประเด็นได้ดังนี้

1. ความหมายที่ใช้ในองค์การสหประชาชาตินั้น สวัสดิการสังคม หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นระเบียบเพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมได้ด้วยดี การที่จุดมุ่งหมายนั้นจะสัมฤทธิ์ผลด้วยดีโดยอาศัยหลักการทำงาน 2 ประการ คือ การใช้เทคนิคและวิธีที่มุ่งช่วยให้บุคคลกลุ่มและชุมชนต่างๆ สามารถได้รับบริการตามความต้องการและสามารถแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการปรับตนให้เข้ากับลักษณะที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปทุกลักษณะในสังคมได้ด้วยดี และการร่วมมือดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ในสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้มีการปรับปรุงสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมดียิ่งขึ้น

2. ความหมายที่ใช้ในประเทศอังกฤษ จะครอบคลุมถึงการจัดบริการอย่างกว้างๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย และการกินดีอยู่ดีของประชาชน และเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ให้ดีขึ้น แรงจูงใจที่สำคัญยิ่ง คือ การเน้นให้ประชาชนมีความตระหนักว่าทุกชุมชนย่อมจะต้องรับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่าตลอดจนผู้ที่มีโชควาสนาด้อยกว่าและจะต้องช่วยจัดหาบริการต่างๆ ให้แก่บุคลที่ไม่สามารถจัดบริการนั้นๆ ด้วยตนเอง

3. ความหมายที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา หมายถึง บริการต่างๆ ที่จัดให้แต่ละบุคคล ตลอดจนครอบครัวภายใต้อุปถัมภ์ของสังคม ทั้งนี้รวมถึงบริการอิสระสาขาอื่นๆ อันได้แก่ สุขภาพอนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย การประกันสังคมแก่ประชาชน ดังนั้นบริการเหล่านี้จึงอาจจัดขึ้นเพื่อให้แน่ใจว่าประชาชนของรัฐมีสุขภาพอนามัย การศึกษาและสวัสดิการที่ดีเป็นเบื้องต้น เพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นกลุ่ม และการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้ดีขึ้นเพื่อช่วยให้ประชาชนได้รู้จักใช้สิทธิในการใช้บริการ และสนับสนุนต่างๆ ในสังคมได้โดยสะดวก ตลอดจนเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ประสบความยุ่งยากและต้องการบริการต่างๆ

4. สำหรับบริการทางสังคมในประเทศที่กำลังพัฒนานั้นกินความถึงบริการต่างๆ อาทิ บริการสวัสดิการครอบครัวและเด็ก สังคมสงเคราะห์ในโรงเรียน การสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ ฝ่ายกายและฝ่ายจิต บริการอาคารสงเคราะห์ การสงเคราะห์ในโรงเรียน อุตสาหกรรม เป็นต้น

วันทนีย์ วาสิกะสิน (2541: 2; อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม. 2554: 12) ได้กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึงเรื่องของทุกคนในสังคมเพราะคำว่าสวัสดิการหรือสวัสดิภาพมีความหมายในแง่การอยู่ดีกินดีของทุกคน (Social Well-being) ไม่เฉพาะผู้ยากไร้เท่านั้นคนทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ตามปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชนกำหนดว่าคนทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนองในความต้องการขั้นพื้นฐานอันเป็นสิทธิที่ทุกคนจะต้องได้รับและเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดบริการต่างๆไว้ให้ความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ทุกคนรู้ว่าหมายถึงอาหารเสื้อผ้าที่อยู่อาศัยและยารักษาโรครัฐจะต้องจัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชนโดยจัดให้ประชาชนได้มีงานทำเพื่อมีเงินสำหรับซื้อเสื้อผ้าที่อยู่อาศัยยารักษาโรคจัดให้มีสถานพยาบาล สำหรับประชาชนเมื่อเจ็บป่วยไม่ว่าประชาชนคนนั้นจะอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่หรือในชนบทที่ห่างไกล

สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง ระเบียบนโยบายผลประโยชน์และบริการระบบการจัดบริการสังคม การอยู่ดีกินดีของทุกคน (Social Well-being) การแก้ไขปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นค่านิยมทางสังคม และ ใช้ความรู้ ความชำนาญที่ได้ฝึกมาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ความสำคัญของสวัสดิการสังคม

ประเทศไทย มีการจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนตั้งแต่เกิดจนถึงตาย เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต การช่วยเหลือสมาชิกในสังคมจัดสวัสดิการสังคมอย่างเป็นระบบและทันสมัย รวมไปถึงบริการการศึกษา ดูแลสุขภาพ คุณภาพชีวิต และที่อยู่อาศัย

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2546:1-6)ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปโครงการการจัดสวัสดิการของรัฐบาลจะประกอบด้วย การประกันสังคม (Social Insurance) ประเภทต่างๆซึ่งในการจัดสวัสดิการสังคมในเยอรมัน หากจะจัดเป็นกลุ่มสวัสดิการ อาจจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มคือ

1. บริการสังคม (Social Services) ได้แก่ การบริการการศึกษา สาธารณสุข และที่อยู่อาศัย และส่งเสริมช่วยเหลือเยาวชน

2. สังคมสงเคราะห์ (Social Assistance) คือ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ซึ่งในเยอรมันมีรัฐบัญญัติการสนับสนุนช่วยเหลือสังคม(Federal Social Support Act) ว่าด้วยข้อกำหนดด้านการช่วยเหลือบุคคลที่จำเป็นต้องช่วยเหลือ (Support for Needy)

3. ประกันสังคม (Social Insurance) ซึ่งเริ่มจากการประกันสุขภาพ เมื่อปี ค.ศ.1883 และพัฒนามาตามลำดับ ขยายไปสู่การประกันด้านอื่นๆ คือ การคลอดบุตร การสงเคราะห์บุตรทุพพลภาพ ชราภาพ การตาย และการว่างงาน

ระพีพรรณ คำหอม (2549: 1-5) ได้กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคมตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย อาจกล่าวได้ว่า วัฏจักรชีวิต (Life Cycle) ของคนในสังคมแต่ละคน ต้องได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษา บริการด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งมักจะมีข้อคำถามว่า ใครควรจะทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการ สังคมให้กับประชาชน และใครควรจะได้รับบริการบ้างคนทุกคนในสังคม หรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมควรจะได้รับการดูแลก่อน ทำอย่างไรที่จะทำให้คนในสังคมได้รับบริการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงการกระจายบริการ หรือทรัพยากรให้กับประชาชนที่มีลักษณะปัญหาหลากหลายแตกต่างกันได้รับบริการอย่างเป็นธรรม ประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อโต้แย้งเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านปรัชญาแนวคิด พัฒนาการของสังคมแต่ละสังคมและการประยุกต์ใช้ในลักษณะของนโยบาย แผนงาน และกิจกรรมในอดีตการดูแลคุ้มครองสมาชิกของสังคมเป็นบทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัวครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่สำคัญต่อการสร้างระบบความมั่นคงของมนุษย์และสังคม ระบบการดูแลสมาชิกในครอบครัวจึงขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจฐานะของครอบครัวนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไรแต่ถ้าครอบครัวใดไม่สามารถทำหน้าที่เบื้องต้นได้ระบบสนับสนุนทางสังคมรองลงมาคือระบบเครือญาติระบบเพื่อนบ้าน ระบบชุมชนก็จะทำหน้าที่ให้การดูแลสงเคราะห์แบบชั่วคราวในขณะที่องค์กรภาครัฐจะเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบก็ต่อเมื่อระบบสนับสนุนทางสังคมที่ใกล้ตัวของบุคคลนั้น ไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้หน้าที่สำคัญของรัฐอีกประการหนึ่งคือการดูแลรับผิดชอบให้ประชาชน ที่เดือดร้อนให้ได้รับบริการสังคมขั้นพื้นฐาน หรือบริการสวัสดิการสังคมจากรัฐฉะนั้นสิทธิของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐ (Civil Right) ก็ควรจะได้รับบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของรัฐรัฐในฐานะผู้ปกครองที่มีอำนาจซึ่งมีหน้าที่โดยชอบธรรมที่จะจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชน ในอดีตรัฐกับประชาชนได้สร้างพันธะสัญญาร่วมกันที่เรียกว่า "สัญญาประชาคม" อำนาจของรัฐจึงเป็นอำนาจที่ชอบธรรมรัฐบาลจึงมีหน้าที่หลักโดยมีนโยบายการดูแลทุกข์และสุขของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพของตน ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความศรัทธาเชื่อถือต่ออำนาจรัฐว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมได้เป็นอย่างดี12 ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐในรูปของกฎหมายและพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมของแต่ละประเทศ

งานสวัสดิการสังคมจึงขึ้นอยู่กับระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมวัฒนธรรมของแต่ละประเทศอย่างไรก็ตามการจัดบริการสวัสดิการสังคมซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มประเทศเสรีนิยมประชาธิปไตยเชื่อว่าควรปล่อยให้กลไกตลาดทำหน้าที่จัดระบบบริการสวัสดิการสังคมรัฐจะปล่อยให้ประชาชนรับผิดชอบดูแลสวัสดิการของตัวเองรัฐจะเข้ามาทำหน้าที่ดูแลจัดสวัสดิการเฉพาะกลุ่ม ประชาชนที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้โดยรัฐได้สร้างเครื่องมือทดสอบความจำเป็นขึ้นมา รัฐจะจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งมาให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการกระจายบริการสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมขณะที่

กลุ่มประเทศสังคมนิยมส่วนหนึ่งเชื่อว่ารัฐควรมีหน้าที่จัดสรรทรัพยากร บริการสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นธรรมรัฐในฐานะผู้ปกครองจะไม่ปล่อยให้บริการสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล บริการของรัฐในลักษณะนี้คำนึงถึงความเสมอภาคของคนทุกคนในสังคมที่พึงได้รับบริการจากรัฐเป็นต้น จากความเชื่อดังกล่าวจึงส่งผลให้งานสวัสดิการสังคมของแต่ละประเทศแตกต่างกัน

ปัจจุบัน กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ทำให้กลุ่มประเทศสังคมนิยมส่วนหนึ่งล่มสลายไป สังคมโลกได้ก้าวเข้าสู่ระบบเสรีนิยมประชาธิปไตยงานสวัสดิการสังคมที่ปรากฏในลักษณะของรัฐสวัสดิการ (Welfare State) ส่วนหนึ่งได้ประสบปัญหาร่วมกัน ที่สำคัญ คือรัฐไม่สามารถแบกรับภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างคาดการณ์ไม่ได้กับบริการสวัสดิการสังคมต่างๆได้ โปรแกรมการจัดบริการในลักษณะการสงเคราะห์ประชาชน (Public Assistance) ไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการที่แท้จริงให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมได้ โดยเฉพาะการพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว นอกจากนี้ยังมีข้อโต้แย้งของผู้บริหารประเทศส่วนหนึ่ง ที่เชื่อว่ากลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเป็นกลุ่มคนขี้เกียจไม่ทำงานรอแต่รับบริการจากรัฐซึ่งไม่เป็นธรรมกับประชาชนส่วนใหญ่ที่ต้องทำงานเสียภาษีให้รัฐแต่รัฐต้องนำภาษีส่วนหนึ่งมาจัดให้กับคนกลุ่มนี้ซึ่งแนวโน้มจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมักจะพึ่งพาบริการของรัฐในระยะยาวรัฐจะมีภาระความรับผิดชอบ กับประชาชนกลุ่มนี้โดยไม่จำเป็น ตัวอย่าง เช่นประเทศสหรัฐอเมริกาในยุค 1990 เป็นต้นมา ได้ตัดทอนโปรแกรมการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาการเลี้ยงดูเด็ก (The Aid to Families with Dependent Children) หรือเรียกโดยย่อว่า AFDC โปรแกรมนี้ได้ถูกยกเลิกไปในที่สุดเป็นต้น โดยมีการพัฒนาโปรแกรมบริการใหม่ ที่เน้นการช่วยเหลือที่มุ่งให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมได้มีงานทำและช่วยเหลือตนเองมากขึ้น แทนการเป็นผู้รอรับบริการจาก

การจัดบริการสวัสดิการสังคมในอนาคต จึงได้รับการวิพากษ์ให้มีการทบทวนบทบาทของรัฐ ประเภท และลักษณะบริการสวัสดิการสังคมที่เป็นอยู่อาจไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงสังคมไทยก็ประสบปัญหา ในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งเป็นผลจากภาวะวิกฤตด้านเศรษฐกิจในกลางปี 2540 เป็นต้นมารัฐไม่สามารถที่จะจัดบริการในลักษณะของรัฐสวัสดิการ (Welfare State) อีกต่อไป การจัดสวัสดิการสังคมในปัจจุบัน และอนาคตได้พยายามปรับตัวใหม่ในลักษณะของสวัสดิงาน (Workfare) แทน ขณะเดียวกัน13 รัฐก็จำเป็นต้องใช้นโยบายการจัดวางระบบเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) ที่ครอบคลุมคนทุกคนในสังคมเพื่อเป็นมาตรการรองรับปัญหาการว่างงานสูงในอนาคตเช่นกัน การจัดบริการสวัสดิการสังคมเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมแบบสงเคราะห์เฉพาะหน้าเริ่มถูกจำกัดวงให้เล็กลงรัฐได้พยายามผลักดันระบบสวัสดิการสังคมในรูปของโครงการหลักประกันแทนควบคู่กับการกระจายอำนาจลงมาภาคท้องถิ่น และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสวัสดิการสังคมมากขึ้น

การจัดระบบสวัสดิการสังคมจึงไม่ใช่บทบาทของรัฐเช่นที่ผ่านมาประชาชนกลุ่มต่างๆได้มีการเคลื่อนไหว รวมกลุ่ม และเรียกร้องผลักดันให้เกิดระบบสวัสดิการสังคม ที่มีรูปแบบหลากหลาย โดยเริ่มจากความพร้อมของกลุ่มเล็กๆ ที่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคมให้กับกลุ่มของตนเองในลักษณะของกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่อาศัยจากการระดมทุนตามศักยภาพของคนในชุมชนเป็นหลักรูปแบบการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นคำนึงถึงปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลักกระแสการเปลี่ยนแปลงระบบสวัสดิการสังคมไทยจึงขึ้นอยู่กับประชาคมต่างๆมากกว่าการปล่อยให้รัฐ ทำหน้าที่ดูแลด้านสวัสดิการสังคมอีกต่อไป

สรุปได้ว่า ความสำคัญของงานสวัสดิการสังคมถือว่าเกี่ยวข้องกับทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อันได้แก่การส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย ด้านจัดการศึกษาด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการและอื่น ๆโดยการจัดของรัฐและภาคประชาชน

สุเทพ เชาวลิต (2527 :4 ; อ้างถึงใน บุญรอด ศรีผดุง.2553 : 12) ได้กล่าวว่า ในประเทศไทยนั้น งานสวัสดิการสังคมถือว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับทุกส่วนในสังคม ทั้งทางด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคงของชาติ ด้านเกียรติภูมิของประเทศ และด้านสิทธิมนุษยชน โดยพิจารณาจากความสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ด้านการปกครอง การปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลมีหน้าที่ต้องบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน สร้างวามอยู่ดีกินดีของประชาชน

2. ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศชาติ การที่จะสร้างสรรค์ความเจริญในทุกๆ ด้านให้กับประเทศชาติได้นั้นประชาชนเป็นตัวจักรกลสำคัญในทางเศรษฐกิจ กิจการทั้งหลายสำเร็จได้ผลสมบูรณ์นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรเป็นสำคัญ ถ้าหากประชาชนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามสมควรแล้วก็จะตกเป็นภาระแก่สังคมที่จะต้องเข้าช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้นให้ช่วยตนเองได้โดยเร็วที่สุด ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไปอีกด้วย

3. ด้านความมั่นคงของชาติ ประกอบด้วยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ตลอดทั้งความมั่นคงทางด้านการป้องกันประเทศด้วยกำลังสำคัญในการป้องกันประเทศนั้นก็คือ ประชาชนที่จะเข้ารับราชการทหาร ทหารที่เข้มแข็งย่อมมาจากประชาชนที่เข้มแข็งด้านร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์

4. ด้านเกียรติภูมิของประเทศ ปัจจุบันการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สามารถติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ย่อมทำให้มองเห็นถึงความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน หากประเทศใดตกอยู่ในสภาวะที่มีความเดือดร้อน ทุกข์ยาก ถูกทอดทิ้ง นั่นย่อมแสดงให้เห็นถึงบริการด้านสวัสดิการสังคมของประเทศนั้น อาจเป็นวิธีทางหนึ่งซึ่งนำมาแห่งความเสื่อมเสียเกียรติภูมิของประเทศ

5. ด้านมนุษยชน งาสวัสดิการสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็น และเป็นที่ต้องการของมนุษยชนทั่วโลก ทุกคนมีสิทธิที่จะมีความเป็นอยู่ในมาตรฐานที่ถูกต้องเหมาะสมในด้านสุขภาพความผาสุกของตนเองและครอบครัวรวมทั้งในด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และบริการสังคมที่จำเป็นอื่นๆ

สรุปว่า สวัสดิการสังคมมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศชาติ ทั้งด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความมั่นคงของชาติ ด้านเกียรติภูมิของประเทศ และด้านมนุษยชน หากประชาชนได้รับสวัสดิการที่ดี ก็จะมีความสุข เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นแรงสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เกิดความเจริญสืบต่อไป

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม

รูปแบบสวัสดิการ หมายถึง รูปแบบสวัสดิการที่เกิดจากการจัดสวัสดิการมากกว่า 1 รูปแบบขึ้นไป ถือเป็นรูปแบบใหม่ที่เกิดจากการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order Model) ของนักคิดสวัสดิการสังคมทั่วโลกที่เชื่อว่าหลังยุคโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้ระบบสวัสดิการสังคมในอดีตที่ผ่านมาต้องปรับตัวใหม่ เนื่องจากความหลากหลายของชนเผ่า เชื้อชาติ วัฒนธรรมมีมากขึ้นการจัดสวัสดิการในรูปแบบนี้จึงให้ความสำคัญกับมนุษย์ทุกคน (Welfare for Alls) ภายใต้หลักการสิทธิ ความเท่าเทียม ความเป็นธรรม การมีส่วนร่วมและความต้องการของประชาชน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 4 -7) ได้แบ่ง รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม ออกเป็น 3 ส่วนหลัก ดังนี้

1. สวัสดิการกระแสหลัก หมายถึง สวัสดิการโดยรัฐเป็นการจัดสวัสดิการภาคบังคับของรัฐที่จัดให้กับประชาชน โดยคำนึงถึงความครอบคลุม ทั่วถึง เป็นธรรม ครบถ้วน รูปแบบที่จัดให้เช่นการจัดบริการในรูปแบบของสถาบัน การจัดบริการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการจัดสวัสดิการกระแสหลักนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดโดยผ่านกลไกระบบการเงินการคลังระบบภาษีของรัฐและโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรเป็นหลัก เช่นรูปแบบสวัสดิการพื้นฐาน (ภาคบังคับ) รูปแบบสวัสดิการท้องถิ่น เป็นต้น

2. สวัสดิการกระแสรอง หมายถึง สวัสดิการทางเลือกที่เกิดขึ้นจากศักยภาพความเข้มแข็งของภาคชุมชน ภาคประชาชน และภาคพื้นถิ่นสวัสดิการในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นจากความสนใจความสมัครใจร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายเป็นรูปแบบไม่เป็นทางการการจัดระบบสวัสดิการจึงขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกัน ประกอบด้วยสวัสดิการพื้นถิ่น หมายถึง การสร้างหลักประกันผ่านช่องทางของวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชน เป็นสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากฐานคิดด้านประเพณีด้านวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านศาสนา ด้านจิตวิญญาณ ด้านอื่นๆเช่น กองบุญข้าว กองทุนซากาดในศาสนาอิสลาม เป็นต้น สวัสดิการชุมชนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้ให้ความหมายสวัสดิการชุมชน หมายถึงการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน หมายรวมถึงทุก

อย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบของสิ่งของเงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่นกองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนออมวันละบาท กองทุนสวัสดิการผู้นำชุมชนกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น

3. สวัสดิการท้องถิ่นหมายถึง สวัสดิการโดยรัฐที่เกิดจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นเป็นรูปแบบการจัด สวัสดิการร่วมระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น โดยใช้แผนโครงการ กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมที่ตอบสนองกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

ชินชัย ชี้เจริญ (ม.ป.ป. : 1) ได้กล่าวว่า การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม ได้แบ่งรูปแบบการจัดสวัสดิการตามแนวคิดต่างๆได้ 4 กลุ่ม ได้แก่

1. แนวคิดแบบขวาใหม่ เป็นการจัดสวัสดิการแบบเก็บตกช่วยเฉพาะเท่าที่จำเป็น ถือเป็นการจัดสวัสดิการสังคมกระแสหลัก รูปแบบการจัดสวัสดิการเน้นการสงเคราะห์เฉพาะหน้า บทบาทของรัฐมีน้อย ช่วยเฉพาะที่จำเป็น บทบาทของเอกชน องค์การการกุศล โบสถ์ วัดในการช่วยผู้ด้อยโอกาสจะมีสูง

2. แนวคิดแบบทางสายกลาง เป็นการจัดสวัสดิการแบบเก็บตกแต่ดูแลคนยากจนผู้ด้อยโอกาสเป็นพิเศษ การช่วยเหลือผู้ตกหล่นทางสังคมเป็นพิเศษ ถือเป็นการจัดสวัสดิการกระแสหลัก รูปแบบการจัดสวัสดิการเน้นสวัสดิการแบบการประกอบอาชีพ การจัดสวัสดิการจึงเป็นไปในรูปของการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคม โดยการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม และการจัดบริการทางสังคม การก่อให้เกิดโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม และการคุ้มครองทางสังคม รัฐมีบทบาทในการดูแลผู้ด้อยโอกาส ในลักษณะการตรวจสอบว่าประชาชนประสบปัญหาและสมควรได้รับการช่วยเหลือจริงหรือไม่ เน้นการร่วมจ่าย ได้แก่ ระบบประกันสังคม การประกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ

3. แนวคิดสังคมนิยมประชาธิปไตย เป็นการจัดสวัสดิการแบบสถาบัน แบบถ้วนหน้าหรือแบบรัฐสวัสดิการ เป็นการจัดสวัสดิการกระแสหลักในยุคคลาสสิก รูปแบบการจัดสวัสดิการเน้นการจัดบริการสังคมในลักษณะสิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับโดยเสมอและถ้วนหน้ากัน รัฐมีบทบาทหลักในการดูแลสวัสดิการของประชาชน โดยจัดเก็บภาษี กระจายรายได้และจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชน

4. แนวคิดแบบซ้ายใหม่หรือทางสายที่สาม เป็นการจัดสวัสดิการที่ ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐ เป็นการจัดสวัสดิการกระแสรองหรือกระแสทางเลือก เน้นรูปแบบการจัดสวัสดิการแบบพหุลักษณ์ แบบสวัสดิการผสม การเป็นสังคมสวัสดิการที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดสวัสดิการ บทบาทของรัฐนอกจากรับผิดชอบการจัดสวัสดิการแล้ว ยังต้องเน้นการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชน

ธนาวิทย์ กางการ (ม.ป.ป: 2-4)ได้กล่าวว่า การจัดสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงของสังคมไทย ใช้ฐานคิดในลักษณะหนึ่งในสังคมนั้นๆ โดยทั่วไปมีการแบ่ง มีดังนี้

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ (Area-based) การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบของพื้นที่เป็นฐาน โดยทั่วไปเป็นการจัดตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ พื้นที่การปกครองประเทศ เช่น ภาค จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล รูปแบบการจัดสวัสดิการลักษณะนี้หน่วยงานพื้นที่จะต้องมาร่วมกันจัดบริการตามภารกิจ หน้าที่ขององค์กรสวัสดิการสังคมเพื่อให้เกิดความครอบคลุม ทั่วถึง เป็นธรรม และมีมาตรฐานที่ดีด้านคุณภาพบริการ รูปแบบสวัสดิการตามพื้นที่เป็นจึงมีข้อจำกัดต่อการเข้าถึงแหล่งบริการของกลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องแสดงหลักฐานสิทธิตามภูมิลำเนาของการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นหลักปัจจุบันรูปแบบนี้จึงควรพัฒนาโดยใช้มิติอื่นๆ มาร่วม เช่น ใช้ทั้งพื้นที่เป็นฐาน (Area-Based) ร่วมกับการใช้โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ (Functional-based) และการใช้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ (Participation-based) เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการทั้งแนวดิ่ง (การจัดการจากบนลงล่าง) และแนวราบร่วมกันที่สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ (Methods) รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับวิธีการทางสังคมสงเคราะห์ระดับจุลภาค เช่น เฉพาะราย กลุ่มชนและชุมชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดบริการโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ขณะที่การให้บริการโดยทางอ้อมและระดับมหภาค เช่น การบริหารงานองค์กรและการวิจัยก็เป็นการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการใหม่ๆ ขึ้น แต่โดยทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการจะเน้นที่การให้บริการเฉพาะรายมาก จึงส่งผลให้รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมลักษณะนี้ จึงต้องใช้ทั้งระดับจุลภาคร่วมกับมหภาคปัจจุบันรูปแบบการจัดสวัสดิการฯ จึงต้องมีการพัฒนาหลายๆ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ เน้นการบูรณาการร่วมกัน โดยเฉพาะการกระทำทางสังคม (Social Action) เช่น การรณรงค์ การผลักดันการต่อรองกับกลไกต่างๆทางสังคมเพื่อให้เกิดรูปแบบสวัสดิการใหม่ๆ ขึ้น

3. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้เป็นการสร้างกระแสใหม่ กระแสทางเลือกของสังคมต่อการจัดสวัสดิการที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมที่เชื่อว่า ต้องเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กลุ่มเป้าหมายต่างๆให้รู้จักการป้องกัน คุ้มครองสิทธิของตนเอง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมก็เพื่อสร้างความตระหนักของคนในสังคมความรับผิดชอบทางสังคมร่วมกันด้านสวัสดิการ เช่น การใช้เครือข่าย การใช้องค์กรชุมชนเคลื่อนไหวต่อรองกับอำนาจรัฐ เป็นต้น รูปแบบนี้เชื่อว่าจำเป็นต้องกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลไกการทำงาน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม

4. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน (Institutional-Based) รูปแบบการจัดสวัสดิการทางสังคมโดยสถาบันเป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐเชื่อว่า รัฐควรแทรกแซงการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน โดยใช้โครงสร้างอำนาจของรัฐทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมในลักษณะต่างๆ เช่น สวัสดิการภาคบังคับ เป็นการจัดผ่านกลไกนโยบายสังคมทางกฎหมาย เช่น บริการประกันสังคม บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพ บริการสถานสงเคราะห์ต่างๆ เป็นต้น แต่เนื่องจากบริการดังกล่าวมาสามารถตอบสนองกับความต้องการของคนทุกคนในสังคมได้ จึงทำให้เกิดรูปแบบการจัดบริการสวัสดิการที่ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional - based) บริการในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นจากภาคส่วนของชุมชน ประชาชนที่มีศักยภาพ ความเข้มแข็งเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

การจัดรูปแบบสวัสดิการสังคม มีด้วยกันหลายรูปแบบแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่โดยรวมแล้วรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย โดยรัฐเข้าไปมีส่วนแก้ไข สนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสนองความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนอย่างแท้จริง

ขอบเขตงานสวัสดิการสังคม

การจัดสวัสดิการสังคมเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุม ตอบสนองต่อความต้องการสวัสดิการของประชาชนให้ทั่วถึง

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช (2545 : 13 -16) ได้แบ่งขอบเขตการจัดสวัสดิการสังคม ออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. การศึกษา (Education)
2. สุขภาพอนามัย (Health Care)
3. การประกันรายได้ (Income Maintainance) มีงานทำ มีรายได้ มีสวัสดิการแรงงาน
4. ที่อยู่อาศัย (Housing)
5. ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความมั่นคงทางสังคม (Safety in Life and Property)
6. นันทนาการ (Recreation)
7. บริการสังคมปัจเจกบุคคล (Personal Social Services)

และได้กล่าวว่า เจมส์มิดซ์ลี่ย์ (James Midgley) อธิบายการจัดขอบเขตวัสดิการสังคมในหนังสือ The Field of International Social Welfare ว่า บริการสังคมใหญ่ๆ (Big Five Social Services) ที่สถาบันรัฐสวัสดิการนิยมจัดให้มีขึ้น ได้แก่

1.โครงการประกันรายได้ เช่น การประกันสังคม (Social Insurance) และการประชาสงเคราะห์ หรือการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance)

2. บริการสุขภาพ (Health Services)

3. โครงการทางการศึกษา (Educational Programs)

4. ที่อยู่อาศัย (Housing)

5. บริการสังคมสงเคราะห์ หรือบริการสังคมปัจเจกบุคคล (Social Work Services or Personal Social Services)

คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2545 : ออนไลน์) ได้แบ่งขอบเขตงานสวัสดิการสังคมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ ของประชาชน ในสังคมให้มีความ เป็นอยู่ที่ดี 7 ด้าน ดังนี้

1. การมีสุขภาพอนามัยที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษา พยาบาล การส่งเสริม และพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดย ประชาชน ไม่ว่า เพศใด อายุวัยใด เชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ในภูมิภาคใด หรืออยู่ในวัฒนธรรมใด มีความสนใจใน ทางการเมือง มีแบบแผนการดำรงชีวิตเช่นใด หรือมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตาม พึงได้รับบริการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐาน อย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมสอดคล้องกับความต้องการ และสถานการณ์ ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน

2. การมีการศึกษาที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มี ความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพต่อไป และแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือ ด้อยโอกาสทางการศึกษา ก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัด เหล่านั้น ทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษา ในระดับ อย่างน้อย ที่สุด คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความพิการความบกพร่อง ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจ ทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล เป็นผู้ด้อยโอกาส หรือแม้แต่เพศ วัย ผิวพรรณ ต้องไม่ เป็นเหตุให้ประชาชน ผู้ใดขาดโอกาสทางการศึกษา หรือได้รับบริการทางการศึกษา น้อยกว่า หรือด้อยกว่าไม่เป็น ธรรมหรือไม่เท่าเทียมกับประชาชน โดยทั่วไป

3. การมีที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ช่วยเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดี ในทำนองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัย ตามแต่กำลังความสามารถของบุคคล ที่จะได้มาอย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ใน

สิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรม แออัด แวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

4. การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน หมายถึง ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มี รายได้อย่างน้อย เพียงพอ แก่การดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ทำ ต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ และอุบัติภัย ต่าง ๆ ไม่เป็นงาน ที่สร้างความเสื่อมเสีย แก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ประชาชนมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ และมีโอกาสก้าวหน้า ในการทำงาน นั้น ๆ ประชาชนต้องได้รับรายได้และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และยุติธรรม ประชาชน สามารถรวมกลุ่มรวมตัวกันปกป้องผลประโยชน์ ของตนในรูปของสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติ หรือประชาชนทราบว่าไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้ สภาพการทำงาน การจ้างงาน และสวัสดิการแรงงาน ประชาชนต้องได้รับความคุ้มครอง จากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการและกลไกด้านแรงงานสัมพันธ์ต้องสามารถรองรับปัญหาและความต้องการของ ประชาชน ด้านนี้ได้

5. การมีความมั่นคงทางรายได้ หมายถึง ประชาชนทุกคนที่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ได้รับ การคุ้มครอง ในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนและครอบครัว ในรูปของการประกันสังคมซึ่งครอบคลุม เรื่องผลประโยชน์จากการประกันสุขภาพ การสงเคราะห์บุตร การชดเชยการขาดรายได้จากการเจ็บป่วย พิการ ทุพพลภาพ ชราภาพ และการว่างงาน การประกันสังคมเป็นมาตรการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคงทางสังคม โดยเฉพาะกับประชาชนผู้มีรายได้ประจำ ไม่ให้ได้รับ ความเดือดร้อน เมื่อมีเหตุให้ สูญเสียรายได้ทั้งหมด บางส่วน หรือ ไม่พอเพียงแก่การยังชีพ

6. นันทนาการ หมายถึง ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อนใจ อย่าง มีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ ไม่เป็นการทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม และไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอารัดเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหง หรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ

7. การบริการสังคมทั่วไป หมายถึง การให้บริการแก่ประชาชนโดย เฉพาะผู้คนยากจน ผู้ด้อย โอกาส และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริม การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ให้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 ก : 12-14) ได้แบ่งขอบเขตการจัดสวัสดิการสังคม ออกเป็น8 ด้าน ดังนี้

1. การมีการศึกษาที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป และแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ

สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือด้อยโอกาสทางการศึกษา ก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้น ทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาในระดับอย่างน้อยที่สุดคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความพิการความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ผู้ยากจนผู้ด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคห้องถิ่นห่างไกล เป็นผู้ด้อยโอกาส หรือแม้แต่เพศ วัย ผิวพรรณ ต้องไม่เป็นเหตุให้ประชาชนผู้ใดขาดโอกาสทางการศึกษา หรือได้รับบริการทางการศึกษาน้อยกว่าหรือด้อยกว่า ไม่เป็นธรรมหรือไม่เท่าเทียมกันประชาชนทั่วไป

2. การมีสุขภาพอนามัย หมายถึง ประชาชนพึงได้การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยประชาชนไม่ว่าเพศใด อายุวัยใด เชื่อชาติใด ศาสนาใด อยู่ในภูมิภาคใดหรืออยู่ในวัฒนธรรมใด มีความสนใจในทางการเมือง มีแบบแผนการดำรงชีวิตเช่นใด หรือมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตาม พึงได้รับบริการสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรม สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน

3. การมีที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ในทำนองเดียวกันประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มา อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัยความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัด แวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

4. การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงานหมายถึง ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อยเพียงพอแก่การดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ทำต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ หรืออุบัติภัยต่างๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสียแก่ศักดิ์ศรีของมนุษย์ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ประชาชนมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำและมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานนั้นๆ ประชาชนต้องได้รับรายได้และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียมและยุติธรรม ประชาชนสามารถรวมกลุ่มรวมตัวกันป้องกันผลประโยชน์ของตนในรูปแบบของสหภาพแรงงาน เมื่อทีการเลือกปฏิบัติหรือประชาชนทราบว่าไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้ สภาพการทำงาน การจ้างงานและสวัสดิการแรงงาน ประชาชนต้องได้รับการคุ้มครองจากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจ หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกระบวนการและกลไกด้านแรงงานสัมพันธ์ต้องสามารถรองรับปัญหาและความต้องการประชาชนด้านนี้ได้

5. การมีความมั่นคงทางรายได้ หมายถึง ประชาชนมีรายได้เพียงพอกะการเลี้ยงชีพ ได้รับการคุ้มครองในเรื่องของความมั่นคง ในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว ในรูปของประกันสังคม ซึ่งครอบคลุมไปถึงเรื่องผลประโยชน์จากการประกันสุขภาพ การสงเคราะห์บุตร การชดเชยรายได้ขณะเจ็บป่วย พิการทุพลภาพ ชราภาพและการว่างงาน การประกันสังคมเป็นมาตราการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคงทางวังคม โดยเฉพาะกับประชาชนผู้มีรายได้ประจำไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน เมื่อมีเหตุให้สูญเสียรายได้ทั้งหมด บางส่วน หรือไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ

6. นันทนาการ หมายถึง ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ ไม่เป็นการทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ผิดศีลธรรมและไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอารัดอาเปรียบ กดขี่ข่มแหงหรือละเมิดสิทธิเสรีของประชาชนในกลุ่มอื่นๆ

7. กระบวนการยุติธรรม หมายถึง การที่ประชาชนได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม สามารถเข้าถึงบริการที่รัฐจัดให้ และได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย เช่น การมีทนายความแก้ต่าง

8. การบริการสังคมทั่วไป หมายถึง การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ

สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ปฏิบัติซึ่งโดยระเอียดแบ่งออกได้ 8 ด้านดังนี้ การมีการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และการบริการสังคมทั่วไป

แนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่น เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมาย

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเองเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันมากกับแนวคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจ (Decentralization) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายจัดตั้ง นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 15) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนา และการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่น ให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายตัดสินใจและดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนด

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2545 : 27) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การเป็นประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นนั้น ต้องเน้นการที่ประชาชนปกครองตนเองโดยทางตรงให้มากขึ้น คือประเทศไทยเป็นประชาธิปไตย เน้นการเลือกผู้แทน แต่ประชาธิปไตยของท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง

มานิตย์ จุมปา (2546 : 547) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจหน้าที่บางอย่าง ในการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางเป็นการดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นหรือองค์การอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การในราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น หรือองค์กรนั้นเอง

รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2546 : 15) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเองตามท ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล ดำเนินการปกครองตนเอง โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้แทนอำนาจประชาชน เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระ ภายใต้กรอบ นโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

โกวิทย์ พวงงาม (2549 : 1-5) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองกันเองกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีพื้นฐานจากหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึงการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทาบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

จากแนวคิดต่างๆ ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยอาศัยหลักตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 คือ เน้นให้ประชาชนปกครองตนเอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายบริหาร เพื่อบำบัดความต้องการของประชาชนภายใต้ขอบเขตกฎหมายที่กำหนด

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐบาล ที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุขของประชาชน ยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

พรชัย เทพปัญญา และคณะ (2547 : 1) ได้กล่าวว่าลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เป็นองค์กรที่มีการปฏิบัติงานต่อเนื่องกัน โดยไม่ขาดตอน ไม่ใช่เดี๋ยวทำเดี๋ยวหยุด มีอำนาจที่จะทำกิจกรรมสาธารณะ มีความสามารถที่จะทำสัญญากับบุคคลและนิติบุคคลได้ มีสิทธิถูกฟ้องร้อง หรือถูกร้องคดีความในโรงศาลได้ และมีความสามารถที่จะเก็บภาษีของตนเอง

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ได้กล่าวว่าความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การเป็นองค์กรที่จัดขึ้นโดยกฎหมายจากส่วนกลาง มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีขอบเขตการปกครองท้องที่แน่นอน และมีคณะผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระ และมีอำนาจในการคลัง มีอิสระในการกำหนดนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง

ชุมชนคนท้องถิ่น (2554:ออนไลน์) ได้กล่าวว่าความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นมีรายละเอียด ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการปกครองจำนวนเล็ก ๆ ที่มีมากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศโดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียวไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น นั่นก็คือการสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มาจัดทำบริการและแก้ปัญหาของประชาชนในท้อง ถิ่นและยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย (Democratic Accountability)

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นโรงเรียนประชาธิปไตยในระดับรากหญ้าระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่นมีการต่อสู้และการแข่งขันในทางการเมือง ตามวิถีทางและตามกติกาในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเองเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการบริหารไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารและที่สำคัญคือการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชนและในที่สุดจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้และการที่ปกครองท้องถิ่นช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองถือได้ว่าเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยให้ประชาชน

3. สร้างการมีส่วนร่วม (Participation) การมีอยู่ของรัฐบาลในระดับท้องถิ่น หรือในระดับภูมิภาคย่อมเอื้อต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้มากกว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนของ ตนและการเข้ามาบริหารกิจการสาธารณะต่าง ๆ ภายในชุมชนด้วยตัวเองจะเป็นผลให้ประชาชนเหล่านี้ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครองตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของใคร ความเป็นพลเมืองใครในหมู่ประชาชน

4. สร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์และในทางการเมืองย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับ ในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับและเป็นการสมเหตุสมผลมากกว่าทำให้การตัดสินใจในทางการเมืองการปกครองนั้นมีความชอบธรรม

5. คำรงหลักเสรีภาพ (Liberty) หากอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไป เป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลและสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย ในทางตรงข้ามการกระจายอำนาจจึงเป็นมรรควิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยการทำให้อำนาจมีการกระจัดกระจายออกไปอันจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง

สมบัติ สิบสมาน (2541 : 59 ; อ้างถึงใน สมควร คลังสูงเนิน. 2556 : 17)ได้กล่าวถึงความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกได้ ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าตนมีความเกี่ยวพันมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน โดยเป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยประชาชนออกเสียงประชามติให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น และมีส่วนรับรู้ถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตน

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ เนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ขณะที่แต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ประชาชนจึงเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด และกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น ๆ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยส่วนรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง ทั้งนี้การแบ่งเบาภาระดังกล่าวทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ ๆ หรือกิจการใหญ่ ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม และมีความคล่องตัวในการดำเนินงานของรัฐบาลจะมีมากขึ้น

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดีก็คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นเอง

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6. การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

โดยสรุป ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหาร เป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกการบริหารต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การจัดการ และการงบประมาณ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การก่อตั้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เพื่อกระจายอำนาจในการบริหารงานของรัฐบาลสู่ประชาชน เพื่อให้ได้ให้การบริการสาธารณะให้กับประชาชนอย่างแท้จริง รวมไปถึงการให้การดูแล การจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชน อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

โกวิทย์ พวงงาม (2550 : 34) ได้กล่าวว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง เพื่อให้ท้องถิ่นจัดการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย กำหนดงบประมาณ ตลอดจนการกำกับหน้าที่อื่น โดยอยู่อยู่ในความกำกับดูแล จากส่วนกลาง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งด้านการเงิน ตัวบุคคล เวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. เพื่อให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 26 ; อ้างถึงใน ชูยศ ศรีวรขันธ์. 2555: 14) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาจไม่เพียงพอดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมากการแบ่งเบานี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคลตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องที่ย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวอาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัดโดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็นโดยให้อำนาจ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมากและแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

ศักดิ์สุนทร ขาวลาจันทร์ (ม.ป.ป: 3) ได้กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางเพื่อให้ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ และเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงและเป็นหน่วยงานที่ประชาชนได้ใกล้ชิดกับการปกครองแบบประชาธิปไตย

องค์ประกอบการปกครองส่วนท้องถิ่น

นับตั้งแต่การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยได้เริ่มวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2440 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง (Develution) ซึ่งเป็นวิธีของการกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentoralization) ดังนั้น ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อเป็นศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินการอยู่ในทุกรูปแบบ หาแนวทางและข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การคลังและงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กับหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกล่าวถึงองค์ประกอบการปกครองส่วนท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2523 : 22 ; อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม. 2552 : 31– 32) ได้กำหนดว่าระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นจะมีความเข้ม

เข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่นเพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอกนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการเช่นปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองของตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจหน้าที่การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองท้องถิ่นสามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทะนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดนส่วนรวมโดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไปรัฐต้องสงวนอำนาจในการควบคุม ดูแลอยู่

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ โดยได้รับการรับรองทางกฎมาย มีพื้นที่ มีอิสระในการปกครองตนเอง มีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

ปัญหาของการปกครองท้องถิ่น

การบริหารราชการแผ่นดินของไทย เน้นหนักไปเรื่องรวมอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจ สาเหตุเนื่องจากความมั่นคง การยึดถือหลักแนวคิดเก่าๆ ทำให้เกิดปัญหาการปกครองท้องถิ่น

สงวน สิ่วมโนมนต์ (2548 : ออนไลน์)ได้กล่าวว่า ปัญหาของการปกครองท้องถิ่นมีปัญหาต่างๆ ดังนี้

1. ปัญหาด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองท้องถิ่น หลักการสำคัญขององค์กรปกครองท้องถิ่น คือ ให้คนในท้องถิ่นปกครองกันเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น แต่ในอดีตได้มีกฎหมายหลายฉบับกำหนดโครงสร้างการบริหารของท้องถิ่นไว้หลากลายรูปแบบ ทำให้เกิดความแตกแยก สับสน รวมทั้งการที่ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน จึงถูกมองว่าการบริหารกิจการของท้องถิ่นอาจไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น อาทิเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา

2. ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่น การจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ จะกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนในกฎหมาย และมีอยู่หลายประการ แต่ในความจริงแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับมีอำนาจหน้าที่ และการให้บริการสาธารณะให้กับประชาชนน้อยลง เนื่องจากมีหน้าที่ซ้ำซ้อนกับราชการบริหารส่วนภูมิภาค

3. ปัญหาด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาสำคัญในเรื่องนี้ คือ ปัญหาเรื่องรายได้ของท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้จากภาษีดังนี้ ภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการเอง เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ อากรฆ่าสัตว์ ภาษีที่เป็นของรัฐบาล รัฐบาลจัดเก็บเพิ่มและจัดสรรให้แก่ท้องถิ่นเช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต และภาษีที่เป็นของท้องถิ่น อย่างไรก็ดี ปัญหารายได้น้อยมาก จึงไม่เพียงพอต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองท้องถิ่น พนักงานหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับนโยบายผู้บริหารไปปฏิบัติ ตามระเบียบกฎหมายกำหนดให้มีองค์กรบริหารส่วนบุคคล ของท้องถิ่นแต่ละรูปแบบแตกต่างกันไป ทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการเลื่อนไหลและมีความเหลื่อมล้ำในการก้าวหน้า

5. ปัญหาด้านการกำหนดการกับกำดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักการปกครองท้องถิ่น คือ ต้องให้คนในท้องถิ่นตัดสินปัญหาต่างๆ ด้วยวิธีในกรอบหรือกฎหมาย รัฐหรือผู้แทนของรัฐเข้าไปกำกับดูแลเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประเทศชาติ

โดยรวม การปกครองท้องถิ่นไทยในอดีต ข้าราชการส่วนภูมิภาคจะเข้ามามีบทบาทในฐานะผู้ควบคุมหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปฏิบัติงานเป็นผู้บริหารหรือพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกตำแหน่งหนึ่ง ทำให้การบริหารงานท้องถิ่นไม่มีอิสระเท่าที่ควร และมุ่งเน้นตอบสนองนโยบายของส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค มากกว่าความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

6. ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในอดีตที่ผ่านมาประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเองน้อยมาก การมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สิทธิ์เลือกตั้งสภาท้องถิ่น แต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จสิ้นมีสมาชิกสภาท้องถิ่น มีคณะผู้บริหาร แล้วประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมอย่างอื่นเลย ในกรณีที่ประชาชนสนใจจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติก็พบว่า ไม่มีช่องทางที่เปิดให้ประชาชนทำอะไรได้มากนัก ซึ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดพลัง ขาดความร่วมมือ และขาดความสนใจจากประชาชน ส่งผลให้การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ปกครองของคนในท้องถิ่นเองประสบความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง

โกวิทย์ พวงงาม (2554 : 43) ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นไทยในปัจจุบันมีอยู่หลายปัญหา ซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็นโดยละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเพียงรูปแบบเดียว ได้แก่ รูปแบบสภาท้องถิ่นกับผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบดังกล่าวมีการปรับให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ 2540 มาตรา 285 และรัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 284 คือผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งสภาพสถานการณ์ดำรงอยู่ของโครงสร้างรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อพิจารณาอยู่ 2 ประการ

1.1 ผู้บริหารท้องถิ่นและสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งคู่ส่งผลให้ฝ่ายบริหารท้องถิ่นมักจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อสภาท้องถิ่น สภาท้องถิ่นจึงทำได้เพียงการเปิดอภิปรายโดยไม่มีการลงมติ ซึ่งต่างจากในอดีต ทั้งในแง่ของการอภิปรายไม่ไว้วางใจผู้บริหารท้องถิ่นและลงมติไม่เห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย นอกจากนี้การมีอำนาจของผู้บริหารที่ขาดการถ่วงดุลจากสภาท้องถิ่นกลับทำให้อำนาจผู้บริหารท้องถิ่นมีเพิ่มขึ้นหลายเรื่อง เช่น การแต่งตั้งถอดถอนรองนายก การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการท้องถิ่น การแต่งตั้งโยกย้ายและการจัดสรรผลประโยชน์อื่นๆ และที่สำคัญในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยตรง หากนายกส่งลูกทีมของตนให้ลงสมาชิกสภาท้องถิ่นด้วยและมีการชนะยกทีม ฝ่ายสภาท้องถิ่นจะถูกลดทอนความสำคัญลงไป ส่วนผลกระทบโดยตรงต่อหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งเป็นหลักการของระบอบประชาธิปไตยและควรจะเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยท้องถิ่นด้วย

1.2 จำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความแตกต่างกันมาก และมีจำนวนมากที่มีขนาดใหญ่และเล็กที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะการกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน (มีตั้งแต่จำนวน 6 คนถึง 40 คน) จึงทำ

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งมีสภาท้องถิ่นขนาดใหญ่มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหลายจังหวัด ทั้งๆ ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด รับผิดชอบพื้นที่ทั้งจังหวัดจึงส่งผลกระทบต่องบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะรายจ่ายประจำจำนวนมากต้องใช้ไปกับค่าตอบแทนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และนั้นหมายถึง งบพัฒนาและงบลงทุนที่จะปรากฏไปสู่ประชาชนในพื้นที่ลดน้อยลง

2. โครงสร้างภายนอกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้ท้องถิ่นไทยในปัจจุบันที่เป็นแบบ 2 ชั้น (Two-Tiers System) พบว่ามีปัญหาในเรื่องความสำพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นบนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นล่างๆ โดยองค์กรบริหารส่วนจังหวัดเป็นโครงสร้างชั้นบน (Upper Tiers) ที่มีอำนาจในการจัดทำภารกิจในเรื่องที่เป็นภาพรวม เช่น การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและประสานแผนการพัฒนาจังหวัด การประสานและการให้ความร่วมมือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งการจัดทำภารกิจเหล่านี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามความคาดหวัง เพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดล่าง หรืออาจกล่าวได้ว่า เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบต่างก็มีกฎหมายของตัวเอง มีพื้นที่ มีอาณาเขต และอำนาจหน้าที่ของตน จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นบนและชั้นล่างไม่มีความสัมพันธ์กัน ปัญหาโครงสร้างภายนอกยังเป็นปัญหาต่อการกระจายอำนาจเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่สามารถที่จะบูรณาการการทำงานร่วมกันได้ เนื่องจากมีภารกิจจำนวนมากที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นล่างทั้งสิ้น จึงทำให้เกิดปัญหาการจัดการภารกิจซ้ำซ้อน นำมาซึ่งการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง

3. การชำระภาษี อากร ค่าธรรมเนียมของคนมีหน้าที่ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มักกระทำโดยการเปิดช่องทางในการเสียภาษี อากร ค่าธรรมเนียม และการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการชำระภาษี การสร้างจิตสำนึกในการชำระภาษี เช่น การอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการที่ประทับใจ (Service Mind) และการจัดทำคู่มือการชำระภาษีให้แก่ประชาชน รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจให้มาเสียภาษี

จากข้างต้นสรุปได้ว่า การเงินการคลังท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล อำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เป็นไปตามระบบ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารและพัฒนาองค์กร รวมถึงโครงสร้างการบริหารงานทั้งภายในและภายนอกทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานที่ซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณ เนื่องจากองค์กรปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันยังไม่มีการทำงานที่บูรณาการกับองค์กรอื่นๆได้

การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น

ปัจจุบันรัฐบาลมีการบริหารการปกครองในรูปแบบการกระจายอำนาจ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริหารจัดการกำหนดนโยบายสาธารณะด้วยตนเอง มีงบประมาณเป็นของตนเอง และมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างอิสระในการปกครองตนเอง

ความหมายการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralizaiton) คือ การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจทรัพยากรและภารกิจจากภาครัฐส่วนกลางสู่องค์กรอื่นใด ๆไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐส่วนภูมิภาคองค์กรท้องถิ่นองค์กรเอกชนองค์กรอิสระโดยเฉพาะภาคประชาชนไปดำเนินการแทน ซึ่งการถ่ายโอนดังกล่าวอาจจะมีลักษณะเป็นการถ่ายโอนเฉพาะภารกิจซึ่งเป็นการแบ่งภารกิจให้แก่องค์กรที่ได้รับการกระจายอำนาจดำเนินการหรือเป็นการถ่ายโอนโดยยึดพื้นที่เป็นหลักซึ่งเป็นการแบ่งพื้นที่เป็นหน่วยงานย่อยในการดำเนินการซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้มากมายดังต่อไปนี้

สิตางค์ แสงสุรีย์วัชรา (2545 : 12) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง หลักการจัดระเบียบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการถ่ายโอนภารกิจ หรือถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นอื่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง

ประชัน คะเนวัน (2552 : 33) ได้กล่าวว่าการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การที่รัฐบาลกระจายอำนาจบางอย่างไปให้เขตการปกครองส่วนอื่นๆ เรียกว่าการปกครองท้องถิ่น แต่ต้องเข้าใจว่า การกระจายอำนาจนี้หาใช่การกระจายอำนาจโดยเด็ดขาด โดยปราศจากตัวแทนจากรัฐบาลเข้าไปดูแล แต่ตัวแทนของรัฐนี้จะคอยเข้าไปควบคุม หรือเป็นพี่เลี้ยงแนะนำการบริหารงานบางอย่างโดยการเข้าไปควบคุมนี้ อาจจะมากหรือน้อยก็ได้แล้วแต่นโยบายของรัฐบาลนั้นเอง

ลีลาภรณ์ บัวสาย (2553 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่าการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆด้านของตนเองโดยมิใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการภารกิจแทบทุกอย่างของท้องถิ่นกิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักจะได้แก่ระบบสาธารณูปโภคการศึกษาและศิลปวัฒนธรรมการดูแลชีวิตและทรัพย์สินและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่วนกิจการใหญ่ๆ 2 อย่างที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้เด็ดขาดก็คือ การทหารและการต่างประเทศการเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาระดับท้องถิ่นจึงมีคุณประโยชน์สำคัญอย่างน้อย 5 ด้านได้แก่

1. แบ่งเบาภาระของรัฐบาล

2. ทำให้ปัญหาในแต่ละท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั่นๆ

3. ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน

4. เป็นพื้นฐานสำคัญของคนในท้องถิ่นในการก้าวขึ้นไปดูแลแก้ไขปัญหาระดับชาติ

5. เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและทั้งประเทศเนื่องจากปัญหาต่างๆได้รับการแก้ไขสังคมมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลสังคมของตัวเอง

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง วิธีการที่รัฐส่วนกลาง โอนอำนาจการปกครองหรือ บริหารบางส่วนบางเรื่อง ที่เกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะให้องค์กรให้ ผู้ปฏิบัติงานให้บุคลากรในทุกชั้นขององค์กรหรือนิติบุคคลอื่นรับไปดำเนินการแทนภายในอาณาเขตพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่นด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

พระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริหารสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์การปกครองท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญของรัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่การกำกับดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักการ วิธี เงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมะสมกับรูปแบบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและในการกำกับดูแลให้มีมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้การปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้เอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างในระดับของการพัฒนาและประสิทธิภาพในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ โดยไม่กระทบต่อความสามารถการตัดสินใจดำเนินงานตามความต้องการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งจัดให้มีกลไกการตรวจสอบ การดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2551 : 11)

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (2546:3) ได้อธิบายว่า การกระจายอำนาจการปกครอง มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง ดังนี้

1. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ ตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่างๆ

2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

3. มีอำนาจอิสระในการบริหารงานจัดทำกิจกรรมและวินิจฉัยสั่งการได้เองพอสมควร ด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

4. ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย ได้มีส่วนนิติบุคคลหน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่จัดงบประมาณและทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการปกครองส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

สถาบันพระปกเกล้า (2548 ข : ออนไลน์) ได้อธิบายว่า หลักการกระจายอำนาจ มีองค์ประกอบความสำคัญใน 4 ประการ คือ

1. มีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจการปกครองนั้น จะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างจากองค์การของรัฐบาลกลาง การเป็นนิติบุคคลก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าห้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2. มีอำนาจอิสระในการบริหาร ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง ของการกระจายอำนาจการปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องต้องรอคำสั่งจากส่วนกลางอยู่เสมอ องค์กรเหล่านี้ตจะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลประจำอยู่ในภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือตัดสินในการแก้ปัญหาต่างๆ แต่อำนาจอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีไม่มากเกินไปจนทำให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อเอกราชและอธิปไตยของประเทศ หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่ามิใช่เป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยของตนเอง หากแต่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและผู้ทำหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางในอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นเฉพาะการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านี้ ถึงกับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อให้ได้มีโอกาสเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจทำได้

4. งบประมาณเป็นของตนเอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วย การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้เป็นการ

มอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงานการจัดเก็บรายได้การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ประการที่กล่าวมานั้น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานโดยปราศจากการถูกควบคุมหรือแทรกแซงในระดับที่สูงกว่า ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแล้ว ย่อมจะมีองค์ประกอบท้องถิ่นหรือหน่วยงานท้องถิ่นที่มีความสมบูรณ์พร้อมปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ขั้นตอนการกระจายอำนาจ

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2551 : 22) ดังนี้

1. คณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นใจจากคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา

2. กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน

3. ปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร และรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

4. กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ประสานการถ่ายโอนข้าราชการ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และพนักงาน รัฐวิสาหกิจระหว่างรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคณะกรรมการ พนักงานส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดอำนาจและหน้าที่การจัดสรรภาษีและอากรเงินอุดหนุน เงินงบประมาณที่ราชการส่วนกลางโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. เสนอแนะคณะรัฐมนตรีให้แก่การกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติการให้บริการประชาชน ละการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นเป็นสำคัญ

7. เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร การงบประมาณ และการรักษาวินัยทางการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. เสนอแนะการตราพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ประกาศข้อบังคับ ระเบียบและคำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรี

9. เร่งรัดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ประกาศข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

10. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มขึ้น ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง

11. พิจารณาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความจำเป็น

12. เสนอแนะและจัดระบบตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

13. เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ไม่ดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

14. เสนอรายงานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

15. ออกประกาศกำหนดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

16. ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น ประกาศของคณะกรรมการ เมื่อได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

จากที่กล่าวมา แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มจาก คณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจ และแผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา ผ่านขั้นตอนต่างๆ จนถึงการออกประกาศกำหนดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น ประกาศของคณะกรรมการ ซึ่งบังคับใช้เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่น

การกระจายอำนาจนั้นมีหลายระดับและหลายรูปแบบ ซึ่งเพื่อป้องกันความสับสนที่อาจจะเกิดขึ้น เราควรที่จะกำหนดเงื่อนไขว่า การกระจายอำนาจนั้นควรเป็นเรื่องของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในระบบการเมืองหนึ่งๆซึ่งจากเงื่อนไขหลายประการ จึงอาจแจกแจงขอบข่ายหรือรูปแบบของการกระจายอำนาจได้ 5 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ (สถาบันพระปกเกล้า. 2548 ก : ออนไลน์)

1. การกระจายอำนาจโดยจำเป็นหรือโดยปริยาย (Decentralization by Default)

การกระจายอำนาจในลักษณะนี้ เกิดจากสภาวะการณ์ที่สถาบันหรือองค์กรของรัฐบาลเกิดความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มิอาจสามารถจะเข้าไปใช้อำนาจหรืออิทธิพลในดินแดนที่ตนปกครองอยู่ได้ และจากสภาวะที่ประชาชนในระดับรากหญ้าเกิดความไม่เชื่อใจในรัฐบาล เหล่านี้จึงเป็นผลให้ประเทศที่มีภาคประชาสังคมมีความตื่นตัวและเข้มแข็ง เช่น สมาคมต่างๆ,

องค์กรอาสาสมัคร และองค์กรพัฒนาเอกชน เหล่านี้ จำเป็นต้องลุกขึ้นมาดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อชุมชนของตนด้วยตัวเองโดยที่รัฐบาลเองก็มิได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น เช่น การจัดให้มีโรงเรียน การจัดระบบสหกรณ์หรือธนาคารชุมชน และการจัดทำโครงการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

2. การแปรรูปกิจการของภาครัฐ (Privatization)

การแปรรูปกิจการของรัฐ ได้แก่ การโยกโอน (Handover) กิจการบางอย่างที่เคยจัดทำโดยหน่วยงานของรัฐไปให้ภาคเอกชนเป็นผู้จัดทำแทน เช่น กิจการขนส่งมวลชน กิจการโทรคมนาคม การไฟฟ้า และการประปา เป็นต้น นั่นย่อมหมายความว่า กิจการสาธารณะที่เคยเป็นของรัฐได้ถูกทำให้กลายเป็นสินค้าหรือบริการที่ภาคเอกชนสามารถเข้ามาแข่งขันจัดทำสินค้าหรือบริการเหล่านี้ได้เอง การกระจายอำนาจในรูปแบบนี้เกิดจากแรงผลักของความคิดที่ว่า กิจการบางอย่างนั้นเอกชนสามารถจัดทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถให้บริการต่อสังคมโดยรวมได้ดีกว่าการจัดทำโดยภาครัฐ โดยให้กลไกทางการตลาด (Market Mechanism) เข้ามามีบทบาทมากกว่าที่จะถูกผูกขาดโดยรัฐซึ่งมักจะก่อให้เกิดความไร้ประสิทธิภาพและการบริการที่มีคุณภาพต่ำ

3. การกระจายอำนาจภายใต้หลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration)

การกระจายอำนาจในลักษณะนี้ จะหมายถึง การแบ่งอำนาจของรัฐบาลกลางไปยังองค์กรในระดับรองที่ออกไปทำงานในพื้นที่นอกศูนย์กลางหรือท้องถิ่น โดยที่องค์กรภายใต้หลักการแบ่งอำนาจนี้จะมีอิสระตามสมควรในการตัดสินใจต่างๆ ภายในพื้นที่ที่ตนดูแล แต่ทั้งนี้อำนาจการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายต่างๆ ยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง เพราะตัวองค์กรและบุคลากรตามหลักการแบ่งอำนาจยังคงถือว่าเป็นของส่วนกลาง ซึ่งการกระจายอำนาจในลักษณะนี้มักเกิดขึ้นภายในระบบราชการ โดยการแบ่งเอาภารกิจและอำนาจหน้าที่ออกไปยังองค์กรที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ท้องถิ่นเพื่อจัดทำบริการและปกครองพื้นที่นั้นๆ อย่างมีเอกภาพภายใต้องค์กรเดียว บางครั้งจึงเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่า "การกระจายอำนาจทางการบริหาร" (Administrative Decentralization)

4. การกระจายอำนาจภายใต้หลักการมอบอำนาจ (Delegation)

การกระจายอำนาจภายใต้หลักการมอบอำนาจนี้จะมีระดับของการกระจายอำนาจที่ให้อิสระสูงกว่าการแบ่งอำนาจ อีกทั้งการกระจายอำนาจจะเน้นในเชิงของ "ภารกิจหน้าที่" มากกว่าการย้ำเน้นในเรื่องของ "พื้นที่" ดังเช่นการแบ่งอำนาจ กล่าวคือ การมอบอำนาจเป็นการกระจายอำนาจที่รัฐส่วนกลางอาจมอบอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรกึ่งอิสระ องค์การมหาชน หรือองค์กรที่จัดทำโครงการเฉพาะกิจต่างๆ ที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้น โดยมีการกำหนดภารกิจเฉพาะที่ชัดเจนให้องค์กรเหล่านั้นสามารถที่จะตัดสินใจและใช้อำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตของตนได้โดยอิสระ แต่รัฐส่วนกลางก็ยังคงมีอำนาจอยู่เหนือองค์กรเหล่านี้โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นกรอบในการควบคุมและกำกับบทบาทองค์กรภายใต้หลักการมอบอำนาจ รวมถึงอำนาจในการจัดตั้งและยุบเลิกองค์กรภายใต้หลักการมอบอำนาจ

5. การกระจายอำนาจภายใต้หลักการโอนอำนาจ (Devolution)

การกระจายอำนาจภายใต้แนวคิดเรื่องการโอนอำนาจ ถือได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับของการกระจายอำนาจที่กว้างขวางมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการกระจายอำนาจในรูปแบบนี้ จะถูกใช้เพื่ออธิบายถึงสภาวะที่รัฐส่วนกลางมีการถ่ายโอนหรือการยกอำนาจการตัด สินใจในเรื่องต่างๆ ไปยังองค์กรตัวแทนของพื้นที่ ชุมชน หรือท้องถิ่นต่างๆ อย่างกว้างขวาง และองค์กรที่รับการโอนอำนาจนี้จะมีตัวแทนที่ประชาชนภายในพื้นที่นั้นๆ เลือกเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ตัดสินใจและกำหนดนโยบายต่างๆ ได้ด้วยตนเอง รวมถึงอำนาจในการตรากฎหมายและออกระเบียบต่างๆ เพื่อบังคับใช้ภายในพื้นที่หรือชุมชนของตนได้โดยอิสระ โดยที่ส่วนกลางจะไม่เข้ามามีบทบาทหรือแทรกแซงการทำงานขององค์กรภายใต้หลักการโอนอำนาจ หรือการแทรกแซงจะเกิดขึ้นก็ต้องเป็นไปอย่างจำกัดมาก ซึ่งโดยมากก็มักจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศเท่านั้น ดังนั้น จึงมีการเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่า "การกระจายอำนาจในทางการเมือง" หรือ "การกระจายอำนาจที่เน้นความเป็นประชาธิปไตย" (Political or Democratic Decentralization) ทั้งนี้ การโอนอำนาจเท่าที่ปรากฏจะมีอยู่ด้วยกัน 2 ระดับ ได้แก่

5.1 การโอนอำนาจในทางการปกครอง (Administrative Devolution) การโอนอำนาจในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับการจัดรูปการปกครองท้องถิ่นตามหลัก "การปกครองตนเอง" (Local-self Government) กล่าวคือ จะเป็นหลักการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นของตนเอง โดยตนเอง และเพื่อตนเอง โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระเป็นอย่างสูงในการดูแลชีวิตความเป็นอยู่และสามารถจัดทำกิจการต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความจำเป็นภายในชุมชนของตนได้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังมีความเป็นอิสระทั้งในทางภารคลังและบุคลากร กล่าวคือ มีทรัพยากรเป็นของตนเองที่จะใช้เพื่อจัดทำกิจการต่างๆ ได้อย่างอิสระ

5.2 การโอนอำนาจในทางนิติบัญญัติ (Legislative Devolution) การโอนอำนาจในลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นรูปแบบของการกระจายอำนาจขั้นสูงสุดที่เป็นไปภายใต้การจัดรูปแบบการปกครองในระบบรัฐเดี่ยว (Unitary System) จนมีลักษณะเข้าใกล้กับระบบสหพันธรัฐ (Federal System) กล่าวคือ เป็นการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปยังพื้นที่หรือท้องถิ่นหนึ่งๆ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนที่ได้รับการโอนอำนาจสามารถที่จะกำหนดชะตากรรมในทางการเมืองได้ด้วยตนเอง (Home Rule) ผ่านการจัดตั้งสถาบันทางการเมืองในรูปแบบ "สภา" (Assembly) ที่เป็นของตนเอง เพื่อทำหน้าที่ออกกฎหมายและกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อบังคับใช้ภายในพื้นที่ของตน แต่ทั้งนี้สภาที่ได้รับการโอนอำนาจนี้ก็ยังถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ และไม่มีสิทธิในการใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกับรัฐบาลดังเช่นในระบบสหพันธรัฐ

ดังนั้น จากความหมายและขอบข่ายโดยกว้าง ทำให้เห็นได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ แต่เนื่องจากการกระจายอำนาจนั้นมีหลายระดับดังที่นำเสนอ นั่นย่อมหมายความว่า ระบบการปกครองท้องถิ่นในประเทศหนึ่งๆ ก็ย่อมมีอำนาจและความเป็นอิสระที่มากน้อยแตกต่างกันออกไป อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นก็มักจะมีลักษณะของการผสมผสานแนวคิดการกระจายอำนาจที่ต่างรูปแบบกัน เช่น ในด้านของอำนาจหน้าที่อาจจะเป็นไปภายใต้หลักการโอนอำนาจ แต่ในด้านของทรัพยากรทางการคลังก็อาจจะเป็นไปภายใต้อีกหลักการหนึ่งก็ได้ หรือในระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็อาจจะมีการจัดระบบได้ในหลายลักษณะตามระดับหรือรูปแบบของการกระจายอำนาจที่ต่างกันออกไป

ข้อเสียของการกระจายอำนาจ

ตลอดห้วงทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย การกระจายอำนาจมักจะถูกกล่าวถึงอยู่เสมอว่าเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งที่ดีที่จะต้องมี และเร่งรัดให้เกิดขึ้นภายในระบบการเมืองการปกครองของประเทศ อย่างไรก็ดี หากพิจารณาจากข้อถกเถียงในเชิงวิชาการ และจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การกระจายอำนาจก็มีจุดอ่อนหรือข้อเสียเช่นเดียวกันกับการรวมศูนย์อำนาจ ดังนั้น เพื่อให้มองเห็นถึงข้อถกเถียงที่แวดล้อมเรื่องการกระจายอำนาจได้อย่างรอบด้าน จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ถึงด้านลบของการกระจายอำนาจด้วย ซึ่งในที่นี้เห็นว่า การกระจายอำนาจมีข้อเสียอยู่ด้วยกัน 4 ประการ ดังนี้

1. ด้านการเมือง การกระจายอำนาจอาจจะนำไปสู่ภาวะของความไร้เอกภาพและเสถียรภาพในทางการเมืองได้ ดังเช่น กรณีของรัฐเดี่ยว การกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นแรงผลักเคลื่อนไปสู่ความเป็นสหพันธรัฐ ส่วนประเทศที่เป็นสหพันธรัฐอยู่แล้ว ความเป็นเอกภาพก็อาจจะน้อยลงไปอีก นอกจากนี้ ในกลุ่มประเทศที่ความเป็นเอกภาพมีต่ำอยู่แล้ว เช่น ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มทางศาสนา ที่มีความแตกต่างกันและขัดแย้งกันอยู่แล้ว การกระจายอำนาจอาจทำให้เกิดความไร้เอกภาพในทางการเมืองได้

2. ด้านการคลัง การกระจายอำนาจที่มากเกินไป อาจนำไปสู่ความไร้เสถียรภาพในทางการคลังของประเทศได้ เนื่องจากเมื่อสัดส่วนทางการคลังในภาคสาธารณะส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น ก็เป็นการยากที่รัฐบาลกลางจะกำหนดทิศทางและควบคุมระบบการคลังของประเทศโดยรวมได้ และหากการใช้จ่ายของท้องถิ่นต่างๆ ปราศจากวินัยทางการคลัง เช่น การใช้จ่ายอย่างเกินตัว ขณะที่ความสามารถในการจัดเก็บรายได้มีต่ำ ดังที่เคยเกิดขึ้นในประเทศแถบละตินอเมริกา ก็จะสร้างปัญหาและเกิดภาวะความไร้เสถียรภาพต่อระบบการคลังของประเทศเป็นอย่างมาก

3. ด้านความเสมอภาค การกระจายอำนาจยิ่งมากเท่าไหร่ จะนำไปสู่ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่หรือท้องถิ่นต่างๆ ได้ง่าย ทั้งในทางเศรษฐกิจ การคลัง คุณภาพ

ชีวิต การบริการสาธารณะ เป็นต้น เนื่องจากอำนาจในทางการเมืองและการจัดทำบริการสาธารณะตลอดจนทรัพยากรทางการบริหาร ขึ้นอยู่กับศักยภาพของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น

4. ด้านปัญหาการใช้ทรัพยากร เมื่อแต่ละชุมชนต่างก็มีความเป็นอิสระในกรอบของตน การใช้ทรัพยากรภายในประเทศอาจมีแนวโน้มที่จะเป็นไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ เพราะพื้นที่แต่ละแห่งต่างก็ใช้ทรัพยากรไปตามความต้องการและความจำเป็นของตน อันจะนำไปสู่สภาวะต่างคนต่างทำ ทรัพยากรจึงถูกใช้อย่างกระจัดกระจายและไร้ทิศทาง การจะระดมทรัพยากรจากส่วนต่างๆ ของประเทศเพื่อเป้าหมายร่วมกัน เช่น การสร้างความเติบโตให้กับระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ ก็จะเกิดขึ้นได้ยาก

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 หมวดที่ 9 มาตรา 282 - 290 ได้กำหนดเรื่อง การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกล่าวว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติแต่ต้องไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหารการบริหารงานบุคคลการเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะการกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจพร้อมทั้งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่การเข้าไปมีส่วนในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตนการมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่เพื่อไม่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นละเลยต่อการช่วยเหลือต่องานด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวดที่ 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ

มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

4. การสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ

5. การสาธารณูปการ

6. การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ

7. การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน

8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว

9. การจัดการศึกษา

10. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

14. การส่งเสริมกีฬา

15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

18. การกำจัดมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

19. การสาธารณสุขการอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน

21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพและสาธารณสถานอื่นๆ

24. การจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง

26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาคาร

29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อยการส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา17 ภายใต้บังคับมาตรา 16ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

2. การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

3. การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

4. การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

5. การคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6. การจัดการศึกษา

7. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

8. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

9. การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

10. การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

11. การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม

12. การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ

13. การจัดการและดูแลสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

14 .การส่งเสริมการท่องที่ยว

15. การพาณิชย์การส่งเสริมการลงทุนและการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ

16. การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

17. การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

18. การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

19. การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาลการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

20. การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ

21. การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร

22. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

23. การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด

24. จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด!

25. สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

26. การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐรัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

27. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

28. จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

29. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น โดยในสภาวะการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ได้ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัว และมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบกับการพัฒนาของประเทศได้ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญขึ้นเป็นลำดับ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบการปกครองท้องถิ่น มี 5 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด,รูปแบบเทศบาล, รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล, รูปแบบการปกครองพิเศษกรุงเทพมหานคร, รูปแบบการปกครองพิเศษเมืองพัทยา เป็นต้น แต่ผู้วิจัยขอนำเสนอรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เนื่องจากผู้วิจัยทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขต

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงขอนำรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นในแบบองค์การบริหารส่วนตำบล มากล่าว ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการยกฐานะมาจากสภาตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538สำหรับโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้เกิดจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ.2543 เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นในปี พ.ศ 2537 โดยได้รับการยกฐานะมาจากสภาตำบลและได้มีการปรับปรุง แก้ไขโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

โกวิทย์ พวงงาม (2542 : 169-170) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลว่า เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบลโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 ดังนี้

1. รูปแบบ "สภาตำบล" ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบ " องค์การบริหารส่วนตำบล" (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43)หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบล ให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และขอให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ์ สิทธิเรียกร้องหนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน มีลักษณะโครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ มีดังนี้

1. โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน อบต.ใดมี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก 6 คน อบต.ใดมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน

2. โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

การยุบองค์การบริหารส่วนตำบลถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึงสองพันคน ทั้งเป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้น ให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลได้หรือองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาล ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 41 และ 42 วรรคสองและวรรคสาม

โครงสร้าง อบต. ตามกฎหมาย

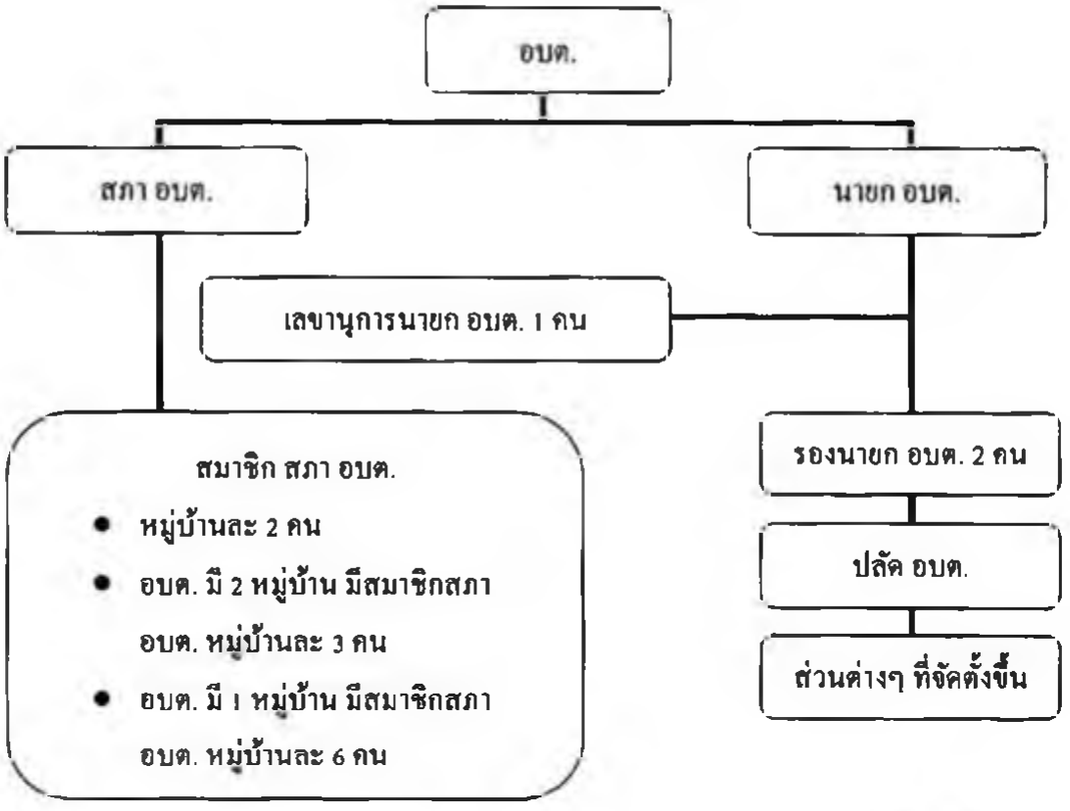

ภาพประกอบ 2.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พรบ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่ม (เติมฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546

ที่มา : โกวิทย์ พวงงาม (2552 : 258)

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

3. รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2. มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

2.3 ป้องกันโรคและระวังโรคติดต่อ

2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

3. องค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดังต่อไปนี้

3.1 ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร

3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

3.8 การควบคุมดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

3.12 การท่องเที่ยว

3.13 การผังเมือง

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่เป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยงานที่การปกครองด้วยตนเอง มีนโยบายเป็นของตนเองและมีรายได้และงบประมาณเป็นของหน่วยงานเอง

โกวิทย์ พวงงาม (2544 : 179) กล่าวว่า เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในตำบลให้เจริญ ตามรายได้และงบประมาณในตำบล นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บให้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหลายทาง ซึ่งแบ่งเป็นหมวดได้ ดังนี้

1. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม

1.1 ภาษีบำรุงท้องที่

1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

1.3 ภาษีป้าย

1.4 อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากสัตว์

1.5 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ล้อเลื่อน

1.6 ภาษีธุรกิจเฉพาะ

1.7 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา

1.8 ค่าธรรมเนียมในอนุญาตเล่นการพนัน

1.9 อากรรังนกนางแอ่น

1.10 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

1.11 อากรประทานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตรการประมง

1.12 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

1.13 ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

1.14 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

1.15 ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

1.16 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

1.17 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

1.18 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด

2. เงินอุดหนุนรัฐบาล

3. รายได้ทรัพย์สินและรายได้ประเภทอื่น ๆ

3.1 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.4 เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

3.5 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

3.6 รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. เงินกู้ โดยมีหลักการ ดังนี้

4.1 กู้จาก กระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล

4.2 การกู้ตาม ข้อ 4.1 กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

4.3 การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

5. แหล่งที่มาของรายได้องค์การบริหารส่วนตำบล

5.1รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองจากภาษีอากรต่าง ๆ ได้แก่

5.1.1 ภาษีบำรุงท้องที่

5.1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

5.1.3 ภาษีป้าย

5.1.4 อากรฆ่าสัตว์

5.2 รายได้ที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับทั้งจำนวน เมื่อมีการจัดเก็บในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

5.2.1 เงินอากรตามกฎหมายว่าด้วยรังนกนางแอ่น

5.2.2 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

5.2.3 เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาต และอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

5.2.4 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

5.2.5 ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

5.3 รายได้ที่ได้รับการจัดสรรให้เมื่อมีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

5.3.1 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน อากรเมื่อจัดเก็บได้ในจังหวัดจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ กฎหมายว่าด้วยการนั้น (พ.ร.บ. การขนส่งทางบก พ.ร.บ. รถยนต์)

5.3.2 ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย

5.3.3 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้แบ่งให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย

5.4 รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อจัดเก็บเพิ่มขึ้นตามกฎหมายนั้น เป็นรายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น อัตราที่เรียกเก็บตามบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการนั้น

6. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.1 เงินเดือน

6.2 ค่าจ้าง

6.3 เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ

6.4 ค่าใช้สอย

6.5 ค่าวัสดุ

6.6 ค่าครุภัณฑ์

6.7 ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

6.8 ค่าสาธารณูปโภค

6.9 เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น ๆ

6.10 รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

7. การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

7.1 นายอำเภอกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย

7.2 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หากมีการกระทำเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

7.3 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้บริหารทั้งคณะหรือบางคนพ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นว่ามีการกระทำฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในอดีตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดว่า รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ซึ่งปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ยังคงมีการกำหนดการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นนั้นๆ เช่นเดิม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547: 5-34) กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นองค์กรที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านต่างๆโดยให้องค์การปกครองท้องถิ่น ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมดังนี้ การจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชน ภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นั้นได้กำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ไว้ในหมวด 2 มาตรา 16 ข้อ 10 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 ข้อ 27 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2. รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5. ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็กเยาวชนผู้สูงอายุและผู้พิการ

7. ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามพระราชบัญญัติข้างต้น จึงได้กำหนดให้จัดทำแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 โดยให้มีการถ่ายโอนภารกิจ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การนันทนาการ การส่งเสริมกีฬา หรือการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงการสาธารณสุข เช่น การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณะในด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่งบประมาณ และบุคลากรบางส่วนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะตั้งแต่มาตรา 281 ถึงมาตรา 290 เพื่อกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลประชาชนในท้องถิ่น และได้บัญญัติเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุไว้ ดังนี้ คือ มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 80 ข้อ 1 โดยสรุปคือ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ได้แก่ คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัยส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

จากภารกิจที่รับการถ่ายโอนและกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นย่อมจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจเพิ่มมากขึ้น และภารกิจหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญ คือ งานสวัสดิการสังคม งานสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กด้อยโอกาส ที่มีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งตามโครงสร้างของประชากรในอีก 10 -20 ปี ข้างหน้าประเทศไทยจะมีประชากรกลุ่มนี้ จนอาจเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรการในการรองรับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านความรู้การจัดการทรัพยากรและบริการทางสังคม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาเด็กด้อยโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้

1. ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 1 มาตรา 8 ให้สำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมมือ ส่งเสริม และประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยในการจัดทำแผนฯ ให้คำนึงถึงหลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาสังคมในท้องถิ่นด้วย

2. คณะรัฐมนตรี เห็นชอบ ยุทธศาสตร์และมาตรการในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กในระดับท้องถิ่น ซึ่ง สท. และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น โดยมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการ ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและครอบครัว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กในท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมให้มีแผนดำบลน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบฐานข้อมูล

ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาเครือข่ายการทำงานเพื่อเด็ก

3. คณะรัฐมนตรี เพื่อขับเคลื่อนประเด็นจังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน และกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน ดังนี้

3.1 กระทรวงมหาดไทย จะเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์จังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนให้เกิดผลอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม ตามตัวชี้วัด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านครอบครัวอบอุ่น ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก และด้านความปลอดภัยจากปัจจัยเสี่ยง

3.2 จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อเด็กและเยาวชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาบรรจุเรื่องนี้ไว้ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่น รวมทั้งจัดสรรงบประมาณดำเนินการ และรายงานผลความก้าวหน้าเป็นระยะทุกปี

3.3 กระทรวงด้านสังคม ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะบูรณาการการจัดกิจกรรมและดำเนินการในประเด็น จังหวัดน่าอยู่ และกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง โดยขอความร่วมมือภาคีเครือข่ายให้การสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ คำปรึกษาแนะนำในเชิงสร้างสรรค์ ทรัพยากร รวมทั้งพื้นที่ และให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งเกิดจากการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

4. งานสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ได้ยื่นข้อเสนอและแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ต่อนายกรัฐมนตรี โดยแสดงถึงความต้องการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ความปลอดภัยและมีความสุขโดยได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากภาครัฐในพื้นที่เป็นหลัก นอกเหนือจากครอบครัวซึ่งจะทำให้เกิดความสมานฉันท์ตามมา

4.2 ความเสมอภาคในการเข้าถึงและเข้ารับบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร

4.3 การจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัวเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ และพูดจาสื่อภาษาที่ดีต่อกันภายในครอบครัว

4.4 การบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน

4.5 การมีศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมั่นคงตลอดชีวิต สนับสนุนให้มีการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งค้นหาและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส

4.6 ผู้ทำงานกับเด็กและเยาวชนต้องเป็นผู้เข้าใจเด็กและเยาวชน

4.7 การเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

4.8 การให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่งกำหนดเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ในแผนพัฒนาของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ สถานที่ และอื่น ๆ ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อเด็กและเยาวชน และการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

4.9 การให้สื่อมวลชนนำเสนอการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนให้สังคมได้รับรู้มากขึ้น เพื่อให้เป็นภาพลักษณ์และต้นแบบที่งดงามสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่

5. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ (สท.)โดยสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก (สทด.) และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน (สทย.)ได้จัดทำโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก โครงการสร้างบทบาทและพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน และโครงการสนับสนุนบทบาทเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด/อำเภอ โดยสนับสนุนงบประมาณผ่านสำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสภาเด็กฯ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพและคุ้มครองพิทักษ์

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจะต้องมีการประสานการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนที่สอดรับกับกฎหมาย นโยบายระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น และความต้องการของเด็กและเยาวชน โดยจำเป็นต้องมีสมรรถนะสูงในการบริหารจัดการแผนงานโครงการ/กิจกรรม การสร้างความร่วมมือในการทำงานกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และความสามารถในการบูรณาการการดำเนินงานกับทุกภาคส่วน รวมถึงการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เด็กและเยาวชนจะได้รับ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่น

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย ขอกล่าวถึงบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์โดยสังเขป ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์. 2556 ข : 3-16)

ตำบลผไทรินทร์ ได้รับการจัดตั้งเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลลงวันที่ 10 มกราคม 2539 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่ม 113ตอน 59ง. ลงวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2539

วิสัยทัศน์องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อเป็นสภาพการณ์ในอุดมคติซึ่งเป็นจุดหมายและปรารถนาคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นหรือบรรลุผลในอนาคตข้างหน้า องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางที่มีประชากรส่วนใหญ่

พักอาศัยอยู่ไม่หนาแน่นและเป็นสังคมชนบทที่สงบสุข ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ . 2556 : 13-14)

"ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนอยู่ดีมีสุข เศรษฐกิจแบบพอเพียง บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล"

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

แนวทางที่ 1 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

แนวทางที่ 2 การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน

แนวทางที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนการประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรอื่นๆ แบบบูรณาการ

แนวทางที่ 4 พัฒนาขีดความสามารถการทำงานของบุคลากรให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวทางที่ 5 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ

แนวทางที่ 6ส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

แนวทางที่ 1 ก่อสร้าง พัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซม ถนน ร่องระบายน้ำ ท่อส่งน้ำ

แนวทางที่ 2 พัฒนาปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำ

แนวทางที่ 3 พัฒนาปรับปรุงซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้าน

แนวทางที่ 4 ขยายเขตบริการไฟฟ้าในครัวเรือนและไฟฟ้าสาธารณะ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมสนับสนุนงานด้านสาธารณสุข สุขภาวะชุมชนและสุขภาพอนามัย ของประชาชน

แนวทางที่ 2 สนับสนุนและส่งเสริมสวัสดิภาพและสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ เด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส

แนวทางที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยการเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบ

แนวทางที่ 2 สนับสนุน ทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์การศึกษาและสื่อการเรียนการสอนในการศึกษาทุกระดับ

แนวทางที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุน การอนุรักษ์ สืบสานขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่น

แนวทางที่ 4 สนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬาและนันทนาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมสนับสนุนหลักเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางที่ 2 ส่งเสริมสนับสนุนจัดตั้งกองทุนส่งเสริมพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน

แนวทางที่ 3 พัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้าทางการเกษตรและอื่นๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางที่1 ส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางที่ 2 การจัดการสิ่งแวดล้อมขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

แนวทางที่ 3 การป้องกันและควบคุมมลพิษ

ปัจจุบัน อาคารสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ตั้งอยู่ที่บ้านสีชวา หมู่ที่ 7 ถนนสายลำปลายมาศ - หนองกี่ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ (องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์. 2556 ก : 2-9)

สภาพทั่วไป

1. ที่ตั้ง

ตำบลผไทรินทร์เป็น 1 ใน 16ตำบลของ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอลำปลายมาศ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 10 กิโลเมตร

2. อาณาเขตติดต่อตำบลใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลหนองกะทิง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัด บุรีรัมย์

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหนองกะทิงและตำบลโคกกลาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์และตำบลแสนสุข อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

3. เนื้อที่ตำบลผไทรินทร์ มีเนื้อที่ประมาณ 34,687.5 ไร่ หรือประมาณ 55.50 ตารางกิโลเมตร

4. ลักษณะภูมิประเทศตำบลผไทรินทร์ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีลำห้วยไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ เรียกว่าลำห้วยสำโรง พื้นที่ด้านทิศตะวันตกจะสูงกว่าด้านทิศตะวันออกเล็กน้อย

5. จำนวนหมู่บ้านตำบลผไทรินทร์ มีจำนวน 19 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มทั้งพื้นที่ทุกหมู่บ้าน

6. จำนวนประชากรตำบลผไทรินทร์ มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 7,715 คน แยกเป็นชาย 3,787 คน หญิง 3,928 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,849 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ย 139 คน/ตารางกิโลเมตร

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. การคมนาคม

การคมนาคมในเขตตำบลผไทรินทร์มีเส้นทางการคมนาคมติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ซึ่ง นับได้ว่าเป็นเส้นทางการคมนาคมที่สามารถสัญจรไปมาได้สะดวก ดังนี้

1.1 ถนนสาย อบต. ผไทรินทร์- อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 50 กิโลเมตร

1.2 ถนนสาย อบต. ผไทรินทร์- อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 10 กิโลเมตร

1.3 ถนนสาย อบต. ผไทรินทร์– จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 40 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2166 โดยผ่านหมู่ที่ 6, 13, 4, 17, 7ไปสู่เส้นทางหลักทางหลวงหมายเลข 226 ซึ่งอยู่ในเขตตำบลหนองกะทิง

1.4 ถนน รพช.หมายเลข บร 4069โดยผ่านหมู่ที่ 6 เข้าเชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2166

1.5 ถนน รพช. ภายในหมู่บ้าน หมู่ที่ 1, 2, 5, 9

1.6 ถนน รพช.หมายเลข บร.3258โดยผ่านหมู่ที่ 5, 14, 18, 19, 3, 16, 11, 15, 10, 12 เชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2166 ไปยังหมู่ที่ 7

1.7 ถนน คสล. จากหมู่ที่ 19 เชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2166 ไปยังหมู่ที่ 6

1.8 ถนน คสล. ถนนหินคลุก และถนนลงลูกรังในหมู่บ้าน และที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้าน

2. การประปา

ตำบลผไทรินทร์ มีแหล่งผลิตน้ำประปาผิวดินบริการประชาชนในเขตตำบล จำนวน 14แห่งและในปีงบประมาณต่อๆไป คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ จะดำเนินการขยายบริการให้ประชาชนได้มีน้ำประปาใช้อย่างทั่วถึง

3. การไฟฟ้า

ประชาชนในเขตตำบลผไทรินทร์มีไฟฟ้าใช้ประมาณร้อยละ 99 มีประชาชนบางครัวเรือนใช้ไฟฟ้าระบบพลังงานแสงอาทิตย์

ด้านเศรษฐกิจ

1. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชาการ

1.1 ด้านเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเช่น ปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลังและเลี้ยงสัตว์

1.2 การพาณิชยกรรม/การบริการ

1.2.1 สถานีบริการน้ำมัน	จำนวน	8	แห่ง
1.2.2 ร้านขายของชำเบ็ดเตล็ด	จำนวน	83	แห่ง
1.2.3 ร้านค้าชุมชน	จำนวน	8	แห่ง

1.3 การอุตสาหกรรม

1.3.1 โรงงานผลิตน้ำแข็ง	จำนวน	1	แห่ง
1.3.2 โรงสีข้าวขนาดกลางและเล็ก	จำนวน	38	แห่ง
1.3.3 กลุ่มอาชีพชุมชน	จำนวน	3	กลุ่ม
1.3.4 โรงงานผลิตน้ำดื่ม	จำนวน	2	แห่ง

1.4 การปศุสัตว์

1.4.1 ฟาร์มเลี้ยงสุกร/เลี้ยงไก่/เลี้ยงเป็ด	จำนวน	10	แห่ง

ด้านสังคม

1. ศาสนาประชาชนในเขตตำบลผไทรินทร์ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 7 แห่ง

2. การศึกษาในตำบลผไทรินทร์มีโรงเรียน 6 แห่ง เป็นโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำนวน 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ 1 แห่ง

3. สาธารณสุข ตำบลผไทรินทร์มีโรงพยาบาลศูนย์สุขภาพชุมชน 2 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ 19 และหมู่ 17

4. แหล่งน้ำ

4.1 ลำห้วย	1	สาย
4.2 สระน้ำขนาดใหญ่	16	แห่ง
4.3 หนองน้ำ	13	แห่ง
4.4 ฝาย/ทำนบกั้นน้ำ	1	แห่ง
4.5 ประปาหมู่บ้าน	18	แห่ง

ด้านการเมือง - การบริหาร

1. ฝ่ายบริหารฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ประกอบด้วย

1.1 นายสมร พินิจดวง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

1.2 นายทูล ซุนเฮงกุล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ คนที่ 1

1.3 นายมนตรี อินทมน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ คนที่ 2

1.4 นายมนตรี บุญภูมิเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

2. ฝ่ายนิติบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 38 คนโดยมี

2.1 นายบุญช่วย ยศแก้วกอง เป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

2.2 นายถนอม ยศแก้วกอง เป็นรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

2.3 นายกิจพุฒิ ภูอาจตั้น เป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

ข้อมูลผู้รับบริการทางด้านสวัสดิการสังคม

ส่วนสวัสดิการสังคม ได้จัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประชากรที่เข้ารับบริการสวัสดิการทั้งตำบล โดยแบ่งออก ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์. 2557: ไม่มีเลขหน้า)

1. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	จำนวน	1,035	ราย
2. ผู้ด้อยโอกาส	จำนวน	689	ราย

- คนไร้ที่พึ่ง/เร่ร่อน ไม่มีที่ทำกิน จำนวน 170 ราย
- ไม่มีชื่อในทะเบียนราษฎร์ จำนวน 4 ราย
- เด็กด้อยโอกาส จำนวน 415 ราย

3. คนพิการ จำนวน 353 ราย

4. ผู้ติดเชื้อ เอช.ไอ.วี จำนวน 15 ราย

สถานะการคลัง

สถานะการคลัง ขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ แยกได้ดังนี้

ตาราง 2.1 รายได้จริง

หมวดประเภท	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
หมวดภาษีอากร	87,430.17	82,825.75	88,950.85
หมวดค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต	32,563.35	53,170	93,208.89
หมวดรายได้จากทรัพย์สิน	33,091.31	103,685.45	229,435.56
หมวดรายได้จากสาธารณูปโภค	-	-	-
หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด	156,110	49,388	121,487
รายได้จากทุน	90	500	1,200
เงินอุดหนุน	11,453,336	10,837,156	14,344,701
รายได้จากภาษีจัดสรร	14,308,553.85	13,947,690.31	13,883,627.41
เงินสะสม	4,399,799.77	5,374,940.14	6,039,724.39
เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	8,348,812	8,600,780	13,352,508
รวม	**38,819,786.45**	**39,050,135.65**	**48,154,843.10**

ตาราง 2.2 รายจ่ายจริง

หมวดประเภท	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
รายจ่ายงบกลาง	311,542	562,146	632,938
หมวดเงินเดือน ค่าจ้างประจำ	2,768,135	3,070,110	3,711,581
หมวดค่าจ้างชั่วคราว	1,341,800	1,402,260	2,083,159
หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	5,957,351.90	9,346,524.22	10,995,790.07
หมวดค่าสาธารณูปโภค	253,828.77	269,398.43	285,800.29
หมวดเงินอุดหนุน	3,309,400	2,905,000	3,956,317.83
หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	4,542,000	609,570	2,319,860
รายจ่ายอื่น	7,029,000	8,376,000	10,773,640
รวม	**18,484,058**	**26,541,008.65**	**34,759,086.19**

ตาราง 2.3 ยอดเงินสะสมแต่ละปีงบประมาณ (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม ของแต่ละปี)

ปี 2553 (บาท)	ปี 2554 (บาท)	ปี 2555 (บาท)
2,464,848.54	6,765,348,.31	7,649,457.45

ตาราง2.4 การจ่ายขาดเงินสะสม

รายการ	ปีงบประมาณ 2553 (บาท)	ปีงบประมาณ 2554 (บาท)	ปีงบประมาณ 2555 (บาท)
รายจ่ายจากเงินสะสม	99,300	4,490,831	5,158,820

หมายเหตุ ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่มีผู้ศึกษางานวิจัยที่ใกล้เคียงและเกี่ยวข้องในประเทศ โดยสรุปเนื้อหางานวิจัยได้ดังนี้

วัชรี กุลราช (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ กรณีศึกษา : อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะทั่วไปขององค์กรเอกชน พบว่า มีทั้งหมด 13 องค์กร มีที่ตั้งศูนย์ประสานงานและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นองค์กรเอกชนที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ขององค์กร คุณลักษณะขององค์กร พบว่า มีตำแหน่งกรรมการมากที่สุด ในขณะที่มีอายุเฉลี่ย 41 ปี การศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรสคู่มากว่าครึ่ง 2. การจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์แก่กลุ่มต่างๆ นั้น มีองค์กรเอกชนหลายหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์หลายกลุ่ม กลุ่มที่องค์กรเอกชนให้การสงเคราะห์มากที่สุด คือ กลุ่มเด็ก มีการต้องการช่วยเหลือในด้านสุขภาพมากที่สุด คุณลักษณะด้านยุทธศาสตร์และมาตรการที่ภาครัฐให้กับองค์กรภาคเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยุทธศาสตร์และมาตรการทางด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนจากภาครัฐ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยรวมมีสภาพเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสกับภาครัฐขององค์กรเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน 3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสกับภาครัฐขององค์กรภาคเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ยุทธศาสตร์และมาตรการที่ภาครัฐให้กับองค์กรภาคเอกชน ยุทธศาสตร์และมาตรการทางด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนจากภาครัฐ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐมากองค์กรภาคเอกชนที่มีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเหมาะสมมาก การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังเคราะห์ขององค์กรภาคเอกชนร่วมกับภาครัฐก็จะมากตามไปด้วย 4. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ ขององค์กรภาคเอกชน ได้แก่ มีปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณ ขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐน้อย และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และอุปสรรคที่สำคัญ คือ ประชาชนไม่ได้ความร่วมมือ ไม่ให้การยอมรับเท่าที่ควร ภาครัฐไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควรกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ของทางราชการ บางอย่างไม่เอื้อต่อการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชน โดยเฉพาะระเบียบการเบิกจ่ายเงินเพื่อใช้ในแผนงานโครงการ โดยสรุป การที่จะให้องค์กรภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น จำเป็นที่ภาครัฐจะต้องส่งเสริมสนับสนุนองค์กร

ภาคเอกชนตามยุทธศาสตร์และมาตรการที่สำคัญ คือ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม การอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งและดำเนินงาน มีการประสานงานที่ดี สนับสนุนด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และการสร้างขวัญกำลังใจ

ดวงกมล วิมลกิจ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส : กรณีศึกษาประชาชนที่อาศัยในเขตชุมชนเคหะร่มเกล้า เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสมีรายได้หลักมาจากอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้อยู่ในระดับพอดีกับรายจ่ายหรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่มีหนี้สิน สัดส่วนผู้ทำงานต่อสมาชิกในครัวเรือนต่ำสมาชิกในครัวเรือนมีอัตราการเป็นผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้พิการและผู้ว่างงานสูง สวัสดิการที่ได้รับมากที่สุด คือ ด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่พึงพอใจกับสวัสดิการที่ได้รับ และสวัสดิการที่ต้องการมากที่สุดคือการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย ปัญหาของการได้รับสวัสดิการที่สำคัญ คือ เงื่อนไขการจัดบริการไม่เอื้อต่อการได้รับบริหาร การไม่มีทะเบียนบ้านและไม่ทราบข้อมูลข่าวสารการให้บริการ 2. รูปแบบการจัดสวัสดิการ ส่วนใหญ่ดำเนินงานและใช้งบประมาณภาครัฐ โดยสวัสดิการชุมชนที่ใช้งบประมาณภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดสวัสดิการสังคมยังไม่สามารถครอบคลุมกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึง 3. ปัจจัยที่เกื้อหนุนให้ได้รับสวัสดิการ คือ การมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดสวัสดิการสังคม การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ปัญหาในการจัดสวัสดิการ คือ วิธีการปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพหรือเกิดการทำลายฐานชุมชน และวัฒนธรรมชุมชนไม่เอื้อต่อการจัดสวัสดิการ

อาภาวดี พรหมจอม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลกับงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสศึกษาเฉพาะ กรณีอำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบากที่สุด การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท ดำรงตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.7 ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่าง 3-4 ปี มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้านสวัสดิการสังคม ร้อยละ 26.5 และเป็นสมาชิกอาสาสมัคร ร้อยละ 21.3 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจ บทบาทหน้าที่ตามกฎหมายและงาน ด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ระดับปานกลาง มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.28 ผู้ที่ดำรงตำแหน่งปลัด อบต. เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจสูงสุด ในด้านบทบาทการดำเนินงานในการจัดสวัสดิการให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ผู้ปฏิบัติงานใน อบต.ให้ความสำคัญต่อปัญหาผู้สูงอายุ ขาดรายได้รายได้น้อยไม่พอใช้จ่าย ส่วนบทบาทในการจัดกิจกรรม ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตในตำบลโดยประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนมากที่สุด ส่วนปัญหาอุปสรรคในการทำงานให้ความสำคัญในเรื่องการขาดวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอ รองลงมาคือปัญหา

งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการจัดบริหารด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญต่องานพัฒนาคุณภาพชีวิตมากขึ้น มีการจัดสวัสดิการสังคมในหลายรูปแบบทั้งในลักษณะให้บริการทางตรง และทางอ้อมขึ้นอยู่กับงบประมาณและความเป็นอิสระขององค์การบริหารส่วนตำบลในการกำหนดรูปแบบของการให้บริการ

วชิระศักดิ์ ขันติวงษ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ในตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจันทร์มี สภาพปัญหาของเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายกลุ่มเห็นว่า กลุ่มสตรีมีปัญหาสูง ในข้อขาดการพัฒนาทักษะด้านฝีมือและอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2. กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ มีกิจกรรมการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มทอผ้าสตรี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ข้อจัดสรรเงินเพื่อตั้งกองทุน หรือสวัสดิการชุมชน เช่น งานฌาปนกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อควรมีการประสานการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชน/ส.อบต. เจ้าหน้าที่/พนักงาน/ครูศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ และข้าราชการอื่น มีความคิดเห็นในกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเด็ก สตรี คนชรา ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และมีข้อความคิดเห็นที่แตกต่าง คือ การจัดกิจกรรมเยี่ยมเยือน และจัดกิจกรรมมอบของขวัญ แก่ผู้สูงอายุ ในวันสำคัญ การออกเยี่ยมบ้านเพื่อสอบข้อเท็จจริง ก่อนกำหนดแผนให้ความช่วยเหลือ 5. ผู้นำชุมชน/ส.อบต. เจ้าหน้าที่/พนักงาน/ครูศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ และข้าราชการอื่น ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจันทร์ ควรจัดสวัสดิการให้มีงบประมาณที่เพียงพอ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ และควรลงพื้นที่ ทำอย่างจริงจัง

วิบูลย์ ทัศนุรักษ์ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อตำบลตลาดกรวดอำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาการดูแลให้ความช่วยเหลือสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านได้แก่ด้านสวัสดิการด้านจริยธรรมด้านการศึกษาด้านอาชีพและด้านสุขภาพอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกันความต้องการของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสที่พักอาศัยในวัดตาลเจ็ดช่อในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาด้านอาชีพและด้านสุขภาพอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับภาพรวมยกเว้นด้านสวัสดิการอยู่ในระดับมากส่วนแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์

เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อได้จัดทำยุทธศาสตร์ด้านสวัสดิการและยุทธศาสตร์ด้านอาชีพ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยนำมาเสนอในเรื่องต่าง ๆ นั้น มีส่วนเกี่ยวข้องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ของสวัสดิการด้านต่าง ๆ จำนวน 3 ด้าน คือ สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย และสวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปใช้เป็นกรอบในการศึกษา การสร้างเครื่องมือ และการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการอภิปรายผลในบทต่อไป

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 ราย, เจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลผไทรินทร์ จำนวน 5 ราย, เจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพชุมชนบ้านหนองมะค่า จำนวน 5 ราย, กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 19 ราย, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 38 ราย, ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน จำนวน 19 ราย, บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ จำนวน 6 โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 ศูนย์ มีบุคลากร 84 รายรวมประชากรทั้งสิ้น 174 ราย

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษาโดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาส ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นแบบสอบถามชนิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สอบถามครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย และสวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงข้อคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำเสนอร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพ เป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด อดีตรองนายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.2 อาจารย์สถาพร วิชัยรัมย์หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.3 นายกิจพุฒิ ภูอาจดั้นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) ใช้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กด้อยโอกาส ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวโดก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่ง

ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8966 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปยังที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน

3. ผู้วิจัยไปรวบรวมแบบสอบถามที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง

4. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในที่กำหนด ผู้วิจัยต้องติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไป จำนวน 174 ฉบับ เก็บรวบรวมกลับมาได้จำนวน 174 ฉบับคิดเป็น ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้กลับมาแต่ละฉบับตรวจสอบความถูกต้อง

2. กรอกรหัสแบบสอบถาม

3.กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล

4. ประมวลผลทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวนและร้อยละ

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหา

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยแยกเป็นรายด้าน รายข้อ และโดยรวม เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 209) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	เห็นด้วยในระดับมาก
2.51 – 3.50	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	เห็นด้วยในระดับน้อย
1.00 – 1.50	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบที่เข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกได้ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

2.1 ร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ดำเนินการตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อการเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์โดยจำแนกผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผลดังตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	**174**	**100.00**
1. เพศ		
1.1 ชาย	89	51.10
1.2 หญิง	85	48.90
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 25 ปี	2	1.15
2.2 25 – 35 ปี	26	14.95
2.3 36 – 45 ปี	84	48.27
2.4 สูงกว่า 45 ปี	62	35.63
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	78	44.83
3.2 ปริญญาตรี	71	40.80
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	25	14.37
4. สถานภาพตำแน่งงาน		
4.1 เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล	4	2.30
4.2 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน	10	5.75
4.3 กำนันและผู้ใหญ่บ้าน	19	10.92
4.4 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	38	21.84
4.5 ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน	19	10.92
4.6 บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน	77	44.25
4.7 บุคลากรประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	7	4.02

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 174 คน เมื่อจำแนกตามเพศ เป็นชายจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 51.10 เป็นหญิง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90

เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ ปรากฏว่า ช่วงอายุ 36 - 45 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 48.27 รองลงมา อายุสูงกว่า 45 ปีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 35.63 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคืออายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏว่าจบระดับชั้นต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 38.11 รองลงมา จบระดับปริญญาตรี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 40.83 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อื่น ๆ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.37

เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งงาน ปรากฏว่าบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 44.83 รองลงมา คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.37

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ปรากฏดังตาราง 4.2-4.5 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. สวัสดิการด้านการศึกษา	4.64	0.46	มากที่สุด
2. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย	4.65	0.44	มากที่สุด
3. สวัสดิการด้านบริการสังคมทั่วไป	4.68	0.46	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.66**	**0.45**	**มากที่สุด**

จากตาราง 4.2 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

เช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้คือ สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป ($\bar{X}$ = 4.68) สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X}$ = 4.65) และสวัสดิการด้านการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.64) ตามลำดับ

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สวัสดิการด้านการศึกษาโดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สวัสดิการด้านการศึกษา			
1. องค์กรท้องถิ่นควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส	4.60	0.49	มากที่สุด
2. องค์กรท้องถิ่นมีการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส โดยการจัดงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสม	4.70	0.46	มากที่สุด
3. องค์กรท้องถิ่นควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส	4.59	0.49	มากที่สุด
4. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีบุคลากรทางการศึกษาเฉพาะทางให้กับเด็กด้อยโอกาส เช่น ครูสอนภาษามือ ครูสอนหนังสือคนตาบอด	4.63	0.52	มากที่สุด
5. องค์กรท้องถิ่นช่วยเหลือทุนการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ครอบครัวยากไร้	4.66	0.47	มากที่สุด
6. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กด้อยโอกาส เช่น ศูนย์การเรียนรู้เด็กพิการตาบอด	4.40	0.66	มาก
7. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีการเรียนนอกเวลา/เรียนพิเศษเฉพาะกลุ่มให้กับเด็กด้อยโอกาส	4.32	0.52	มาก
8. องค์กรท้องถิ่นมีการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง สถานศึกษาเขตพื้นที่และองค์กรท้องถิ่น	4.97	0.16	มากที่สุด

ตาราง 4.3 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
9. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีอาสาสมัครช่วยดูแลเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาประจำหมู่บ้าน	4.82	0.38	มากที่สุด
10. องค์กรท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือด้านการศึกษาเฉพาะทาง ให้กับเด็กด้อยโอกาส	4.55	0.55	มากที่สุด
11. องค์กรท้องถิ่น ดำเนินการจัดหาอุปกรณ์สำหรับการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส เช่น กรณีเด็กพิการทางสายตา และทางหู	4.84	0.36	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.64**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตาราง 4.3 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สวัสดิการด้านการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 6. และข้อ 7. อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 8องค์กรท้องถิ่นมีการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง สถานศึกษาเขตพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 4.97) รองลงมา คือ ข้อ 11. องค์กรท้องถิ่นดำเนินการจัดหาอุปกรณ์สำหรับการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส เช่น กรณีเด็กพิการทางสายตา และทางหู ($\bar{X}$ = 4.84) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 7. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีการเรียนนอกเวลา/เรียนพิเศษ เฉพาะกลุ่มให้กับเด็กด้อยโอกาส ($\bar{X}$ = 4.32)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย			
12. องค์กรท้องถิ่น จัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกายให้กับเด็กด้อยโอกาส	4.63	0.48	มากที่สุด
13. องค์กรท้องถิ่น จัดให้มีบริการตรวจสุขภาพฟันให้กับเด็กด้อยโอกาส	4.74	0.44	มากที่สุด
14. องค์กรท้องถิ่น ดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมสุขภาพสำหรับเด็กด้อยโอกาส	4.61	0.48	มากที่สุด
15. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีอาสาสมัครช่วยดูแลเด็กด้อยโอกาสทางเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย	4.90	0.30	มากที่สุด
16. องค์กรท้องถิ่นจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เช่น การรับประทานอาหารครบ 5 หมู่	4.38	0.65	มาก
17. องค์กรท้องถิ่นร่วมมือกับโรงพยาบาล/ศูนย์สุขภาพชุมชนออกเยี่ยมเก็บข้อมูลปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเด็กโอกาส	4.93	0.25	มากที่สุด
18. องค์กรท้องถิ่น ดำเนินการสนับสนุน/ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ขาดสารอาหาร และขาดการบริโภคที่ดี	4.94	0.24	มากที่สุด
19. องค์กรท้องถิ่น ให้ความรู้การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะของเด็กด้อยโอกาส	4.54	0.51	มากที่สุด
20. องค์การท้องถิ่น ร่วมมือกับสถานศึกษา สถานพยาบาล จัดสรรบุคลากรดูแลเด็กด้อยโอกาสกลุ่มติดเชื้อ H.I.Vและกลุ่มเสี่ยงการติดเชื้อ H.I.V	4.31	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.65**	**0.44**	**มากที่สุด**

จากตาราง 4.4 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 16. และข้อ 20. อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 17. องค์กรท้องถิ่น ดำเนินการสนับสนุน/ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ขาดสารอาหาร และขาดการบริโภคที่ดี ($\bar{X}$ = 4.94) รองลงมา คือ ข้อ 6. องค์กรท้องถิ่นร่วมมือกับโรงพยาบาล/ศูนย์สุขภาพชุมชนออกเยี่ยมเก็บข้อมูลปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเด็กโอกาส ($\bar{X}$ = 4.93) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 20. องค์การท้องถิ่น ร่วมมือกับสถานศึกษา สถานพยาบาล จัดสรรบุคลากรดูแลเด็กด้อยโอกาสกลุ่มติดเชื้อ H.I.V และกลุ่มเสี่ยงการติดเชื้อ H.I.V ($\bar{X}$ = 4.31)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไปโดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สวัสดิการด้านบริการสังคมทั่วไป			
21. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีโครงการอบรมผู้ดูแลเด็กด้อยโอกาส	4.20	0.79	มาก
22. องค์กรท้องถิ่นจัดให้จัดกิจกรรมพบปะเพื่อแบ่งปันประสบการณ์การดูแลเด็กด้อยโอกาสให้กับผู้ปกครอง	4.69	0.46	มากที่สุด
23. องค์กรท้องถิ่นจัดศูนย์ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส	4.65	0.47	มากที่สุด
24. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษากับเด็กด้อยโอกาสที่อายุ 15 ปีขึ้นไป	4.74	0.50	มากที่สุด
25. องค์กรท้องถิ่น สนับสนุนการประกอบอาชีพให้กับเด็กด้อยโอกาสที่สามารถทำงานได้	4.48	0.50	มาก
26. องค์กรท้องถิ่น จัดกิจกรรมให้ความรู้การดูแลตนเองให้อยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างเป็นสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส	4.55	0.49	มากที่สุด

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สวัสดิการด้านบริการทั่วไป			
27. องค์กรท้องถิ่น ช่วยเหลือเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นให้กับเด็กด้อยโอกาส	4.27	0.26	มาก
28. องค์กรท้องถิ่น ให้บริการศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือด้านต่างๆโดยแจ้งเด็กด้อยโอกาสทราบโดยตรง	4.93	0.26	มากที่สุด
29. องค์กรท้องถิ่น ส่งเสริม/สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสมีกิจกรรมร่วมกันกับผู้ปกครอง เพื่อลดช่องว่างระหว่างเด็กด้อยโอกาสกับผู้ปกครอง	4.92	0.27	มากที่สุด
30. องค์กรท้องถิ่นจัดกิจกรรมปรึกษาปัญหาของเด็กด้อยโอกาส ทุกประเภท สร้างความไว้ใจให้กับเด็กด้อยโอกาส	4.89	0.32	มากที่สุด
31. องค์กรท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดบุคคลากรทางจิตวิทยาเข้ามาดูแลสภาพจิตใจให้กับเด็กด้อยโอกาส	4.61	0.61	มากที่สุด
32. องค์กรท้องถิ่นจัดหาอุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์การดำเนินชีวิตให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ทุพลภาพ	4.93	0.25	มากที่สุด
33. องค์กรท้องถิ่นจัดตั้งกลุ่มเด็กด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม	4.83	0.37	มากที่สุด
34. องค์กรท้องถิ่น ได้มีการทบทวนปรับปรุงวิธีการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาส	4.89	0.32	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.68**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตาราง 4.5 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ด้านบริการสังคมทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 21. ข้อ 25. และข้อ 27. อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ข้อ 28. องค์กรท้องถิ่น ให้บริการศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือด้านต่างๆโดยแจ้งเด็กด้อยโอกาสทราบโดยตรง และข้อ 32. องค์กรท้องถิ่นจัดหาอุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์การดำเนินชีวิตให้กับ

เด็กด้อยโอกาสที่ทุพลภาพ ($\bar{X}$ = 4.93) รองลงมา คือ ข้อ 29. องค์กรท้องถิ่น ส่งเสริม/สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสมีกิจกรรมร่วมกันกับผู้ปกครอง เพื่อลดช่องว่างระหว่างเด็กด้อยโอกาสกับผู้ปกครอง ($\bar{X}$ = 4.92) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำคือข้อ 27. องค์กรท้องถิ่น ช่วยเหลือเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นให้กับเด็กด้อยโอกาส ($\bar{X}$ = 4.27)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังปรากฏในตาราง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ต้องการให้องค์กรท้องถิ่นจัดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติม เช่นสอนภาษาต่างประเทศ สอนอาชีพเสริม	49	40.16
2	ควรให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของตัวเอง พึ่งตัวเองได้	32	26.23
3	ควรสนับสนุนเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาให้มากขึ้น	26	21.31
4	ควรให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง	15	12.30
	รวม	122	100.00

จากตาราง 4.6 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์กรท้องถิ่นจัดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติม เช่นสอนภาษาต่างประเทศ สอนอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 40.16 รองลงมา คือ ควรให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของตัวเอง พึ่งตัวเองได้ คิดเป็นร้อยละ 26.23 และควรให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.30 ตามลำดับ

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
   5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
   5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ร่วมกันกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาเรื่องนี้ให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ จำนวน 174 คน ประกอบด้วย

1.1 เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ จำนวน 4 คน

1.2 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลผไทรินทร์ จำนวน 5 คน

1.3 เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านหนองมะค่า จำนวน 5 คน

1.4 กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 19 คน

1.5 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 38 คน

1.6 ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน จำนวน 19 คน

1.7 บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ใน 6 โรงเรียน จำนวน 77 คน

1.8 บุคลากรประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใน 2 ศูนย์ จำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสวัสดิการสังคมเด็กด้อยโอกาสในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวโคก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8966

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมโดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์แล้วเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม แบบสอบถาม 174 ฉบับ เก็บมาได้ 174 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละแล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 ความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้คือ ด้านการบริการสังคมทั่วไปสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยสวัสดิการด้านการศึกษา ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์กรท้องถิ่นจัดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติม เช่นสอนภาษาต่างประเทศ สอนอาชีพเสริม รองลงมาคือ ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของตัวเอง พึ่งตัวเองได้ และน้อยที่สุดคือ ให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ สวัสดิการด้านการศึกษาสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ด้านการบริการสังคมทั่วไป ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจอันจะเป็นข้อมูลให้องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์นำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ในด้านต่าง ๆ ในอนาคต ซึ่งสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 3 ด้าน ได้แก่ สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ด้านการบริการสังคมทั่วไปพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ได้มีความเห็นตรงกันว่า องค์กรท้องถิ่นต้องมีการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง สถานศึกษาในเขตพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น มีการดำเนินการจัดหาอุปกรณ์สำหรับการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส เช่น กรณีเด็กพิการทางสายตา และทางหูดำเนินการสนับสนุน

ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ขาดสารอาหาร และขาดการบริโภคที่ดีองค์กรท้องถิ่นร่วมมือกับโรงพยาบาลหรือศูนย์สุขภาพชุมชนออกเยี่ยมเก็บข้อมูลปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเด็กโอกาส มีการให้บริการศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือด้านต่างๆ โดยแจ้งเด็กด้อยโอกาสทราบโดยตรงพร้อมทั้งอุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์การดำเนินชีวิตให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ทุพลภาพ และส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสมีกิจกรรมร่วมกันกับผู้ปกครอง เพื่อลดช่องว่างระหว่างเด็กด้อยโอกาสกับผู้ปกครอง ซึ่งเหตุผลดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิระศักดิ์ ชันติวงษ์ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสในตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสของตำบลผไทรินทร์ มองเห็นความสำคัญถึงแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมของเด็กด้อยโอกาสมากที่สุด โดยต้องการให้มีการช่วยเหลือให้คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ การศึกษา การใช้ชีวิตประจำวันให้เด็กด้อยโอกาส เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์เป็นตำบลที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับคุณภาพชีวิตที่ดีในทุก ๆ ด้าน ส่วนตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ดี ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ต้องการแก้ไขและพัฒนา ยังมีความต้องการอยู่มากแต่ยังไม่ถึงมากที่สุด

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย สวัสดิการสังคมด้านการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ได้มีความเห็นว่า องค์กรท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง สถานศึกษาในเขตพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น พร้อมดำเนินการจัดหาอุปกรณ์สำหรับการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส เช่น กรณีเด็กพิการทางสายตา และทางหู ผลการวิจัยดังกล่าว จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิบูลย์ ทัศนุรักษ์ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อตำบลตลาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ด้านสวัสดิการการศึกษา อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสของตำบลผไทรินทร์ มองเห็นความสำคัญถึงแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมด้านการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสมากที่สุด ส่วนตำบลตลาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทองซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสวัสดิการด้านการศึกษา อาจจะเห็นว่าการจัดการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสไม่มี

ความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาส จึงมีความต้องการแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาน้อย

2.2 จากผลการวิจัย สวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ได้มีความเห็นว่า องค์กรท้องถิ่นต้องดำเนินการสนับสนุนช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ขาดสารอาหาร และขาดการบริโภคที่ดี และร่วมมือกับโรงพยาบาล/ศูนย์สุขภาพชุมชนออกเยี่ยมเก็บข้อมูลปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเด็กโอกาส ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับงานของวัชรี กุลราช (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวัสดิการสังคมสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ กรณีศึกษา : อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเด็ก ต้องการการช่วยเหลือในด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด

2.3 จากผลการวิจัย สวัสดิการสังคมด้านการบริการสังคมทั่วไปพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ได้มีความเห็นว่า องค์กรท้องถิ่นต้องให้บริการศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือด้านต่างๆโดยแจ้งเด็กด้อยโอกาสทราบโดยตรง จัดหาอุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์การดำเนินชีวิตให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ทุพลภาพ พร้อมส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสมีกิจกรรมร่วมกันกับผู้ปกครอง เพื่อลดช่องว่างระหว่างเด็กด้อยโอกาสกับผู้ปกครอง ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสอดคล้องกับแนวความคิดของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548 : 12-14) ได้กล่าวว่า การบริการสังคมทั่วไป หมายถึง การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพเหตุผลดังกล่าวทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ เห็นว่า สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไป จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อเด็กด้อยโอกาสมากที่สุด

3. ผลการวิจัยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์กรท้องถิ่นจัดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติม เช่นสอนภาษาต่างประเทศ สอนอาชีพเสริม แสดงให้เห็นว่าเด็กด้อยโอกาสขาดความรู้ในเรื่องภาษาต่างประเทศและความรู้เกี่ยวกับการฝึกอาชีพต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีบุคคลากรให้ความรู้ทักษะการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านการศึกษาเพิ่มเติมด้านการฝึกฝนอาชีพเสริมให้กับเด็กด้อยโอกาส ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของดนัย เทียนพุฒ (2540 : 29) กล่าวว่า การดำเนินงานที่จะส่งเสริมให้พนักงานมีความความสามารถ มีทัศนคติที่ดี และ

ประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพร้อมที่จะรับผิดชอบในตำแหน่งที่สูงขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาพนักงานมิได้มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้พนักงานมีความรู้ความชำนาญในงานปัจจุบันเท่านั้น แต่มีความมุ่งหมาย เพื่อให้พนักงานได้ก้าวหน้าและเติบโตต่อไปในอนาคตด้วยดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะครอบคลุมใน 3 ด้าน ด้วยกันคือ ด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สวัสดิการด้านการบริการสังคมทั่วไปดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการให้บริการศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือด้านต่างๆโดยแจ้งเด็กด้อยโอกาสทราบโดยตรงและได้จัดหาอุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์การดำเนินชีวิตให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ทุพลภาพ พร้อมทั้งส่งเสริม/สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสมีกิจกรรมร่วมกันกับผู้ปกครอง เพื่อลดช่องว่างระหว่างเด็กด้อยโอกาสกับผู้ปกครอง

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สวัสดิการด้านการศึกษา ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดมีการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง สถานศึกษาในเขตพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น พร้อมทั้ง ดำเนินการจัดหาอุปกรณ์สำหรับการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส เช่น กรณีเด็กพิการทางสายตา และทางหู

1.3 ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด พบว่า ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์กรท้องถิ่นจัดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติม เช่นสอนภาษาต่างประเทศ สอนอาชีพเสริม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เห็นว่าเด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ ไม่มีทักษะการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านการศึกษาเพิ่มเติม ที่จะต้องใช้ประโยชน์ในอนาคตข้างหน้า จึงมีความต้องการให้องค์กรท้องถิ่นจัดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติม ดังนั้นองค์กรปกครองท้องถิ่นและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกเวลาให้กับเด็กด้อยโอกาส โดยการจัดหลักสูตรการสอนในเรื่องของภาษาต่างประเทศโดยการใช้บุคคลากรที่มีอยู่ในพื้นที่ ที่มีความรู้ความสามารถเรื่องใช้การภาษาต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้เด็กด้อยโอกาส ให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ และจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝึกอาชีพให้กับเด็กด้อย

โอกาส โดยการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถหารายได้เอง โดยการฝึกฝีมือแรงงานในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชนให้เป็นประโยชน์ และสามารถสร้างอาชีพให้กับตนเองได้ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์กรท้องถิ่นอื่นๆ ทั่วประเทศ

2.2 ควรศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

2.3 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). **พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546**. ฉะเชิงเทรา : ประสานมิตร.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548 ก). **พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ 2546. บุรีรัมย์** : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์.

_____ . (2548 ข). **แนวทางส่งเสริมศักยภาพและพิทักษ์กลุ่มเป้าหมาย : โครงการส่งเสริมศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมาย.** กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

_____ . (2548 ค). **แนวทางการดำเนินงานจัดบริการสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต).พิมพ์ครั้งที่** 2. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานมาตรฐานพัฒนาสังคม.

_____ . (2548 ง). **ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทพเพ็ญวานิสย์.

_____. (2551 ก). **มาตรฐานและคู่มือการใช้มาตราฐานการส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองผู้พิทักษ์เด็กด้อยโอกาส.** กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส .

_____ . (2551 ข). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2550.** กรุงเทพฯ : กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป). **มาตรฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2548). **เด็กด้อยโอกาส.** สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2556, จาก http://203.172.205.25/ftp/intranet/mc41/pragad/boy01.htm.

กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุล. (2547). **รายงานสถานการณ์ผู้ด้อยโอกาสใช้ในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์.** กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โกวิทย์ พวงงาม. (2542). **การปกครองท้องถิ่นไทย :หลักการและมิติใหม่ในอนาคต.** กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

_____ . (2544). **การปกครองท้องถิ่นไทย :หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่** 2. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

โกวิทย์ พวงงาม. (2549). **มิติใหม่การปกครองส่วนท้องถิ่น วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

_____. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย.** กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท.

_____. (2552). **การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 7.** กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

_____. (2554). **ประชาคมท้องถิ่น : ปัญหาที่ดำรงอยู่ขององค์กรปกครองท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : สยามรัฐสัปดาห์วิจารย์.

คณะกรรมการกรมส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ 2555-2559 (ผนวกรวมนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง "โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก" พ.ศ 2550-2559 กับยุทธศาสตร์จังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน).** กรุงเทพฯ : กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. (2545). **แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545 - 2549).** สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2556, จาก http://www.m-society.go.th/mso/n18.htm.

จงกลนี ชุติมาเทวินทร์. (2544). **การฝึกอบรมเชิงพัฒนา : Training and Development.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

จุฑารัตน์ เปลวทอง. (2551). **ผลของโปรแกรมการฝึกตามแนว Adle ที่มีต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กด้อยโอกาส.** วิทยานิพนธ์ ว.ม. (จิตวิทยาการปรึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชนานาถ วิไลรัตน์. (2551). **ผลของโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมที่มีต่อการเพิ่มการยอมรับตนเองของเด็กด้อยโอกาส : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนวัดโพธิญาณ จังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชินชัย ชี้เจริญ. (ม.ป.ป.). **เอกสารประกอบการประชุม การพัฒนาสวัสดิการสังคม.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ.

ชุมชนคนท้องถิ่น. (2552). **คุณค่าและความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น.** สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2556, จาก http://www.thailocalmeet.com/index.php?topic=6557.0.

ชูชัย สมิทธิไกร. (2544). **การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูยศ ศรีวรขันธ์. (2555). **ปัจจัยแรงจูงใจต่อผลการปฏิบัติงาน : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตาบลเขตอำเภอเมือง จ.นครราชสีมา.** วิทยานิพนธ์ รศ.ม. (วิศวกรรมโยธา). นครราชสีมา : สำนักวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ฉรงค์ เพ็ชรประเสริฐ.(2546). **การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงกมล วิมลกิจ.(2547).**การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส : กรณีศึกษาประชาชนที่อาศัยในเขตชุมชนเคหะร่มเกล้า.** วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2549). **การบริหารพัฒนา : ความหมาย เนื้อหา แนวทางและปัญหา.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช. (2545). **การใช้ทรัพยากรในงานสวัสดิการสังคม.** กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.

ธนาวิทย์ กางการ. (ม.ป.ป). **เอกสารประกอบการสอน โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยชีวิต.

นงลักษณ์ สินสืบผล. (2542). **การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม.** กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). **สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ.** กรุงเทพฯ: สัมพันธ์พานิชย์.

นฤมล อุบลทิพย์ และคณะ. (2548). **แนวทางการดำเนินงานจัดบริการสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต).** กรุงเทพฯ: กลุ่มงานมาตรฐานพัฒนาสังคม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญรอด ศรีผดุง.(2553). **การศึกษาความแตกต่างด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์.** การค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ประชัน คะเนวัน. (2552). **เอกสารประกอบการสอน วิชารัฐและอำนาจรัฐ.** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ประภาสิทธ์ โกศินานนท์ และสายชล วิสุทธิ์สมุทร. (2547). **หลักการตลาด.** กรุงเทพฯ : เอมพันธ์.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์.(2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **จิตวิทยาการศึกษาการบริหารงานวิชาการ .** กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.

ปวรรัตน เลิศสุวรรณเสรี.(2552). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์.** กรุงเทพฯ : วิทยาลัยราชพฤกษ์.

พรชัย เทพปัญญา และคณะ. (2547). **การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ.** กรุงเทพฯ : สัมพันธ์พานิช.

พระราชวรมุนี. (2554). **ศาสนากับการพัฒนา.** สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2556, จาก http://www.gotoknow. org/posts/439628.

พวงทอง ไยธาใหญ่. (2545). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเชียงใหม่ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พัชนี ขนิษฐวงศ์. (2554). **ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง.** สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2556, จาก www.dld"go"th/person/ information/ wor10/174.doc.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2554). **ทฤษฎีความต้องการการเรียนรู้.** สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2556, จาก http://www.stat.rmutt.ac.th/index.php?option=com_ content&view=article&id=91:learned-needs-theory&catid=37:researchaart&Itemid =86.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2546). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ.** พิมพ์ครั้งที่ 16. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มานิตย์ จุมปา. (2546). **คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

มาริสสา ภูเพ็ชร. (2546). **งานสังคมสงเคราะห์ : มรรควิธีสู่การพัฒนาสังคม.** กรุงเทพฯ : ประชาสงเคราะห์ 2.

มูลนิธิเข้าถึงเอดส์. (ม.ป.ป). **คู่มือการใช้แบบบันทึกข้อมูลการดำเนินงานของระบบชุมชนในโครงการ.** โครงการเอดส์โลก. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเข้าถึงเอดส์.

รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2546). **เอกสารประกอบการสอนวิชาบริหารท้องถิ่น.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : น่ำกั่ง.

ระพีพรรณ คำหอม. (2549). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทพริก หวานกราฟฟิก จำกัด.

_____. (2554). **หลักและกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ฉุลภาค.** พิมพ์ลักษณ์.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น จำกัด.

วชิระศักดิ์ ขันติวงษ์. (2552).**บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กสตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ในตำบลเมืองจันทร์ อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (การบริหารจัดการท้องถิ่น). ศรีสะเกษ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

วัชรี กุลราช. (2546). **การจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ กรณีศึกษา : อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัลลภ ตังคณานุรักษ์.(2547). **การจัดการศึกษาเด็กด้อยโอกาส.** สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2556, จาก http://www.gotoknow.org/posts/358541.

วินัย ศรีเรือง.(2549). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา : ศึกษากรณีโครงการร่มโพธิ์ วัดอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิบูลย์ ทัศนุรักษ์. (2552). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของวัดตาลเจ็ดช่อ ตำบลตลาดกรวด อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). **การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย : กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทจุดทอง จำกัด.

ศักดิ์สุนทร ขาวลาจันทร์. (ม.ป.ป). **เอกสารประกอบการบรรยาย วิชาแนวคิดและทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา.

สงวน ลิ่วมโนมนต์. (2548). **รัฐธรรมนูญกับการปกครองท้องถิ่น**. คลังสมอง วปอ. เพื่อสังคม. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2557, จาก http://ndc.rtarf.mi.th/thinktank/local%20admin.htm.

สถาบันพระปกเกล้า.(2548). **การกระจายอำนาจ.** สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2556,จาก http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php.

_____. (2548). **การปกครองท้องถิ่น.** สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2556, จาก www.kpilearning.com/e_learning/lms/e_learing.

_____. (2548).**การกระจายอำนาจ.** สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2556, จาก http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php.

สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้. (2543). **การพัฒนาสังคม.** สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2556, จาก http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/so02/so20_5.html.

สนธยา พลศรี. (2547).**ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สมควร คลังสูงเนิน. (2556). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชรอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์.** การค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สมพร เทพสิทธา. (2550). **การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียงช่วยแก้ปัญหาความยากจนและทุจริต. พิมพ์ครั้งที่ 4.** กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สมยศ นาวีการ. (2546). **การบริหารและพฤติกรรมองค์การ** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). **การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2551). **แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2551.** กรุงเทพฯ : คณะกรรมการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2549). **หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สตีกเกอร์สครีน.

สิตางค์ แสงสุรีย์วัชชรา. (2545). **การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้กับองค์กรปกครองส่วนตำบล.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สีลาภรณ์ บัวสาย. (2553). **ประเด็นการกระจายอำนาจท้องถิ่น.** สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2556, จาก http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:3oIaOlGI3loJ:v-reform.org/wp-content/uploads/2012/08/review.

สุมาลี จรัสวิชากร. (2549).**การให้บริการและช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสขององค์กรพัฒนาเอกชน.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไสว เครือรัตนไพบูลย์. (2550). **ความต้องการการนิเทศการสอนของข้าราชการครูโรงเรียนวัดแสงธรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต2.** ภาคนิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์. (2548). **เอกสารประกอบการเผยแพร่สรุปสาระแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9. บุรีรัมย์** : องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์.

_____. (2550 ก). **เอกสารประกอบการเผยแพร่สรุปสาระแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. บุรีรัมย์** : องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์.

_____.(2556 ก). **เอกสารประกอบการเผยแพร่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. บุรีรัมย์** : องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์.

_____.(2556 ข). **แผนพัฒนาสามปี (2556-2558). บุรีรัมย์** : องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์.

_____.(2557 ก). **เอกสารเผยแพร่ข้อมูล. บุรีรัมย์** : องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2545). **วิสัยทัศน์การปกครองและแผนกระจายอำนาจ. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ : ไททรรศน์.

อาภาวดี พรหมจอม. (2547). **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองนครพนม.** วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัจจิมา สุขวรรณโน. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่ใช้บริการ SLIM R.C.A.** ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (บริหารพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เอกฉันท์ จันเจริญ. (2549). **ความพึงพอใจของผู้ต้องขังต่อการจัดสวัสดิการของเรือนจำ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย.** ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (บริหารพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Goldstein. I.L. (1993). **Training in Organization: Needs Assessment, Development, and Evaluation.** Third edition. Pacific Grove,CA:Brooks/Cole.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว ๒๗๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายกิจพุฒิ ภูอาจคั้น

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง"แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมีอาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้เพื่อที่ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร๐๔๔๖๑๑๒๒๑ ต่อ๓๘๐๖
โทรสาร๐๔๔๖๑๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว ๒๗๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อที่ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร๐๔๔๖๑๑๒๒๑ ต่อ๓๘๐๖
โทรสาร๐๔๔๖๑๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว ๒๗๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์สถาพร วิชัยรัมย์

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อที่ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร๐๔๔๖๑๑๒๒๑ ต่อ๓๘๐๖
โทรสาร๐๔๔๖๑๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว ๑๒๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวโคก

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางอริสรา เภสัชชา ใช้เครื่องมือในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานของผู้ทำวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบละ อองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร๐๔๔๖๑๑๒๒๑ ต่อ๓๘๐๖
โทรสาร๐๔๔๖๑๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ ว๑๒๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวโคก

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางอริสรา เภสัชชา ใช้เครื่องมือในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานของผู้ทำวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบละ อองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร๐๔๔๖๑๑๒๒๑ ต่อ๓๘๐๖
โทรสาร๐๔๔๖๑๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ ว ๑๒๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านห้วยศาลา

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางอริสรา เภสัชชา ใช้เครื่องมือในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานของผู้ทำวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบละ อองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร๐๔๔๖๑๑๒๒๑ ต่อ๓๘๐๖
โทรสาร๐๔๔๖๑๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ ว ๑๒๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสี่เหลี่ยมใหญ่

ด้วย นางอริสรา เกสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางอริสรา เกสัชชา ใช้เครื่องมือในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานของผู้ทำวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบละ อองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร๐๔๔๖๑๑๒๒๑ ต่อ๓๘๐๖
โทรสาร๐๔๔๖๑๒๘๕๘

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๔/ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๔/ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรียน โรงเรียนรวมมิตรวิทยา

ด้วย นางอริสรา เกสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๔ / ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน โรงเรียนบ้านผไทรินทร์

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๔ / ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน โรงเรียนบ้านหนองหัวช้าง

ด้วย นางอริสรา เกลัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๔ / ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน โรงเรียนบ้านโคกชาด

ด้วย นางอริสรา เกสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอสำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน โรงเรียนบ้านโคกสูง

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๔๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๔๕๔

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน โรงเรียนบ้านโคกสว่าง

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน โรงเรียนบ้านโคกสูง

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านผไทรินทร์

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จูลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านหนองมะค่า

ด้วย นางอริสรา เภสัชชา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมให้แก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่ตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศจังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี อาจารย์ ดร.วิชชาญ จุลหริก เป็นประธานที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาส ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา
เท่านั้น

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 สวัสดิการด้านการศึกษา

2.2 สวัสดิการด้านสุขภาพ

2.3 สวัสดิการด้านบริการทั่วไป

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

4. ข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถาม ผู้ศึกษาวิจัยจะเก็บเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด

อริสรา เภสัชชา
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

    1. ( ) ชาย 2. ( ) หญิง

2. อายุ

    1. ( ) ต่ำกว่า 25 ปี 2. ( ) 25 – 35 ปี
    3. ( ) 36 – 45 ปี 4. ( ) สูงกว่า 45 ปี

3. ระดับการศึกษา

    1. ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ( ) ปริญญาตรี
    3. ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพตำแหน่งงาน

    1. ( ) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล
    2. ( ) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน
    3. ( ) กำนันและผู้ใหญ่บ้าน
    4. ( ) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
    5. ( ) ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
    6. ( ) บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน
    7. ( ) บุคลากรประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ ของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึงเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
4 หมายถึงเห็นด้วยในระดับมาก
3 หมายถึงเห็นด้วยในระดับปานกลาง
2 หมายถึงเห็นด้วยในระดับน้อย
1 หมายถึงเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความเห็นด้วย					
	5	4	3	2	1	สำหรับผู้วิจัย
สวัสดิการด้านการศึกษา						
1. องค์กรท้องถิ่นควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส						
2. องค์กรท้องถิ่นมีการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส โดยการจัดงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสม						
3. องค์กรท้องถิ่นควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการศึกษา สำหรับเด็กด้อยโอกาส						
4. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีบุคลากรทางการศึกษาเฉพาะทางให้กับเด็กด้อยโอกาส เช่น ครูสอนภาษามือ ครูสอนหนังสือคนตาบอด						
5. องค์กรท้องถิ่นช่วยเหลือทุนการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ครอบครัวยากไร้						

ข้อความ	ระดับความเห็นด้วย					
	5	4	3	2	1	สำหรับผู้วิจัย
สวัสดิการด้านการศึกษา(ต่อ)						
6. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กด้อยโอกาส เช่น ศูนย์การเรียนรู้เด็กพิการตาบอด						
7. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีการเรียนนอกเวลา/เรียนพิเศษเฉพาะกลุ่มให้กับเด็กด้อยโอกาส						
8. องค์กรท้องถิ่นมีการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง สถานศึกษา เขตพื้นที่ และองค์กรท้องถิ่น						
9. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีอาสาสมัครช่วยดูแลเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาประจำหมู่บ้าน						
10. องค์กรท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือด้านการศึกษาเฉพาะทาง ให้กับเด็กด้อยโอกาส						
11. องค์กรท้องถิ่น ดำเนินการจัดหาอุปกรณ์สำหรับการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส เช่น กรณีเด็กพิการทางสายตา และทางหู						
สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย						
12. องค์กรท้องถิ่น จัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกายให้กับเด็กด้อยโอกาส						
13. องค์กรท้องถิ่น จัดให้มีบริการตรวจสุขภาพฟันให้กับเด็กด้อยโอกาส						
14. องค์กรท้องถิ่น ดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมสุขภาพสำหรับเด็กด้อยโอกาส						
15. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีอาสาสมัครช่วยดูแลเด็กด้อยโอกาสทางเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย						

ข้อความ	ระดับความเห็นด้วย					
	5	4	3	2	1	สำหรับผู้วิจัย
สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย (ต่อ)						
16. องค์กรท้องถิ่นจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย เช่น การรับประทานอาหารครบ 5 หมู่						
17. องค์กรท้องถิ่นร่วมมือกับโรงพยาบาล/ศูนย์สุขภาพชุมชนออกเยี่ยมเก็บข้อมูลปัญหาด้านสุขภาพเด็กโอกาส						
18. องค์กรท้องถิ่น ดำเนินการสนับสนุน/ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ขาดสารอาหาร และขาดการบริโภคที่ดี						
19. องค์กรท้องถิ่น ให้ความรู้การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะของเด็กด้อยโอกาส						
20. องค์การท้องถิ่น ร่วมมือกับสถานศึกษา สถานพยาบาล จัดสรรบุคลากรดูแลเด็กด้อยโอกาสกลุ่มติดเชื้อ H.I.Vและกลุ่มเสี่ยงการติดเชื้อ H.I.V						
สวัสดิการด้านบริการทั่วไป						
21. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีโครงการอบรมผู้ดูแลเด็กด้อยโอกาส						
22. องค์กรท้องถิ่นจัดให้จัดกิจกรรมพบปะเพื่อแบ่งปันประสบการณ์การดูแลเด็กด้อยโอกาสให้กับผู้ปกครอง						
23. องค์กรท้องถิ่นจัดศูนย์ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส						
24. องค์กรท้องถิ่นจัดให้มีการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษากับเด็กด้อยโอกาสที่อายุ 15 ปีขึ้นไป						
25. องค์กรท้องถิ่น สนับสนุนการประกอบอาชีพให้กับเด็กด้อยโอกาสที่สามารถทำงานได้						
26. องค์กรท้องถิ่น จัดกิจกรรมให้ความรู้การดูแลตนเองให้อยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างเป็นสุขให้กับเด็กด้อยโอกาส						

ข้อความ	ระดับความเห็นด้วย					
	5	4	3	2	1	สำหรับผู้วิจัย
สวัสดิการด้านบริการทั่วไป(ต่อ)						
27. องค์กรท้องถิ่น ช่วยเหลือเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นให้กับเด็กด้อยโอกาส						
28. องค์กรท้องถิ่น ให้บริการศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือด้านต่างๆ โดยแจ้งเด็กด้อยโอกาสทราบโดยตรง						
29. องค์กรท้องถิ่น ส่งเสริม/สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสมีกิจกรรมร่วมกันกับผู้ปกครอง เพื่อลดช่องว่างระหว่างเด็กด้อยโอกาสกับผู้ปกครอง						
30. องค์กรท้องถิ่นจัดกิจกรรมบำบัดปัญหาของเด็กด้อยโอกาส ทุกประเภท สร้างความไว้ใจให้กับเด็กด้อยโอกาส						
31. องค์กรท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดบุคคลากรทางจิตวิทยาเข้ามาดูแลสภาพจิตใจให้กับเด็กด้อยโอกาส						
32. องค์กรท้องถิ่นจัดหาอุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์การดำเนินชีวิตให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ทุพลภาพ						
33.องค์กรท้องถิ่นจัดตั้งกลุ่มเด็กด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม						
34. องค์กรท้องถิ่น ควรมีการทบทวนปรับปรุงวิธีการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาส						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนว การพัฒนาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่เด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

****** Method 1 (covariance matrix) will be used for this analysis ******

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	A1	4.6000	.4983	30.0
2.	A2	4.7333	.4498	30.0
3.	A3	4.5000	.5085	30.0
4.	A4	4.7667	.4302	30.0
5.	A5	4.6000	.4983	30.0
6.	A6	4.7333	.4498	30.0
7.	A7	4.3000	.5350	30.0
8.	A8	4.7000	.4661	30.0
9.	A9	4.5000	.5085	30.0
10.	A10	4.6667	.4795	30.0
11.	A11	4.6667	.4795	30.0
12.	B12	4.5333	.5074	30.0
13.	B13	4.7667	.4302	30.0
14.	B14	4.5667	.5040	30.0
15.	B15	4.4333	.5040	30.0
16.	B16	4.7333	.4498	30.0
17.	B17	4.6000	.4983	30.0
18.	B18	4.6333	.4901	30.0
19.	B19	4.5333	.5074	30.0
20.	B20	4.6667	.4795	30.0
21.	C21	4.4667	.5074	30.0
22.	C22	4.6000	.4983	30.0
23.	C23	4.4000	.4983	30.0
24.	C24	4.7000	.4661	30.0
25.	C25	4.4667	.5074	30.0
26.	C26	4.6000	.4983	30.0
27.	C27	4.5333	.5074	30.0
28.	C28	4.7333	.4498	30.0
29.	C29	4.5000	.5085	30.0
30.	C30	4.7000	.4661	30.0
31.	C31	4.5000	.5085	30.0
32.	C32	4.7333	.4498	30.0
33.	C33	4.4667	.5713	30.0
34.	C34	4.7333	.4498	30.0

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
Scale	156.3667	62.3782	7.8980	34

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 34

Alpha = .8966

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	อริสรา เภสัชชา
วันเกิด	6 พฤษภาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	29/1บ้านหนองบัวโคก หมู่ที่ 5 ตำบลหนองบัวโคก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่	พนักงานส่วนตำบล ตำแหน่ง นักบริหารงานสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2536 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวโคก พ.ศ. 2539 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลำปลายมาศ พ.ศ. 2542 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม พ.ศ. 2546 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ) สาขาประมง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คณะเกษตรศาสตร์บางพระ อำเภอศรีราชา จังงหวัดชลบุรี พ.ศ. 2558 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์